

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Toukokuu 2022	Tekijät Nea Laine & Tuuli Mäkilä
Koulutus Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö	☒ AMK ☐ YAMK	
Työn nimi LUOVAA KASVUA – Taidekasvatusmateriaalia Kokkolan suomalaisen seurakunnan varhaiskasvatustyöhön		
Työn ohjaaja Sari Virkkala	Sivumäärä 41+ 1	
Työelämäohjaaja Varhaiskasvatuksen ohjaaja Karin Uotila, Kokkolan suomalaisen seurakunta		
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella Kokkolan suomalaisen seurakunnan varhaiskasvatukseen taidekasvatusmateriaalia, jota seurakunnan työntekijät pystyvät hyödyntämään toiminnassaan. Taidekasvatusmateriaali on suunnattu 3–5-vuotiaille lapsille. Luodun taidekasvatusmateriaalin nimeksi tuli Taidetta pikku käsille – Taidekasvatusmateriaalia varhaiskasvatustyöhön.</p> <p>Opinnäytetyössä käsitellään lapsen kehitystä, leikin merkitystä lapselle, kirkon varhaiskasvatusta, luovuutta ja taidekasvatusta. Opinnäytetyössä käsitellään myös, kuinka taidekasvatus vaikuttaa lapsen kehitykseen ja kuinka lapsen kehitystä voidaan tukea taidekasvatuksen avulla.</p>		
Asiasanat Kirkon varhaiskasvatus, leikki-ikäisen lapsen kehitys, luovuus, seurakunnantoiminta, taidekasvatus		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date May 2022	Author Nea Laine & Tuuli Mäkilä
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis CREATIVE GROWTH – Art education material for Kokkola Finnish parish		
Centria supervisor Sari Virkkala	Pages 41 + 1	
Instructor representing commissioning institution or company Karin Uotila		
<p>Art is a very important subject in early childhood development and children learn many useful skills through art. However, usually, the practice of art in preschool is left for arts and crafts and nothing else. The subject of this thesis was making a toolkit for preschoolers' art education. The thesis also discusses how people can support children's early development through art education. The thesis brings up the subject of how art is talked about in different means such as music and drama. The thesis discusses what creativeness is and how parish pre-childhood educators should support and use their own creativity in their everyday tasks.</p> <p>This thesis was made for Kokkola Finnish parish to support the creative growth of preschoolers and provide the workers with material that they can use in their operations. In the thesis, the target group was 3-5-year-old children, and the focus was on supporting their art education. The name of this project was Art to the little hands – The material for art education.</p> <p>The thesis discusses the subjects of the development of the child, how a child plays and how it affects the child's development. In addition, the thesis discusses church pre-schooling, creativity and art education. Moreover, the thesis discusses how adults can support a child's development through art education.</p>		
Key words Art education, children's development, creativity, parish activities		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 LEIKKI-ikäISEN LAPSEN KEHITYS	2
2.1 Fyysinen kehitys	2
2.2 Motoriikan kehitys	3
2.3 Psyykkinen kehitys.....	4
2.4 Leikki-ikäisen lapsen persoona	5
2.5 Lapsen sukupuoli.....	6
2.6 Kognitiivinen kehitys	7
2.7 Sosiaalisten taitojen kehitys	8
3 KIRKON VARHAISKASVATUS	10
3.1 Kokonaisvaltainen kasvatus	10
3.2 Kristillinen kasvatus ja lapsen hengellisyys.....	11
3.3 Lapsilähtöisyys	12
3.4 Kasvatuskumppanuus.....	13
4 LEIKIN MERKITYS	15
4.1 Leikki ja lapsen kehitys	16
4.2 Leikin muuttuminen lapsen kehittyessä.....	17
4.3 Aikuinen ja lapsen leikki	19
5 LUOVUUS	20
5.1 Luovuuden hyödyt	21
5.2 Luovuuden hyödyntäminen.....	21
6 TAIDEKASVATUS	23
6.1 Kuvataide	24
6.2 Käsityö ja askartelu	25
6.3 Luova liikunta.....	26
6.4 Musiikki	27
6.5 Sanataide.....	28
6.6 Draama ja teatteri	29
7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	30
7.1 Taidetta pikku käsillemateriaalin esittely	31
7.2 Materiaalin hyödyntäminen	33
8 POHDINTA	35
LÄHTEET	38
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Taide on asia, josta kaikilla on jonkinlainen mielikuva. Yleensä se yhdistetään suuriin kalliisiin maalauksiin tai näyttelyissä oleviin teoksiin, joiden tekemiseen vain tietyt valitut henkilöt voivat tehdä. Kuitenkin taide on paljon yksinkertaisempaa ja se on asia, jota kaikki voivat tehdä ja nauttia siitä, vaikka ei osaisikaan esimerkiksi maalata kuin Vincent van Gogh tai Pablo Picasso tai soittaa kuin Mozart. Taide on yksinkertaisuudessaan tunne ja sen ilmaisemista fyysisellä tavalla. Taide ei ole pelkästään kuvataidetta tai musiikkia vaan siihen kuuluu myös liikettä kuten tanssia tai näyttelemiä. Taide löytyy myös sanataiteen muodossa.

Taide on tärkeä osa meidän molempien elämässä ja, tästä syystä halusimme tehdä opinnäytetyön liittyen, jollakin tavalla taiteeseen. Opinnäytetyön aiheen suunnitteluvaiheessa oli ajatuksena, että loisimme värityskuvia seurakunnan varhaiskasvatustyöhön, mutta tämä ajatus muuttui ja laajeni taidekasvatukseen. Tutkiessamme asiaa tarkemmin huomasimme, että kirkon varhaiskasvatukseen ei ole tehty taidekasvatukseen liittyen montakaan opinnäytetyötä. Tämän takia valitsimme taidekasvatuksen opinnäytetyömme aiheeksi.

Opinnäytetyömme hankkeistajaksi saimme Kokkolan suomalaisen seurakunnan ja heiltä saimme tarkemman rajauksen opinnäytetyöllemme. Opinnäytetyömme on suunnattu 3–5-vuotiaille lapsille ja tarkoituksena on luoda Kokkolan suomalaisen seurakunnan varhaiskasvatukseen taidekasvatusmateriaalia, jota he pystyvät hyödyntämään heidän toiminnassaan. Tästä muodostuivat meidän opinnäytetyömme kehittämistehtävät:

1. Taidekasvatusmateriaalipaketin tekeminen suomalaisen Kokkolan seurakunnan varhaiskasvatukseen.
2. Taidekasvatuksen lisääminen ja sen tukeminen Kokkolan suomalaisen seurakunnan toiminnassa.

Mainitsimme alussa, siitä että tutkiessamme aiheitamme emme löytäneet aiheeseemme montakaan samankaltaista opinnäytetyötä. Kuitenkin taidekasvatus on tärkeä asia, koska se tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja sen kautta lapsi voi kokea iloa ja saada uusia kokemuksia. Opinnäytetyössämme tutustumme lapsen kehitykseen ja kuinka taidekasvatus ja sen osa-alueet tukevat lapsen kasvua ja kehitystä.

2 LEIKKI-ikäISEN LAPSEN KEHITYS

Tässä luvussa keskitymme 3–5-vuotiaiden lasten kehitykseen. Tämän ikäisten lasten elämänvaihetta voidaan kutsua leikki-ikäsi tai varhaislapsuudeksi. Leikki-ikänsä aikana lapsi kokee suuria ja merkittäviä muutoksia. Lapsi oppii muun muassa kävelemään, puhumaan ja toimimaan tietyissä tilanteissa itsenäisemmin. Nämä taidot näkyvätkin lapsen leikkeissä ja muussa toiminnassa. Näiden taitojen kehittyessä lapsi myös alkaa muokkaamaan omaa persoonaansa eli lapsi alkaa kysymään itseltään “Kuka minä olen?” (Anttila, Eronen, Kallio, Kanninen, Kauppinen, Paavilainen, & Salo, 2010 18, 70.)

Varhaislapsuus on todella tärkeää aikaa lapsen kehityksen näkökulmasta. Käymme läpi 3–5-vuotiaiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen ja käsittelemme myös asioita kuten lapsen sukupuolisuutta ja lapsen omaa motorista kehitystä. Käsittelemme tiivistetysti lapsen kasvun ja kehityksen liittyviä asioita, joita olisi hyvä ottaa huomioon, kun työskentelee lasten kanssa. Tulee myös muistaa se, että myös lapsen oma perimä, elinympäristö ja oma aktiivisuus vaikuttavat heidän kehitykseensä. Kehitysvaiheiden huomioiminen on myös merkittävää toiminnan suunnittelussa, koska kolmevuotias lapsi ei välttämättä vielä kykene tekemään samoja asioita, joita viisivuotias pystyy tekemään.

2.1 Fyysinen kehitys

Fyysinen kasvu tarkoittaa yksinkertaisuudessaan sitä, että solujen lukumäärä lisääntyy ja ihmisen kehon koon kasvua. Kasvun aikana suuri osa kudoksista kuten luusto ja lihaksisto lisääntyvät tasaista tahtia. Kehon kasvu näkyy ulospäin lapsen pituuden ja painon lisääntymisenä sekä kehon mittasuhteiden muuttumisena. Lapsen mittasuhteet poikkeavatkin aikuisten mittasuhteista muun muassa niin, että vastasyntyneen pää on neljäsosa vartalon pituudesta, kun aikuisella se on vain kahdeksasosa koko vartalon pituudesta. Suuresta päästä ei kuitenkaan ole haittaa, koska mittasuhteet muuttuvat hyvin pian, sillä pää ja keskivartalo kasvavat nopeasti. (Vilén, Vihunen, Vartiainen, Sivén, Neuvonen & Kurvinen 2007, 133–135; Sääkslahti 2015, 25–27.)

Lapsen kasvua säätelevät perintötekijät ja elinympäristö. Molemmista näistä voidaan eritellä muun muassa perimä, ravitsemus, yleinen terveyden tila, sosiaalinen asema ja vuoden aika. Perimä vaikuttaa kasvuun 50–80-prosenttisesti ja asettaa rajat lapsen fyysiselle kasvulle ja kehitykselle. Lapsen kasvuun

myös vaikuttaa vuodenaika, sillä auringon valon oletetaan kiihdyttävän kasvua kesällä, koska se vaikuttaa kasvuun sääteleviin hormoneihin. (Vilén ym. 2007, 134; Karling, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 2009, 120.)

Nämä kehon mittasuhteet ja kehon koon muutokset vaikuttavat lapsen liikkumiseen. 0–3-vuotiaana suhteellisen suuri pää vaikeuttaa tasapainon ylläpitämistä. Tämä tilanne helpottuu, kun lapsi on päässyt vahvistamaan keskivartalon lihaksia. 4–5-vuotiaana lapsen jalat kasvavat nopeasti, mikä vaikuttaa lapsen jalkojen asentoon. Leikki-ikäisen lapsen olisi hyvä hypellä ja leikkiä monipuolisesti erilaisia liikunnallisia leikkejä, joissa lapsi joutuisi kannattelemaan vartalon painoa jalkalihasten avulla. Nopea kasvu ja mittasuhteiden muutos heikentää lapsen taitoa hallita raajojensa liikkeitä. Tämän takia lapsi voi kompastella ja kolhia itseään. Kasvattajan tehtävänä onkin kannustaa tätä vaihetta ja luoda lapselle uskoa, että tämä on ohimenevä vaihe. (Sääkslahti 2015, 28–29.)

2.2 Motoriikan kehitys

Motoriikalla tarkoitetaan liikkeiden kehitystä, joka jatkuu muun fyysisen kasvun tapaan ja kulkee ihmisen mukana koko kehityskaaren ajan. Se, minkälaisia motorisia taitoja kehittyä, riippuu paljon ihmisen omista motivaatiosta taitojen harjoitteluun sekä siitä mitkä harjoittelun mahdollisuudet ovat ja minkälainen ihmisen oma persoonallisuus on. Lapsen fyysistä kehittymistä ei voi hoputtaa ja onkin tärkeää, että lapsi saa kehittyä rauhassa omaa tahtiaan, koska kehitysaikataulut vaihtelevat lapsien välillä. (Karling ym. 2009, 123.) Kehitys onkin siis yksilöllistä ja eri lapsien välillä voikin olla suuriakin eroja kuten pidempi lapsi voi oppia tavallista hitaammin kävelemään, mutta voikin olla nopeampi toisten taitojen kehittymisessä (Vilén ym. 2007, 138).

Motoriikka voidaan jakaa kahteen osaan, jotka hallitsevat erilaista liiketoimintaa. Nämä ovat karkeamotoriikka ja hienomotoriikka. Karkeamotoriikka on suurten lihasten hallintaa ja liikkumista, kun taas hienomotoriikka on pienempien lihasten hallintaa. (Karling ym. 2009, 128.) Näiden eri lihasten kanssa lapsi oppii motoriset perustaidot, joita ihminen käyttää koko elämänsä ajan. Näihin kuuluvat kävely, juoksu, hyppääminen ja pallon heittäminen, kiinni ottaminen sekä potku- ja lyöntiliikkeet. Nämä edellä mainitut asiat ovat perustaitoja, joita lapsi pystyy itse soveltamaan ja kehittämään. Tällöin karkeamotoristista taidoista tulee hienomotorisia taitoja. Lapsi ei voi oppia kynän käyttöön tarvittavia pienmotorisia taitoja ennen, kuin hän on oppinut käyttämään karkeamotorisia liikkeitä kynän kiinni ottamisessa. (Pönkkö & Sääkslahti 2011, 137 [Gallahue & Cleland-Donnelly 2003; Numminen 2005].)

Leikki-ikänsä aikana lapsi oppii siis käyttämään lihaksiaan monipuolisesti eri asioihin liittyen. Tähän kuuluu eri taitojen oppiminen kuten kengännauhojen sitominen tai pyörällä ajaminen. Näiden askareiden oppiminen vaatiikin kannustusta ja motivointia heidän ympärillään olevilta kasvattajilta. (Karling ym. 2009, 128.)

Lapset leikkivätkin ja liikkuvat paljon ja näiden toimintojen kautta lapsen fyysiset taidot kehittyvät jatkuvasti, koska lapsi myös innolla toistaa samoja liikkeitä leikki- ja liikuntahetkissä. Nuoremmilla lapsilla voi olla hankaluutta liikkua ja käyttää kehoaan haluamallaan tavalla. Tätä voidaankin kutsua liikuntakokemattomuudeksi. Liikuntakokemattomuuden takia erilaiset ja luovat opetusmenetelmät ovat hyvä tapa näyttää sitä, kuinka omaa kehoa voikin liikuttaa ja mihin lapsi itse pystyy. Tässä voimavarana toimii lapsen ennakkoluuloton innostus kokeilla jotakin uutta. Alle kouluikäiselle on tärkeää joka-päiväinen touhuaminen. Tämä touhuaminen toimintana voi olla mitä tahansa ja sen avulla lapset oppivat ja harjoittavat erilaisia motoristisia taitoja. (Sääkslahti 2007, 40.)

Opinnäytetyönä tuottamassamme materiaalissa (LIITE 1) askartelu- ja taideharjoitteissa yhdistyvät pienmotoriikka, hahmottamiskyky ja perusliikkuminen. Samalla nämä yhdistyvät esimerkiksi piirtämisessä. Piirtämisessä lapsi harjoittaa kynäotettaan ja siihen liittyvän tekniikan harjoittelemista. Kolmi-vuotiaana piirroksissa on yksinkertaisia kuviota ja ihmisellä ei ole vartaloa ja raajat lähtevät päästä. Nelivuotiaana lapset piirtävät heitä ympäröiviä asioita kuten taloja tai autoja ja ihmishahmolle muodostuu vartalo, pää ja raajat. Värityskuvien väritys onnistuu, mutta jälki ei ole niin tarkkaa ja lapsi saattaa värittää rajojen yli. Neljävuotiaana lapsi osaa käyttää saksia, mutta muotojen leikkaaminen voi tuottaa hankaluuksia. Askartelutaidot myös kehittyvät tässä vaiheessa. Lapsi pystyy noudattamaan helppoja rakennusohjeita, mutta tarvitsee vielä rakentamisen kanssa neuvoja ja apua. Viisivuotiaana piirroksissa on jo paljon yksityiskohtia, lapsi voi piirtää myös eläimiä ja osaa myös kirjoittaa oman nimensä. Viisivuotiaan lapsen saksien käsittely on parantunut ja hän pystyy leikkaamaan suoria ja käyriä viivoja, mutta kuvioiden leikkaamisessa voi olla vielä haastetta. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 85; Eininon 2003 32, 34, 36, 38 & 40.)

2.3 Psyykinen kehitys

Psyykkisellä kehityksellä tarkoitetaan mielen sisäistä toimintaa. Näihin toimintoihin kuuluvat muun muassa yleinen tietoisuus, ympäristön havainnointi, tunteet ja yleinen ajattelu (Kronqvist & Pulkkinen

2007, 31). Psyykkinen kehitys on siis minuuden kehitystä ja kaikkea sitä mitä minuudesta tuleekaan esille kuten persoona, tunteet, sukupuolensa ymmärtäminen ja yleinen itsenäistyminen.

Kolmevuotiaana lapsi haluaa aloittaa harjoittamaan omaa autonomiaansa ja haluaa niistä kiitosta. Kuitenkaan lapsi ei hae vielä täyttä itsenäisyyttä vaan aloittaa vasta sen tutkimisen ja kokeilemisen. Neljävuotiaana lapsi haluaa olla itsenäisempi ja haluaa olla iso ja taitava monissa asioissa. (3–4-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.) Rajojen asettaminen on tärkeää lapsien turvallisuuden takia. On kuitenkin hyvä antaa lapselle mahdollisuus tehdä hänen ikäänsä nähden itse itselleen sopivia valintoja. (4–5-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.)

Lapsi on kolmevuotiaana vielä hyvin herkkä ja pahoittaa mielensä helposti. Lapselle on tässä vaiheessa tärkeää, että aikuiset hänen elämässään ymmärtävät ja opettavat lasta ymmärtämään hänen tunteitaan sanottamalla niitä. Näin lapsi oppii nimeämään erilaisia tunteita. Myös se on tärkeää, että lapsi kokee olonsa turvalliseksi, jotta hän uskaltaa jakaa omia tunteitaan. (3–4-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.) Viisivuotiailla lapsilla tunteiden hallinta onnistuu ja he ovat tietoisia heidän erilaisista tunteistaan. Kuitenkin tunnepuuskat ja tunteiden ailahteleminen on vielä normaalia viisivuotiailla. Lapsen itsekritiikki voi nostaa päätään ja luottamus omiin taitoihin voi olla myös ailahtella, mistä voi syntyä lapselle pelko epäonnistumisesta. Aikuisten on tärkeää tukea ja kannustaa lasta ja huomioida lapsen omat vahvuudet. (5–6-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.)

2.4 Leikki-ikäisen lapsen persoona

Kun lapsi täyttää kolme vuotta, hän aloittaa viimeisen vaiheen minänkuvan kehityksessä ja lapsi alkaa käyttämään puheessaan minä sanaa. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi kamppailee erillisyyden ongelman sekä autonomia ja tarvitsevuuden luoman ristiriidan kanssa. Lapsi saakin uusia sisältöjä tähän kamppailuun, kun hänen kognitiiviset taitonsa kehittyvät. Tämä kehittyminen on todella yksilöllistä ja tämä vaihtelee lapsesta lapseen. (Vuorinen 2004, 124; 3–4-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.)

Kolmevuotiaana lapsen persoonallinen kehitys alkaa. Kolmatta ikävuotta voi leimata uhma ja tahtokausi, joka on lapsen harjoittelua oman tahdon ilmaisun ja sen säätelyn kohdalla. (3–4-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.) Neljävuotiaana lapsi on usein utelias, touhukas, jutteleva ja omatoiminen. Hän pystyy olemaan omatoimisempi aiempiin ikävuosiin verrattuna, ja lapsi on myös hyvin yhteistyökykyinen ja huomaavainen. Tämä on myös aikaa, jolloin lapsen mielikuvitus vilkastuu, mikä on

tärkeä luovuuden lähde. (4–5-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.) Viiden vuoden iässä lapsen persoona- ja luonteenpiirteet tulevat entistä enemmän esille. Tämä myös näkyy mielikuvituksen laajentumisena, mutta lapsi pystyy jo erottamaan todellisuuden ja sadun toisistaan. (5–6-vuotiaan persoonallisuuden kehitys 2019.) Sukupuolen antamat roolit ja odotukset ovat kiinni sosiaalisista säännöistä ja lapsen ympäristön sosiaalisesta käyttäytymisestä. Näiden kautta lapsi näkee itsensä sukupuolisena olentona ja toimii oppimiensa mallien mukaan. (Kronqvist & Pulkkinen 2007.)

2.5 Lapsen sukupuoli

Sukupuolesta voidaan erottaa biologinen, psyykkinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Nämä luovat sen kokonaisuuden, miten ihminen kokee oman sukupuolensa. Psyykkisellä vaikutuksella oman sukupuolensa tunnistamiseen tarkoitetaan ihmisen omaa kokemusta ja tietoisuutta omasta sukupuolesta. Sosiaalinen merkitys on taas se, kuinka elinympäristö on liittänyt ominaisuuksia tiettyyn sukupuoleen. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 104.) 3–6-vuotiaana lapset kehittävät tietoisuuden pohjan omasta sukupuolestaan (Vuorinen 2004, 152). 2–3-vuotiaana lapsi suhtautuu sukupuolieroihin kyselemällä ja tutkimalla ihmisen fyysistä kehoa (4–5-vuotiaan älyllinen kehitys 2017; Kronqvist & Pulkkinen 2007, 106). Tämä on osa sosiaalisen sukupuoli ajattelun perustaa ja kehitystä. Tällöin lapsi alkaa samaistua samaa sukupuolta olevan vanhemman kanssa ja ottaa hänestä mallia, kuinka toimia eri sukupuolta olevien ihmisten kanssa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 105.) Viisivuotiaana lapset alkavat käsittämään heidän omaa sukupuoltaan (5–6-vuotiaan persoonallinen kehitys 2019).

Sukupuolen kehitykseen vaikuttaa myös ympäristö. Tässä vaikuttaa se, kuinka aikuiset lapsen ympärillä suhtautuvat eri sukupuoliin lapsiin. Sukupuolisuus voi näkyä leikissä siten, että vanhempi voi kannustaa tyttöjä ja poikia eri leikkeihin ja sillä tavalla eri rooleihin. Tytöiltä joskus odotetaan sitä, että he leikkivät rauhallisesti, kun taas pojat leikkivät riehakkaammin. Molempia kannattaa kannustaa toistensa leikkityyliin ja kokeilla toistensa maailmoja. Lapsen sukupuoli rooli kehittyy myös sen pohjalta, kuinka hänen samaa sukupuolta oleva vanhempi suhtautuu omaan ja toiseen sukupuoleen ja näin vanhempi voi antaa lapselle käsityksen sukupuolten eroista ja siitä, kuinka käyttäytyä. (Litja & Oinonen 2000. 35 & 36.) Lapselle olisi hyvä esitellä ajatus, että hänellä on vapaus valita ja toteuttaa omaa sukupuoltaan tavalla, joka tekee hänet onnelliseksi (Nousiainen 2020. 84). Lapsen sukupuolen kehitykseen vaikuttaa myös vanhemman hyväksyntä. Lapsella on oikeus olla oma itsensä, sillä tytöt voivat olla rohkeita ja raisuja ja pojat saavat olla herkkiä ja arkoja. (Litja & Oinonen 2000. 36 & 37.)

2.6 Kognitiivinen kehitys

Kognitiivisella kehityksellä tarkoitetaan ihmisen havainnollista ja tiedollista kehitystä. Se on lapsen ympäristön ja perimän säätelemää ja tulee esiin, kun lapsi itse tutkii ja ihmettelee ympärillä olevaa maailmaa. Vahvan kognitiivisen kehityksen takaa se, että hänen ympäristössään on tarpeeksi virikkeitä. Kognitiiviseen kehitykseen liittyvät: ajattelu, älykkyys, oppiminen, kieli ja havaitseminen. (Vilén ym. 2007 144.)

Lapsi oppii tutkimalla ja olemalla vuorovaikutuksessa oman ympäristönsä kanssa sillä lapsi käyttää monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti kaikkia aistejaan. Näin hän oppii tuntemaan ympäristöönsä ja saa eri asioista mahdollisimman paljon tietoa. Lapsella on luontainen tapa katsoa, koskea, kuunnella, maistaa ja haistaa erilaisia asioita. Aikuisen on hyvä hyödyntää lapsen kokonaisvaltaista tapaa aistia, koska silloin oppimisesta tulee lapselle paljon rikkaampaa ja monipuolisempaa. Lapset ovatkin synnynnäisesti todella uteliaita ja haluavat kerrata ja toistaa oppimiaan asioista. Alkuaikoina oppimisessa yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu. (Pentikäinen 2006, 30 & 31; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 21 & 22). Tässä vaiheessa aikuinen voi toimia lapsen apuna maailman tutkimisessa. Aikuinen saa ja hänen kannattaakin tutkia ja ihmetellä maailmaa yhdessä lapsen kanssa ja lapsen esittämiä kysymyksiä voidaan ihmetellä ja miettiä samankaltaisesti. Vastaukset voivat auttaa lasta ymmärtämään hänen ympärillään olevaa maailmaa ja näin lapsi pystyy hyödyntämään hankittua tietoa myöhemmin.

Kieli ja puhuminen on yksi vahvimmista tavoista oppia ja yhteiset lukuhetket ja keskustelut lapsen kanssa kehittävät lapsen kielellistä tietoisuutta (Vilén ym. 2007 145). Kolmanteen ikä vuoteen mennessä lapsi on ymmärtänyt kielen sosiaalisen luonteen. Lapsi voikin oppia päivässä kymmenisen sanaa ja tutkii uteliaasti ympäröivää kielen maailmaa. Nelivuotiaana lapsi on jo innokkaampi sanojen oppimisesta ja kyselee paljon ympäröivästä maailmasta. Hän haluaa tietää sen, kuinka asiat toimivat ja miksi ne tapahtuvat. Tässä vaiheessa kasvattajan kannattaa olla innostavasti mukana ja tutkia ja ihmetellä lapsen kanssa yhdessä. Viisivuotiaana lapsi hallitsee jo tuhansia sanoja ja pystyy käyttämään eri tilanteiden vaatimilla tavoilla. Hänellä on myös kyky kertoa tarinoita omista kokemuksista ja puhe on melko joustavaa verrattuna edelliseen kahteen vuoteen. (Karling ym. 2009, 137.)

2.7 Sosiaalisten taitojen kehitys

Lapsen sosiaalisten taitojen kehittyminen on merkittävä tekijä lapsen kehityksessä ja minäkuvan muodostumisessa. Kun lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät, hän saa kuvan siitä, että hän on yksi muiden joukossa. Monet asiat vaikuttavat sosiaaliseen kehittymiseen kuten hänen ympäristönsä ja ympärillään olevat ihmiset. Lapsi ottaa mallia ympärillä olevista ihmisistä ja siitä, kuinka he ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Tämän avulla lapsi saa malleja, kuinka hänen tulisi toimia suhteessa muihin ihmisiin, jotta hänet hyväksyttäisiin. Sosiaalinen kehitys jatkuu ihmisen koko elämän ajan. (Karling ym. 2009, 166.)

Perhe ja ystäväsuhteet lapsen elämässä ovat lapsen sosiaaliselle kehitykselle tärkeitä. Niiden kautta lapsi pystyy oppimaan eri rooleja ja saada erilaisia kokemuksia erilaisten ihmisten kanssa. Perheen kanssa lapsi oppii muun muassa sukupuolieroja ja erilaisia vuorovaikutustaitoja. Vertaisryhmässä lapsi pääsee harjoittamaan näitä opittuja taitoja ja erilaisia rooleja. Ryhmätilanteissa lapsi opettelee kuuntelemaan muita ja toimimaan tasa-arvoisesti toisten lasten kanssa. Ystäväsuhteiden puuttuminen voi johtaa lapsen kielteiseen minäkuvaan. Aikuinen voi ennalta ehkäistä tätä tukemalla lasten toimintaa ja innostaa heitä luomaan erilaisia suhteita muiden kanssa. (Karling ym. 2009, 167.) Kun lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät, hän alkaa tekemään yhteistyötä ja tuttavuutta muiden lasten kanssa. 2–3-vuoden ikäisenä sosiaalinen toiminta on lapselle todella uutta. Hän voi jakaa leluaan muiden kanssa mutta ei pidä siitä, jos häneltä otetaan jotakin pois. (Pleshette Murphy, Pages, Ilvas & Murphy 2010, 76; Storvik-Sydänmaa, Talvensaari, Kaisvuori & Uotila 2012, 56.)

Moraali viittaa tietoisuuteen siitä, oma toiminta oikein vai väärin. Tämä oikea ja väärä käsitys on lähtöisin lapsen yhteiskunnan omasta kulttuurista. Moraaliseen kehitykseen voidaan yhdistää siitä syntyvät arvot, tunteet ja niiden näyttäminen ja käyttäytyminen (Karling ym. 2009, 170). Kun lapsi alkaa saamaan sosiaalisia taitoja ja aloittaa toiminnan muiden kanssa, lapsi siis alkaa ymmärtämään moraalisesti, mikä on oikein ja mikä on väärin. Moraaliin kehittymiseen liittyy myös se, että lapsi oppii noudattamaan sääntöjä. Tämä ei kohdistu pelkästään lapsen perheessä oleviin sääntöihin vaan myös ryhmässä olevien leikkien sääntöihin ja niiden opetteluun.

Kolmivuotiaaksi asti lapsi on seurannut ja matkinut aikuisten toimintaa. Nyt hän alkaa harjoittamaan toimintaa toisten lasten kanssa kuitenkin leikki ei ole vielä yhtenäistä. Neljävuotiaana lapsilla alkaa kiinnostumaan leikkimisestä muiden lasten kanssa ja kiinnostuu uusista leikkitalavoista kuten rooli-

leikeistä. Sosiaaliset tilanteet luovat kiinnostusta ja lapsi tiedustelee ja tutkii niitä. Tunteiden hallitseminen voi olla vielä neljävuotiaalle lapselle hieman hankalaa ja ristiriitoja voi leikkien aikana syntyä toisten lasten kanssa. Viisivuotiaana lapsi leikkii jo pidempään, leikeissä on teemoja ja leikissä ilmaantuvia asioita halutaan käsitellä syvemmin. He myös pitävät leikeistä, jossa on sääntöjä. Viisivuotiaana lapsi jo ymmärtääkin tunteita ja muita ihmisiä paremmin, mutta saattaa vielä käyttäytyä hyvin itsekkäästi. (Vilén ym. 2007, 159 & 160; Dunderfelt 2011, 79.)

Empatia voidaan selittää monella erilaisella tavalla. Yksinkertaisin määritelmä empatialle on, että toisella ihmisellä on kykyä ymmärtää, mitä toinen ihminen kokee tämän näkökulmasta. Hyvän empatia-aidon huomaa siitä, kun empaattinen ihminen yrittää parantaa parhaansa mukaan surullisen ihmisen mielialan. Lapsilla parin vuoden iässä alkaa muodostumaan tieto omista tunteista, ja lapset alkavat käyttämään tunteisiin liittyvää sanastoa. Kuitenkin vasta neljän vuoden iässä lapsi alkaa ymmärtämään muiden tunteita kognitiivisen toiminnan kautta. (Rothbart 2011, 164–165.)

3 KIRKON VARHAISKASVATUS

Vasu velvoittaa seurakuntia olemaan yhteistyössä kunnan varhaiskasvatuksen kanssa, kuitenkin kirkon omassa toiminnassa suositellaan vasuperusteiden toteuttamista ja sen periaatteiden noudattamista ottaen huomioon kirkon kristillisen kasvatuksen (Varhaiskasvatus 2022). Yleisesti varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pienten lasten eli alle kouluikäisten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksen lähtökohdat ja perusteet on ilmaistu Varhaiskasvatussuunnitelmassa eli vasussa. (Halme 2010, 11.)

Kirkko on yksi keskeinen varhaiskasvatuksen toimija yhteiskunnassamme. Seurakunnat tarjoavat varhaiskasvatuksen osalta esimerkiksi päiväkerhoja, perhekerhoja ja erilaisia leirejä. Kirkon varhaiskasvatuksen peruslähtökohtina ovat lapsen ja perheen hyvä elämä, kasvatuskumppanuus perheen kanssa sekä kristillinen usko ja siitä nousevat arvot. Lapsen kasvun tukemisessa korostuvat kokonaisvaltainen kasvatusta, varhaispedagoginen osaaminen, lapsilähtöisyys ja perheen arvostaminen, uskon traditioiden jakaminen sekä uusien traditioiden luominen. (Lapsi seurakuntalaisena 2013, 4.)

3.1 Kokonaisvaltainen kasvatusta

Kokonaisvaltaisen kasvatusta tavoitteena on tukea lapsen kasvua monipuolisesti (Ubani 2010, 45). Kirkon kokonaisvaltaisen kasvatusta takana on kristillinen ihmiskäsitys, jonka mukaan ihminen on psykofyysissosiaalinen kokonaisuus. Ihminen on siis samanaikaisesti henkinen, hengellinen, ruumiillinen, älyllinen, emotionaalinen, sosiaalinen, aistillinen ja paljon muuta. Kaikki ihmisen ulottuvuudet ovat Jumalan luomia ja siksi koko ihminen tulisi ottaa huomioon kirkon kasvatustyössä. (Ojell 2013, 20–21; Lapsi seurakuntalaisena 2013, 16.)

Kirkon varhaiskasvatuksen kokonaisvaltaisessa kasvatuksessa painottuvat eri kasvatussisältöjen yhdistäminen, vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä sekä kasvatuskumppanuus lapsen perheen kanssa. Varhaiskasvatusta on kokonaisuus, joka muodostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. (Lapsi seurakuntalaisena 2013, 16.) Kirkon varhaiskasvatusta on lasta varten ja sillä pyritään lapsen hyvään. Lapsen kasvua pyritään tukemaan arkisissa tilanteissa, leikeissä ja erilaisissa toiminnoissa, joissa käytetään kokonaisvaltaisia menetelmiä. (Ojell 2013, 22.)

Lapsi elää ja aistii elämäänsä kokonaisvaltaisesti koko kehollaan. Hän myös ilmaisee ja elää uskoaan ja hengellisyyttä monin eri tavoin. Tämän takia kaikki lapsen kanssa tehtävä toiminta tukee myös hänen hengellisyyttään. Kun lapsi leikkii, liikkuu, tutkii, tekee taidetta ja ilmaisee itseään, lapsi oppi itsestään, toisista ihmisistä, lähiympäristöstään ja Jumalasta. Kirkon varhaiskasvatuksessa ei voi myöskään korostaa liikaa leikin merkitystä lapsen kasvussa ja kehityksessä. Leikkiminen on lapselle luontainen tapa oppia ja käsitellä asioita, myös uskonnollisia asioita ja ilmiöitä. (Ojell 2013, 22.)

3.2 Kristillinen kasvatust ja lapsen hengellisyys

Kirkon varhaiskasvatustun lähtökohtana on yksi kirkon tehtävistä: kaste. Se perustuu Jeesuksen antamana kaste- ja lähetyskäskyyn. Kaste on Kristuksen asettama pyhä toimitus ja se on lahja, jota ei tarvitse eikä voi ansaita. Kasteessa ihmisestä tulee kristitty ja kotiseurakuntansa jäsen sekä siitä saatu siunaus on lupaus Jumalan läsnäolosta, rakkaudesta ja huolenpidosta. Kasteen kautta lapsesta tulee Jumalan lapsi ja seurakunnan täysivaltainen jäsen sekä kasteen kautta lapsi pääsee kristillisen uskon ytimeen. Kaste vaikuttaa ihmisen koko elämän ajan ja antaa lähtökohdan kristillisen identiteetin kasvulle. Kasteen perusteella lapsella on myös oikeus kristilliseen kasvatukseen. (Lapsi seurakuntalaisena 2013, 12 & 13.)

Lapsen uskonnollinen kehitys on vahvasti sidoksissa varhaislapsuuden ihmissuhteisiin liittyviin tunnekokemuksiin (Kinnunen 2003, 180). Jos kiintymissuhde on ollut turvallinen ja sisältänyt rakkautta ja hellyyttä, lapsen on helpompi ymmärtää uskonnollisia kuvauksia Jumalan rakkaudesta ja turvallisuudesta. (Puustjärvi 2010, 161). Kun lapsi saa rakkautta, hellyyttä, lämpöä ja huolenpitoa vanhemmiltaan, hän saa aavistuksen siitä, millainen Jumala on ja mitä Jumala tekee. Hän voi myös ymmärtää, mitä Jumalan rakkaus tarkoittaa ja kun Jumala on turvallinen, pitää huolta, varjelee ja antaa anteeksi. Lapsen on haastavaa käsittää Jumalan rakkautta, jos hänellä ei ole itse kokemusta inhimillisestä rakkaudesta. (Kinnunen 2003, 180.)

Ihminen on syntymästään asti hengellinen. Lapsen hengellisyys on ihmettelyä, ihailua, valppautta, tutkimista ja leikkimistä. Lapsen hengellisyys kasvaa turvallisessa vuorovaikutuksessa aikuisen kanssa ja tilanteissa, joissa jää tilaa salaisuuksille, mielikuvituksille ja pyhyiden kokemiselle. Seurakunnan työntekijöiden tehtävänä on luoda tila, jossa on huomioitu lapsen hengellinen herkkyys ja kasvuympäristö, jossa arkkitehtuurilla, väreillä, kuvilla ja symboleilla on tärkeä merkitys. Jokainen ihminen kas-

vaa hengellisyyteen ja uskoon liittyvien asioiden suhteen omaan tahtiin, joka on myös yhteydessä lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä kasvuympäristöön ja vuorovaikutukseen. Tämän takia kasvua ei tule kiirehtiä, vaan lapsen hengellisyydelle ja oman uskonnollisen maailman rakentamiselle on tärkeä antaa tilaa ja aikaa. (Lapsi seurakuntalaisena 2013, 11.)

Lapsi tarvitsee elämysten rinnalle tietoa oman kirkon sisällöstä ja tavoista sekä kokemuksia jumalanpalveluselämään ja seurakuntaelämään osallistumisesta. Raamatun kertomukset auttavat lasta ymmärtämään itseään ihmisenä sekä olemassaoloon ja elämään. Raamatun kertomuksiin liittyvä pohdinta-, toiminta- tai leikkutilanne voi antaa lapselle syvän hengellisen kokemuksen. (Lapsi seurakuntalaisena 2013, 12.)

Yhteiset tapahtumat ja rituaalit lisäävät yhdenkuuluvuuden tunnetta. Rituaalit ja tavat lisäävät myös turvallisuutta, elämän hallintaa ja auttavat lasta myös orientoitumaan tapahtumiin. Esimerkiksi iltarukous voi olla lapsen ja aikuisen yhteinen rauhoittumis- ja keskusteluhetki ja voi myös auttaa lasta valmistautumaan nukkumaan. Toistuvien tapahtumien ja rituaalien avulla lapsi alkaa pikkuhiljaa hahmotamaan aikaa. (Puustjärvi 2010, 162 & 163.)

3.3 Lapsilähtöisyys

Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan lapsen kulttuurin, kokemuksiin ja toimintaan pohjautuvaa oppimis- ja opettamisprosessia (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 35). Toiminta kirkon varhaiskasvatuksessa on lapsilähtöistä ja aikuisjohtoista. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsen tarpeista ja kiinnostuksen kohdista pyritään luomaan toimintaa sekä lapsen aktiivisuudelle ja luovuudelle annetaan tilaa. Samalla aikuinen on vastuussa lapsesta ja pitää huolta siitä, että toiminta ja vuorovaikutus pysyy turvallisissa rajoissa. (Lapsi seurakuntalaisena 2013, 8.)

Havainnointi on tärkeä asia lapsen kiinnostuksen kohteiden löytämiseen ja se on varhaiskasvatuksessa keskeinen työtapo, jolla kasvattajat saavat tärkeää tietoa lapsen oppimisesta, kasvusta ja persoonasta. Havainnoimalla lapsen omaehtoista toimintaa ja keskustelemalla hänen kanssaan päästään sisälle hänen senhetkisen kiinnostuksen kohteiden ytimeen. Havainnointia voidaan myös hyödyntää pedagogisena tukitoimena. Tällöin sen avulla voidaan arvioida ja suunnitella ryhmän toimintaa ja pedagogisia rakenteita, jotka tukevat yksittäisen lapsen kehitystä tai koko ryhmää. (Vasu kirkossa 2022, 21, 24 & 25.)

Lapsen oma tahto asioiden omaksuminen on tärkeä asia oppimisen mielekkyyden kannalta. Tahto on yhteydessä lapsen motivoituneisuuteen ja se syntyy, kun lapsi on aidosti kiinnostunut asiasta. Tämän takia lasten kiinnostuksen kohteiden havainnointi on tärkeää. Kiinnostus on asia, joka saa lapsen innostumaan, ottamaan selvää, kehittymään ja oppimaan. (Vasu kirkossa 2022, 21.)

Lasten kiinnostusten kohteita voidaan havainnoida monella tavalla. Voidaan seurata lasten välistä keskustelua ja leikkiä sekä kuuntelemalla heidän ajatuksiaan. Lasten ajatukset voivat syntyä sekä spontaanisti että suoraan kysyttäessä. Lasten ajatusmaailmaa voidaan saada esille myös pyytämällä heitä piirtämään, maalaamaan tai muovailemaan ajatuksiaan. (Vasu kirkossa 2022, 22.)

3.4 Kasvatuskumppanuus

Kirkon varhaiskasvatuksessa keskeistä on kasvatuskumppanuus perheiden kanssa. Seurakunnan tehtävänä on olla vanhempien rinnalla tukien ja auttaa vanhemmuuden ja kasvatuksen moninaisissa kysymyksissä. Lähtökohta kumppanuudelle on molemminpuolinen luottamus, tasavertaisuus, kunnioittaminen, säännöllinen vuorovaikutus ja elämän todellisuuden jakaminen erilaisissa arjen tilanteissa ja lapsen liittyvissä asioissa. (Lapsi seurakuntalaisena, 10 & 24.)

Kasvatuskumppanuus näkyy kerhotoiminnan arjessa, kun lapsi tuodaan tai haetaan kerhosta. Näissä hetkissä ohjaaja pystyy rohkaisemaan vanhempia puhumaan, kyselemään ja pohtimaan yhdessä lapsen liittyviä asioita. Vanhemmille on tärkeää jakaa ajatuksia lapsestaan ja kuulla, kuinka kerhopäivä on mennyt. Tulee muistaa myös, etteivät nämä kohtaamiset ole pelkästään aikuisten välisiä kohtaamisia vaan tulee myös huomioida lapsi. Kun lapsi saa osallistua keskusteluun ja kertoa omasta kerhopäivästään, hän pääsee rakentamaan kokemuksiaan yhteisöllisyydestä. Samalla lapsi kokee saavansa arvostusta ja hyväksyntää. (Haapsalo 2013, 144.)

Erilaiset perhemuodot ovat lisääntyneet viime vuosina. Muutokset perheiden elämäntilanteissa lisäävät erilaisia tarpeita kasvatuskumppanuudelle. Niiden huomioiminen on haaste kirkon varhaiskasvattajille. Näitä haasteita ovat esimerkiksi kiire, työttömyys ja parisuhdeongelmat. Samoin taloudelliset ongelmat sekä mielenterveys- ja päihdeongelmat heijastuvat kerhotoimintaan lapsen kautta. Useat vanhemmat

ovat myös huolissaan vanhemmuudestaan ja omasta jaksamisestaan. Kasvatuskumppanuus mahdollistaa sen, että vanhemmat pystyvät jakamaan huolensa ja he tulevat kuulluksi. Jakamisen kokemus voi olla merkittävä asia perheen jaksamiselle ja lapsen terveydelle. Rinnalla kulkeminen, tuen antaminen ja kasvattajuuden jakaminen ovat osa kasvatuskumppanuutta. (Haapsalo 2013, 145.)

Oman haasteensa asettaa ohjaajalle myös ne perheet, jotka eivät halua jakaa kasvatuskumppanuutta. Ohjaajan keskeinen osa ammatillisista osaamista on valmius rakentaa keskusteluyhteyttä perheiden kanssa. Tämä edellyttää hyviä vuorovaikutustaitoja ja kuulemista. Kasvatuskumppanuuden rakentamisen lähtökohtana on aina lapsi ja lapsen tarpeet sekä toimintaa ohjaa lapsen etu ja hänen oikeuksiensa toteutuminen. (Haapsalo 2013, 145.)

4 LEIKIN MERKITYS

Leikki-ikäisen lapsen kehitysluvussa mainitsemmekin pariin kertaan siitä, kuinka lapsen leikkiminen kehittyy lapsen kehityksen mukana. Leikkiminen on lapsen tapa ilmaista itseään ja käsitellä sekä harjoittaa hänen arjessaan tapahtuvia asioita. Leikin merkitystä ei voi korostaa liikaa ja monet aikuisetkin olisivat pulassa, jos heidän tulisi opettaa kaikki asiat, joita lapsi oppii leikkiessään. Tätä korostaa myös lastentarhan isän Frienrich Fröbelin sanat:

Leikkiminen, leikki, on lapsen kehityksen korkein aste tämän vaiheen ihmiskehityksestä, sillä se on sisäisen vapaata ilmaisua; sisäisestä pakosta ja tarpeesta alkunsa saavaa sisäisen esiin tuomista. Kaiken hyvän lähteet ovat siinä ja kumpuavat siitä. (Kalliala 2013, 95 & 103 [Fröbel 2012, 44–45].)

Leikin merkitys lapselle vaihtelee lapsesta riippuen. Toiselle leikin merkitys on kytköksissä sen aiheessa, siten kun lapsi pääsee itse olemaan itselle mieluisassa roolissa. Kun taas toiselle leikki on mieluista ja merkityksellistä, kun hän saa käyttää erilaisia materiaaleja ja rakennella erilaisia asioita. Jollekin taas leikki saa merkityksen siitä, että saa olla muiden mukana. Tämä on tärkeää huomioida, koska leikki voi toimia jo lapselle nautinnon ja ilon lähteenä ja leikin aikana lapsi pääsee niin sanottuun flow-tilaan. Flow-tilaksi kutsutaan tilaa, jossa ihminen on äärimmäisen keskittyneessä tilassa. Havainnoivan aikuisen on hyvä huomata se, mikä kiinnostaa lasta ja mikä innostaa hänet leikkimään, sillä tämä kertoo todella paljon lapsesta itsestään. (Karling ym. 2009, 200 & 201; Jantunen, Suutarla & Heino 2019, 107 & 108.)

Lapsen leikkimisellä on merkittävä rooli lapsen fyysisessä, sosiaalisessa ja psyykkisessä kehityksessä. Tämän lisäksi leikkiminen toimii lapsen tunteellisen kasvun tukipilarina, koska leikki luo väylän purkaa ja käsittellä vaikeitakin tunteita sekä myös mahdollisuuden asettua toisen ihmisen asemaan. (Lehtovirta & Peltola 2012, 142.) Alle kolmevuotiaan lapsen leikit ovat varsin lyhytkehoisia. Tämän ikäisen leikkiin vaikuttaa se, minkälaisia mahdollisuuksia ympäristö hänelle antaa liittyen muihin ihmisiin, maastoon ja leikkivälineisiin. (Karling ym. 2009, 201.)

4.1 Leikki ja lapsen kehitys

Kolmevuotias alkaa jo hallita omia liikkeitään. Hän pitää hyppimisestä ja hänen liikkeitään kehittävistä kiipeilytelineistä, pallopelit, viivakävely ja hyppiminen kiveltä kivelle. Saippuakuplat ja ilmapallotkin ovat myös kolmevuotiaan lempipuuhaa. Näiden kiinniottaminen kehittää lapsen reaktiokykyä ja eri liikkeiden yhdistämistä. Neljävuotiaana lapset ovat paljon vauhdikkaampia ja rajumpia ja erilaiset temput kuten kuperkeikka nousevat suosioon, ja lapsi mielellään esittelee temppuja muille. Näin opitaan tasapainoa ja eri liikunnallisten taitojen oppimisen myötä lapsen itseluottamus lisääntyy. Viisivuotiaana lapsen liikkuminen on jokseenkin varmaa. Kiipeily ja juokseminen ovat edelleen mieluisia ja lasten liikuntahetket saavat herkästi aikaan kilpailua. (Litja & Oinonen 2000. 115 & 116.)

Onkin hyvä, että lapsen leikkiminen olisi mahdollisimman monipuolista. Lapselle tulisi tarjota mahdollisuus sekä rauhallisiin leikkeihin kuten nukun pukemiseen että toiminnallisiin leikkeihin, jotka sisältävät juoksua, hyppimistä ym. aktiivista toimintaa. Näin lapsen karkea- että hienomotoriikka kehittyvät. (Karling ym. 2009, 201 & 202.)

Lapsen kognitiivinen kehitys näkyy lapsen leikissä siten, miten hän käyttää häntä ympäröiviä tavaroita hyväkseen. Jo yksivuotias lapsi on aloittanut hahmottamaan ja luokittelemaan esineiden ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia. Aluksi esineiden kanssa leikkiminen onkin puhdasta esinetoimintaa. Kolmen vuoden iässä lapsi voi ottaa leikeissään työtätekevän aikuisen roolin. Tällöin lapsi luo mielikuvia erilaisista rooleista ja niihin kuuluvista asioista. Leikki eroaa todellisuudesta sillä, että leikin ei tarvitse tulla mihinkään tiettyyn lopputulokseen. Tämänkaltaisen leikki rikkoo todellisuuden rajat, asioiden ei tarvitse olla oikeita tai lapsen ei tarvitse osata käyttää välineitä täydellisesti. (Karling ym. 2009, 202; Storvik-Sydänmaa ym. 2012, 77.)

Leikki ei siis ole täysikopio todellisuudesta, vaan se on yhdistelmä todellisuutta ja lapsen omaa mielikuvitusta. Leikki on lapsen ajattelutoimintaa, jossa lapsi erittelee kokemukset ja niiden yhteydet. Leikkiessään lapsi oppiikin tapahtumien toimintaketjuja ja syy-seuraussuhteita. Kieli on myös keskeinen osa leikkien muodostumisessa. Se toimii abstraktisen maailman tukijana ja korvaavat sillä leikissä tarvittavat esineet mielikuvilla kertomalla, mitä eri asiat esittävät. (Karling ym. 2009, 202.) Tuolijono luo täydellisen bussin tai yö voi muuttua päiväksi yhden lauseen voimalla. Leikki kehittää myös lapsen suunnitelmasuutta, koska lapsi suunnittelee ja muotoilee leikkiään koko ajan. Leikillä on vaikutus

myös lapsen muistiin, sillä leikki yhdistää siihen sisältyvät asiat toisiinsa, jolloin ne olisi helpompi muistaa. (Karling ym. 2009, 203.)

Leikki on keskeinen tekijä persoonallisuuden kehitykselle ja minäkuvan muodostumiselle. Leikkien aikana lapsi pääsee kokeilemaan erilaisia rooleja ja rakentamaan omaa identiteettiään ja aloittaa keräämään kokemuksia ajatuksiin ”minä olen”, ”minä osaan” ja ”minulla on”. Leikkiessään lapsi oppii asioita ja oppii samalla asioita itsestään. Näin lapsi luo luottamusta itseensä ja omiin taitoihinsa. Lapselle onkin tärkeä se, että hän tuntee sen, että häntä rakastetaan hänen kaikkine piirteineen. Lapsi käsittelee leikkiessään hänen kokemustensa herättämiä tunteita ja pystyy myös työstämään heränneitä tunteita leikin aikana. (Karling ym. 2009, 203.)

Sosiaalinen kehittyminen on todella merkittävä tekijä lapsen leikin syntymisessä. Ilman ympäristöstä syntyneitä kokemuksia ei voi syntyä leikkiä, koska lapsen ympäristön ja muiden ihmisten havainnointi antaa hänelle aineksia omaan toimintaan ja leikkimiseen. Leikkien aikana lapset opettelevat sosiaalisia suhteita toisten lasten kanssa. Näihin opittaviin asioihin kuuluvat muun muassa yhteinen toiminta, ristiriitojen ratkaisu ja toisten huomioon ottaminen. (Karling ym. 2009, 203 & 204.)

4.2 Leikin muuttuminen lapsen kehittyessä

Leikkien kehitysvaiheita ja lajeja voidaan luokitella monella eri tavalla. Leikkitutkimus johtaa erilaisiin ja moniin leikin käsitteisiin ja luokitteluihin. Nämä leikin kehitysvaiheet voivatkin teoriassa poiketa toisistaan, mutta siitä huolimatta teoreettisissa viitekehyksissä nämä vaiheet ovat monessa suhteessa samankaltaisia. Yleensä lapsen leikkiä seurattaessa voidaan huomata, että lapsen kasvaessa menään yhdestä leikinvaiheesta toiseen. (Hakkarainen & Brèdikytè 2013. 13 & 18.) Opinnäytetyössämme luokittelemme leikit esineleikkeihin, omaehtoiisiin luoviin leikkeihin ja sääntöleikkeihin.

Lapsen ensimmäiset kolme vuotta lapsen leikkiminen on eniten toiminta- ja esineleikkejä (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruopila 2018. 65). Esineleikit määritellään leikin ja kokeiluun eri materiaalien ja lelujen avulla kuten hiekkalaatikolla tapahtuvat toiminnot kuten hiekkakakkujen tekeminen tai vaikka paperista voi muodostua erilaisia leikkivälineitä. Esineleikki on symbolileikkiä, jossa käytetään joko esineeseen kohdistuvia mielikuvia tai mielikuvien soveltamista toisessa yhteydessä. Tässä tulee esille lapsen mielikuvituksellisuus. Esimerkki sovelletusta mielikuvien käytöstä on se, että narunpätkästä syntyy käärme. (Reunamo 2022.)

Rakenteluleikki on myös yhteydessä esineleikkiin. Rakennusleikeissä lapsi rakentelee sekä luonnon materiaaleista että leluista monenlaisia asioita. Muun muassa hiekasta muotoutuu hiekkakakkuja ja talvella lumesta rakentuu lumiukkoja ja palikoista syntyy torneja. Mitä vanhemmaksi lapsi tulee, sitä hienompaa rakennusmateriaalia voidaan käyttää, sillä hänen hienomotoriset taitonsa ovat kehittyneemmät. Rakenteluleikki voi olla myös osana muuta muun tyyppistä leikkiä kuten roolileikkiä. Tästä esimerkkinä on majan rakentaminen lasten kotileikkiä varten. (Karling ym. 2009, 205.)

Omaehtoinen luova leikki on luovaa leikkiä, jonka perustana ovat lasten omat kokemukset, näkemykset ja elämykset. Omaehtoiisiin leikkeihin kuuluvat roolileikit, näytelmäleikki ja sääntöleikki. Roolileikki onkin kaikkien luovien leikkien perusta. (Karling ym. 2009, 205.) Lapsi aloittaa roolileikkimisen kolmen vuoden iässä. Kuitenkin tällöin roolileikkiminen on lyhyitä tapahtumasarjoja. Lapsen kasvaessa roolileikkiin käytetty aika pitenee, vastavuoroisuus lisääntyy ja roolien toteuttaminen on tarinallisempaa ja joustavampaa. (Nurmi ym. 2018. 69.)

Näytelmä- ja draamaleikissä lapset ottavat vaikutteita kirjallisuudesta tai televisiosta. Lapsille kannattaakin lukea paljon satuja. Tämä voi antaa virikkeitä lapsille, koska he voivat innostua esittämään sadussa olevaa hahmoa. Lapset saattavat myös kehitellä ja testata eri mahdollisuuksia sekä kehittelevät niihin vaihtoehtoisia etenemismahdollisuuksia tai lopetuksia. Hahmot saattavat myös muuttua tarinan aikana. Lapset samaistuvat sadun tai tarinan hahmoihin ja samalla he opiskelevat itseään ja tutustuvat tunteisiin ja tavoitteisiin. (Karling ym. 2009, 206.)

Viisivuotiaat lapset ovat kiinnostuneet sääntöleikeistä, joita ovat muun muassa erilaiset lautapelit (Nurmi ym. 2018. 69). Sääntöleikkien edellytys on sääntöjen noudattaminen eivätkä lapset hyväksy sääntöleikkeihin lapsia, jotka eivät noudata sääntöjä. Nuoremmatkin lapset tavallaan leikkivät sääntöleikkejä kuten muistipeliä tai yksinkertaisia liikuntaleikkejä, mutta lapset eivät kuitenkaan ymmärrä täysin sääntöjen merkitystä. Jos draamaleikin aihe ja juonen kehittäminen on lähtöisin ohjaajasta kyseessä on sääntöleikki. Tässä ohjaaja itse on luonut valmiiksi roolit, niiden jaon ja juonen, kun taas roolileikissä leikkijät kehittävät roolit itse leikin kuluessa. (Karling ym. 2009, 206 & 207.)

4.3 Aikuinen ja lapsen leikki

Aikuisen tehtävä on toimia lapsen tukena hänen leikkiessään. Aikuinen voi monipuolistaa leikkikokemusta suunnittelemalla sitä yhdessä lapsen kanssa, järjestämällä kokoontumisia tai leikkimateriaalia sekä kannustamalla lasta toimimaan uusissa ympäristöissä. Aikuinen voi kannustaa lasta leikkimään ilman, että pakottaa häntä leikkimään, kyselemällä esimerkiksi lapselta johdattelevia kysymyksiä leikin teemaan liittyen. On myös hyvä antaa aikaa lapsen leikin muodostumiseen, sillä monesti leikin aloittamiseen ja rakentamiseen voi kulua paljonkin aikaa. Aikuinen voi rohkaista lasta tutustumaan leikkivälineisiin ja näin edistetään lapsen oppimista suuntamalla hänen tarkkaavaisuuttansa. (Kivelä, Liukkonen & Niemi 2015, 98; Lyytinen & Lautamo 2014, 235–236.)

Aikuinen toimii jo huomaamattakin lapsen mallina ja tarvittaessa hän voi esitellä lapselle, miten esimerkiksi puhelimella soitetaan tai miten autoilla ajetaan rata matoilla lapsen kanssa. Tämän kaltaisen aktivoinnin on todettu lisäävän lapsen leikkiä, ja mallintaminen on tuonut uusia sisältöjä lapsen leikkiin. Mallien käytöllä voidaan tukea symbolista leikkiä, jonka esteenä on voinut olla lapsen ujous tai leikkitilanteen vieraus. (Lyytinen & Lautamo 2014, 236–237.)

Lapset eivät välttämättä tarvitse aikuisen apua leikeissään, mutta jos lapsen leikkiäidot ovat puutteelliset, hän tarvitsee aikuisen apua leikin aloittamiseen tai leikkiin mukaan menemiseen. Tässä aikuisella on merkittävä tukijan rooli lapselle esimerkiksi silloin, jos lasta jännittää leikkiin osallistuminen. Aikuinen voi antaa neuvoa, miten kohdata toisia lapsia ja toimia hänen kanssaan niin, että menee lapsen kanssa yhdessä mukaan muiden leikkiin. (Kivelä, Liukkonen & Niemi 2015, 97; Poikkeus, Aro & Adenius-Jokivuori 2014, 303.) Aikuisen kannattaa myös rohkaista lasta leikkimään eri tavoilla. Yksinleikissä viihtyvä lapsi kannattaa rohkaista ryhmäleikkeihin ja sosiaaliselle yhteisleikkijälle antaa tilaisuuksia yksin leikkimiseen. (Lyytinen & Lautamo 2014, 237.)

Leikit voivat myös työllistää aikuisia. Varsinkin kotona leikeistä voi puuttua pahvilaatikko tai tietty lelu. Joskus taas voi puuttua jotakin muuta, esimerkiksi liimaa, nauvoja tai sakset. Leikki-ikäisellä leikkiminen on ajankohtaista, joten jos viivyttellemme, aikuisina voi olla jo liian myöhäistä ja leikin tuoma innostus on jo mennyttä. Lapsi on todella kärsimätön, koska lapsen jäsentelykyky ja toiminnan kaari on vielä todella alkeellista eikä lapsi ymmärrä ajan käsitteitä kohta tai huomenna. Lapsi ei myöskään osaa vielä luoda vaihtoehtoista toimintaa. Näiden käsitteiden opettelu ja ymmärtäminen tulevat ajan myötä ja lapset oppivat sen muissa asioissa. (Kinnunen 2003. 69.)

5 LUOVUUS

Luovuus on todella vaikea sana, jonka ymmärtäminen voi olla todella haastavaa. Luovuus sanana tarkoittaa tunnetta, kun olemme itse luovia tai autamme toista ihmistä olemaan luovia. Kuitenkin tämä selitys ei kerro, mitä luovuudella oikeasti tarkoitetaan tai se ei määritä sitä tunnetta, jota luovuus itsessään luo. Luovuus ei ole vain siis ajatus vaan se on tunne, se ei ole niin tiedollinen tunne, mutta se kuitenkin tulee tietoisuudesta. Luovuus-sanasta ihmisillä on todella paljon suuriakin odotuksia. Luovuus yhdistetään yleensä johonkin alkuperäisen luomiseen tai erilaiseen kehitykseen kuten siihen, että tehdään tuote, jota ei ole koskaan ennen tehty, kuten kirja tai jokin uusi, hyödyllinen keksintö. Pohjimmiltaan luovuus onkin toinen sana taiteelle, koska luovuus on tapa ilmaista omia tunteita, unelmia, ideoita ja näkemyksiä ympäröivästä maailmasta. (Dower 2020, 23–24.)

Luovuus onkin käsite, jota ihminen voi lähestyä joko liian monimutkaisesti tai turhan yksinkertaisesti. Kuten edellisestä kappaleesta tulee ilmi, luovuuden voi kuvailla tai se voi tuntua monimutkaiselta ja abstraktilta ajatukselta. Luovuutta onkin tutkittu monista näkökulmista ja oppisuunnista käsin ja on todettu, että luovuus on asia, jolla ei ole vielä yleistä ja kokoavaa määritelmää. (Malmelin & Poutanen 2017, 21 & 23.) Taide ja luovuus muistuttavat toisiaan, kuitenkin ne eivät ole sama asia. Luovuus ei ole johdatus pelkän taiteen luomiseen, sillä jotkin taiteenlajit ovat teknillisiä lajeja, jotka eivät ole ollenkaan luovia tai mielikuvituksellisia vaan seuraavat tiettyä kaavaa tai ohjeistusta. (Dower 2020, 27.)

Monet ihmiset tuntevat, että he itse eivät ole luovia. Kuitenkin on melkein mahdotonta, että joku ei oikeasti olisi luova. Luovuus on asia, jota ihmiset toteuttavat monilla eri tavoilla heidän joka päivässä elämässään. Näitä keinoja ovat esimerkiksi ruuanlaitto, puutarhanhoito, projektin suunnittelu tai vaikkapa kävelyllä meneminen. Jos toiminta sisältää tunteiden ilmaisua, kekseliäisyyttä, spontaanisuutta, leikillisyyttä ja uusien ideoiden syntyä, puhutaan luovuudesta. Siispä ihmiset ovat todella luovia, vaikka he eivät olisi edes tietoisia siitä, koska se on ihmisen luonnollinen tapa toimia. Toisaalta luovuutta voidaan esittää parhaiten taiteen kautta, sillä siinä luovuus erottuu kaikista selkeimmin, minkä takia sitä on helppo tulkita. Luovuuden ja taiteen välillä on samankaltaisuuksia. Molemmat antavat ja vaativat inspiraatiota. Taide heijastaa ja tutkii ihmisen omia ominaisuuksia ja kokemuksia. (Dower 2020, 27; Järvilehto ja Järvilehto 2019, 6.)

Pienet lapset ovat useasti todella luovia. He ovat uteliaita, tunteellisia ja haluavat luontaisesti luoda ja tutkia heidän ympärillään olevaa maailmaan ja käyttää heidän ympäriltään löytyviä esineitä. Kuitenkaan lasten luovuutta varhaiskasvatuksessa ei välttämättä saada täyteen potentiaalisuuteensa, koska ohjaajilta itseltään puuttuu itsevarmuus siitä, että he itse olisivat omalla tavallaan luovia tai eivät ole löytäneet heidän omia luovuuden vahvuuksiaan. (Dower 2020, 25,26 & 31.)

5.1 Luovuuden hyödyt

Ymmärtääksemme lapsen persoonaa, on nähtävä hänen luovuutensa suhteessa ympäröivään ympäristöön. Luovuudella on monia hyötyjä elämässä. Luovuus motivoi, inspiroi, pystyy parantamaan, vahvistamaan ja tukemaan yksilöä ja näin pystyy antamaan uusia näkökulmia elämään. Luovalla ja taiteellisella toiminnalla on suuri vaikutus lapsen omaan oppimiseen ja kehitykseen. (Dower 2020, 39.)

Luovuuden kehittämiseksi on tehty erilaisia tutkimuksia. Tutkimuksista on huomattu, että luovuuden harjoittamisella varhaislapsuudessa on monia etuja lapsen fyysiseen, sosiaaliseen ja psykologiseen kehityksen kannalta. Esimerkiksi varhaisiässä koettu taideopetus voi johtaa numeraaliseen ja kirjallisten taitojen oppimiseen. Myös draaman, tanssin ja sanataiteiden harjoittaminen voivat auttaa muun muassa ihmisen tunteiden hallinnassa, itsenäistymisessä ja itsensä ilmaisussa. (Dower 2020, 40.)

5.2 Luovuuden hyödyntäminen

Luova ajattelu sisältää kaksi tasoa, jotka ovat asioita tuottava taso, ja tutkiva tai ongelmanratkaisu taso, jotka luovat pohjan tuleville luoville ajatuksille ja toiminnoille. Luovan ajattelun tukeminen on myös todella tärkeää. Ohjaajan kannattaakin tukea tätä luovaa ajattelua muun muassa vahvistamalla lapsen avoimuutta ja ainakin avoimesti kannattaa miettiä mahdollisten lapsista lähtevien ideoiden toteutumisen mahdollisuutta ja tukea ideoiden ehdottamista avoimesti. Tämä voi tutustuttaa lapset brainstorming-ajattelulle, kun ohjaaja tutkii lapsen ideoita lapsen kautta syvemmin eli mistä ne ovat tulleet ja miten ideoita voisi esimerkiksi parannella. Tärkeä asia on myös oman sisäisen äänen kuuleminen. Tämän takia on hyvä kannustaa lapsia ajattelemaan omia ideoita vapaasti. Ohjaaja voi myös kehottaa lapsia luottamaan heidän omiin ajatuksiinsa. Lasten kuunteluun liittyy myös sanatonta viestintää, joka vaatii aktiivista kuuntelua. Näin saadaan lapsia mukaan päätöksen tekoon ja lapset tuntevat itsensä kuulukuksi, nähdyksi ja arvostetuksi. (Dower 2020, 98 & 99.)

Luovalla ajattelulla tarkoitetaan tietojen luovaa käsittelyä, ja tämän ajattelun hallitsemisessa voi olla jotakin hankaluuksia joillakin ihmisillä. Kuitenkin tämä työskentelytapa sopii hyvin lapsille, sillä lapset ovat todella hyviä keksimään vastauksia ajattelematta, onko vastaus oikein vai väärin. Esimerkiksi jos lapsilta kysytään, mitä varten sade on olemassa, niin kekseliäämmät lapset antavat runsaasti ideoita ja vastaustauksia, vaikka lapset eivät ole koskaan keränneet tietoja asiasta. Tämän kekseliäisyyden seurauksena ohjaajan kannattaa kysyä, kuinka meidän kannattaisi varmistaa tämä asia, joka johdattaa lapsia tutkimaan ja oppimaan uutta tietoa. Ohjaajan täytyy myös tässä vaiheessa antaa tutkimukseen soveltuvat materiaalit. Tämän kautta ohjaaja luo lapsista kokeneita tutkijoita, ja he herättävät lasten mielenkiinnon tutkia lisää ja laajentaa omaa tietouttaan. (Dower 2020, 208 & 209.)

Lapsen tekemisiä arvostava aikuinen vahvistaa lapsen luomisen intoa ja itseluovuutta. Kun lapsen luoman kerho-, tarha- ja kotiaskartelut tai -piirustukset ovat esillä, lapsi kokee sen, että vanhempi arvostaa lapsen töitä ja häntä itseään. Lapsi myös tiedustelee aikuisilta, ovatko aikuiset kiinnostuneita hänen tekemisistään ”Tule isi katsomaan”, ”Kato äiti”- pyynnöillä ja ilahtuu kovasti siitä, kun aikuinen tulee joskus utelemaan, mikä leikki heillä on juuri meneillään. (Kinnunen 2003. 69.)

6 TAIDEKASVATUS

Luova työskentely on lapselle hyvin luonteenomaista. Lapsen leikeissä luovuus ja kekseliäisyys pääsevät usein esille. Lähes kaikki lapset piirtävät, maalaavat, värittävät, muovailevat ja rakentelevat, jos he saavat siihen tilaisuuden ja erilaisia välineitä. Taidekasvatus on osa lapsen kehityksen tukemista. Sen erityinen vastuualue on lapsen taiteellinen kehitys ja siihen liittyvät kulttuuriset, esteettiset ja luovat tavoitteet, mutta sen tarkoituksena on myös tukea lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Taidekasvatus on pienten lasten elämässä leikkiä. Se on luonteeltaan kokeilevaa, tutkivaa, etsimistä, löytämistä ja toistamista. (Pentikäinen 2006, 28; Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki 2014, 40.)

Taidekasvatuksesta on paljon hyötyä lapsen kehitykselle. Lapsen fyysisen kehityksen näkökulmasta taidekasvatus kehittää lapsen karkeaa- ja hienomotoriikkaa sekä oman kehon tuntemusta ja silmän ja käden yhteistyötä (Hurme 2011, 15). Esimerkiksi savea, muovailuvahaa, massaa tai taikataikinaa työstäessään lapsen käsivarsien ja kämmenien lihakset saavat haastetta, mutta myös samalla hahmottamisen ja kolmiulotteisen ajattelun taidot kehittyvät. Kolmiulotteisella työskentelyllä, rakentelulla ja muovailulla on myös yhteys matemaattisten taitojen kehittymiseen. (Pentikäinen 2006, 32.)

Psyykkisen kehityksen kannalta taidekasvatus auttaa rakentamaan lapsen identiteettiä. Tekemisen kautta saatu onnistumisen tunne rakentavaa lapsen itsetuntoa, itseilmaisua ja itsetuntemusta. Taide mahdollistaa myös non-verbaalisen tavan ilmaista itseään ja sen kautta voidaan työstää tunteita, kokemuksia, unelmia, pelkoja ja turhautumista. Joskus kuva toimii paljon parempana viestinä kuin puhuttu tai kirjoitettu teksti, koska lapsella ei aina ole kykyä ilmaista itseään tai ajatuksiaan sanallisesti. Kuva voi tässä tapauksessa kertoa enemmän. (Pentikäinen 2006, 32.)

Taidekasvatus vahvistaa myös lapsen kognitiivisia taitoja. Näitä taitoja ovat: ongelmanratkaisutaito, arviointi-, suunnittelu-, päätöksenteko- ja kriittisen analyysin taidot, muisti, keskittymiskyky, joustavuus, mielikuvitus ja luova kekseliäisyys (Hurme 2011, 15). Taidetta tehdessään lapsen täytyy suunnitella, organisoida ja tehdä valintoja, siitä kuinka hän halua esimerkiksi piirtää jonkin asian paperille. Tunteiden, kokemusten ja ideoiden muuntaminen taiteen muotoon vaatii myös ajattelemisen kykyä, luovuutta ja kekseliäisyyttä. Myös lapsen metakognitiiviset taidot kehittyvät taidetta tehdessään. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi tulee tietoiseksi siitä, mitä hän on oppinut ja että hän pystyy vaikuttamaan siihen. (Pentikäinen 2006, 33–34.)

Lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät taidekasvatuksen avulla. Lapset pääsevät harjoittelemaan sosiaalisia valmiuksia pari- ja ryhmätyöskentelyssä. Näissä tilanteissa harjoitellaan vuorovaikutusta, kuuntelemista ja kommunikointia. (Rusanen ym. 2014, 42.) Näitä taitoja kehitetään myös silloin kuin tehdään omaa työtä, koska lapset seuraavat tarkasti toisten työskentelyä, kommentoivat ja antavat palautetta. Keskustelu taideteoksista kehittää lapsen kielellisiä valmiuksia, mutta myös myönteisen palautteen saaminen on huomionosoitus lapselle, mikä vahvistaa lapsen itseluottamusta ja tyydyttää nähdyksi tulemisen tarvetta. (Pentikäinen 2006, 32.)

Aikuisen rooli taidekasvatuksessa on tärkeä, koska lapsi tarvitsee työskentelyssään aikuisen tukea, kiinnostusta, opetusta ja vuorovaikutusta. Aikuisen läsnäolo vaikuttaa lapsen motivaation ja tekemisen pitkäjänteisyyteen. Aikuinen voi myös rohkaista ja auttaa lasta tallentamaan ajatuksiaan, ideoitaan ja kokemuksiaan taiteen keinoin. Myös aikuisen palaute on hyvin tärkeää lapselle. (Pentikäinen 2006, 28.)

Taiteen lajeja on monenlaisia, minkä takia taidekasvatusta voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Kuitenkin olisi hyvä, että taidekasvatus olisi monipuolista, jotta lapset saisivat tutustua ja kokea taiteiden eri osa-alueita. Näihin eri alueisiin tutustutaan seuraavaksi tarkemmin.

6.1 Kuvataide

Kuvataidekasvatus on kaikkea visuaalista tekemistä, jonka kautta lapsi pääsee toteuttamaan omaa ilmaisuunsa. Se voi olla piirtämistä, maalaamista ja valokuvaamista, mutta se voi olla myös kuvien katsomista ja niiden tulkitsemista. (Hurme 2011, 70.) Lapsen taiteellisessa kasvatuksessa kuvien tarkasteleminen on yhtä oleellista kuin kuvien tekeminenkin. Alle kouluikäiset lapset ovat kiinnostuneita kaikenlaisista töistä, niin esittäivistä kuin abstrakteistakin. Heillä on myös hyvät valmiudet teosten tutkimiseen ja niistä keskustelemiseen. (Rusanen & Torkki 2001, 94.)

Lapselle kuvallinen ilmaisu on luonnollista. Piirtäminen muistuttaa alkuvaiheissa äänijokeltelua, joka kehittyy harjoittelemalla aivan samalla tavalla kuin kielikin. (Lappalainen & Ruokonen 2020, 2010.) Näitä ensimmäisiä lapsen piirtämiä kuvia kutsutaan riimusteluiksi. Ne ovat erilaisia jälkiä paperilla:

voimakkaita tai hentoja viivoja, ympyröitä, soikioita, kaarevia viivoja, pisteitä tai muuta sellaista. Rii-
mustelu on hyvin oleellinen vaihe lapsen kehityksessä. Se muodostaa pohjan kaikelle muulle myöhem-
mälle kuvalliselle työskentelylle ja myös kirjoittamiselle. (Pentikäinen 2006, 29.)

3-vuoden iässä lapsi piirtää jo monenlaisia eri peruskuvioita eikä pelkästään tuherra, vaan lapsi ym-
märtää, että piirustuksissa olevat asiat esittävät jotakin. Kuitenkin kuvat eivät ole oikeassa mittakaa-
vassa sillä lapsi piirtää sen, mitä hahmolla pitäisi olla eikä sitä, mitä lapsi itsessään näkee. 3–4-vuoti-
aana lapset oppivat myös käyttämään eri värejä. 4-vuotias lapsi asettelee elementit paperille tasapai-
noisesti aloittaen keskeltä ja lisäten sen ympärille sitten koristeita, jotta sivu tulisi täyteen. 5-vuotias
lapsi tekee sommitelmaa ja piirustukset ovat erilaisten osien summa. Kuitenkaan mikään ei vielä vas-
taa todellisuutta kuten aurinko on vielä sivun nurkassa. (Einon 2003. 44 & 45.)

Väreihin ja maalaamiseen liittyy vahvoja aistikokemuksia, ja lapset nauttivat, kun näkevät värien se-
koittuvan. Pienten lasten maalaamisessa korostuvat liike ja materiaaleihin tutustuminen leikin ja kokei-
lemisen kautta. Väriä voi levittää esimerkiksi valuttamalla, puhaltamalla, sumutepullolla suihkutta-
malla tai hammasharjalla roiskimalla. Pienimmät lapset levittävät maalia käsillä ja sormilla. Tästä vä-
hän vanhemmat lapset tarvitsevat tukevat ja imukykyiset siveltimet tai töpöttimet ja maalin, joka tart-
tuu helposti siveltimeen ja maalaus pohjaan. Isoimmat lapset voidaan ohjata siromman siveltimen käyt-
töön, jolloin maalausjäljestä saa herkemmän. (Rusanen ym. 2014, 88.)

Kuvataidetta tehdessä harjoitellaan silmän ja käden yhteistyötä, motorisia taitoja, materiaalituntemusta
ja ymmärrystä eri välineiden toimintatavoista ja mahdollisuuksista. Lapsen onnistuessa, hänen itsetun-
tonsa ja itseluottamuksensa kasvavat. Kuvataiteellinen tekeminen kehittää myös lapsen ongelmanrat-
kaisukykyä, kun hän joutuu tekemään kuvallisia ratkaisuja. Käsitukset omista taidoista kehittävät lap-
sen minäkuvaa. (Hurme 2011, 70.)

6.2 Käsityö ja askartelu

Käsityökasvatuksen tavoitteena on tarjota lapselle tekemisen iloa, oivalluksia ja onnistumisen koke-
muksia. Varhaiskasvatuksessa käsityö tarkoittaa monipuolisten materiaalien, helppokäyttöisten väli-
neiden ja tekniikoiden kokeilua. Se on leikinomaista kädentaitojen harjoittamista sekä uusien koke-
musten kokemista. (Karppinen 2009, 56 & 59.) Kädentaidoissa tärkeää olisi painostaa monipuolisuu-
teen, koska puuvärit, sormivärit, vesivärit ja liidut, saksien käyttö, liimaaminen, repiminen sekä eri

tuntuisiin materiaaleihin tutustuminen ovat kaikki tärkeitä asioita lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä (Saarinen 2016, 15).

Askartelun voidaan katsoa kuuluvan käsityöhön, mutta myös kuvataiteeseen. Askartelulla harjoitellaan erilaisia asioita, kuten yhdessä tekemistä, materiaalien kokeilua, leikkiä, keksimistä, luovaa toimintaa ja sorminäppäryyttä. Käsitöiden kautta lapsi harjoittaa myös motorisia taitoja, havainnointia ja avaruudellista hahmottamista. (Karppinen 2009, 58 & 60.)

Lapsi aloittaa leikkaamaan noin 3-vuotiaana muotoja. 4-vuotiaana leikkaaminen kehittyy, mutta leikkaamisjälki ei vielä ole kovin tarkkaa. 5-vuotiaan lapsen leikkaaminen on jo melko tarkkaa. Leikkaamisen taito alkaa yksinkertaisesta paperin pilkkomisesta, jonka jälkeen voidaan aloittaa leikkaamien suorien ja kaarevien viivoja pitkin. Tämän jälkeen lapsilta onnistuu kuvien ja muotojen leikkaaminen. (Einon 2003. 52 & 53.)

Saven tai massan muotoilu kehittää lapsen hieno- ja karkeamotoriikkaa sekä siihen liittyy voimakkaita tuntoaistimuksia. Muovaaminen perustuu kosketukseen ja liikkeeseen, joka voi olla rauhallista tai nopeaa, rytmikästä tai epäsäännöllistä, lempeää silittelyä tai voimakasta hankaamista. (Rusanen ym. 2014, 116.) Saven tai massan muovaaminen on kolmivuotiaalle vielä materiaaliin tutustumista eli sen pyörittämistä, leikkaamista ja muovaamista. Neljävuotiaana lapsi alkaa muovata esineitä, jotka ovat yksinkertaisia muotoja. (Einon 2003. 58.)

Käsitöissä mielikuvitus, leikki ja reaali maailma sekoittavat keskenään luovalla tavalla, sillä leikki on lapsen luovaa ydintä. Erilaisista leikeistä syntyy uusia oivalluksia, jotka voivat konkretisoitua käsityötuotteissa esimerkiksi leikeissä tarvittavana välineenä tai rekvisiittana. Myös käsitöitten avulla rakennettu tuote voi itsestään johtaa leikkiin. Esimerkiksi erilaiset käsityötuotteena valmistetut hahmot tai muut esineet voivat johtaa valmistuttuaan leikilliseen oman tuotteen esittelyyn ja leikin aloittamiseen. (Yliverronen 2022, 173.)

6.3 Luova liikunta

Pienillä lapsilla on luontainen halu liikkua mahdollisimman monipuolisesti. He kokeilevat erilaisia tapoja liikkua, tarttuvat rytmiin ja tanssivat, kiipeilevät ja ryömivät. Lasten luontainen tapa liikkua on leikkivää, luovaa ja tutkivaa. Luovassa liikunnassa tärkeää olisi se, että aikuinen ei näytä mallia, jota

lapsi sitten jäljittelee, vaan lapsen annetaan luoda itse. Kuitenkin oppiminen perustuu myös jäljittelyyn ja matkimiseen, etenkin pienten lasten kohdalla. Olisi hyvä, että aikuinen jäljittelisi lasta siinä missä lapsi aikuista. (Hurme 2011, 42.)

Liikunnan ja liikkumisen avulla lapsi oppii oman itsensä tuntemisen lisäksi esimerkiksi suuntia, etäisyyksiä, rajoja, sijaintia, kokoa, määriä, muotoja ja värejä. Nämä ovat kielellisen, matemaattisen ja tie-deopiskelun perusteita. Liikunnan avulla opitaan myös fyysisen minän hahmottamista sekä vahvistetaan vartalon oikean ja vasemman puoliskon välistä työskentelyä ja yhteistyötä, silmän ja käden koordinaatiota sekä ajallisten ja rytmillisten rakenteiden seuranta. (Huisman 2001, 63.)

Luovan liikkeen painotus ei tarkoita sitä, ettei lapsen kanssa voi opetella erilaisia tapoja liikkua. Esimerkiksi pallon heittäminen ja potkiminen, juokseminen, varpailla kävely, kiipeily ja hyppiminen ovat lapsille tärkeitä taitoja, joita on hyvä harjoitella. Etenkin kömpelöt lapset, joiden kokemukset oman kehon käytöstä eivät välttämättä kannusta liikkumaan, hyötyvät toiminnasta, jossa he pääsevät rauhassa kokeilemaan oman kehon toimintaa ja etsimään sille luonnollisia tapoja liikkua. (Saarinen 2014, 26.)

6.4 Musiikki

Varhaiskasvatuksen musiikillisella ilmaisulla vahvistetaan lapsen suhdetta ja kiinnostusta musiikkiin. Lapset oppivat musiikkia tutkimalla ääniä, äänen sointiväriä, dynamiikkaa, kestoja ja sävelkorkeutta. Musiikkiin pystytään tutustumaan leikkimällä, laulamalla, loruilemalla, kuuntelemalla, soittamalla, liikkumalla ja maalaamalla. Musiikkileikkitoiminnan kautta lapset saavat erilaisia kokemuksia perus-sykkeestä, sanarytmistä ja kehosoitamisesta sekä lapsille suunnitelluista rytmis- ja melodiasoittimista. (Ruokonen 2020, 12.)

Musiikki on luonnollinen ja elämyksellinen tapa avartaa lapsen maailmankuvaa ja tutustua eri kulttuuriin, mutta se myös antaa musiikillista identiteettiä omaan kulttuuriin ja auttaa lasta jäsentämään ympärillään olevaa maailmaa. Musiikki toimii ryhmässä yhdistävänä toiminnan muotona, johon jokainen ryhmän jäsen voi omalla tavallaan osallistua mukaan. Musiikki liittyy myös luontevasti lasten uskonto-kasvatukseen, koska musiikillisten elämysten kautta pystytään välittämään kristinuskon sanomaa ja perinteitä. (Ruokonen 2009, 28.)

Musiikillinen oppimisympäristö herkistää lasta kuuntelemaan ja rohkaisee sekä kehittää häntä musiikilliseen itseilmaisuun eli laulamiseen, soittamiseen, liikkumiseen, tanssimiseen ja maalaamiseen (Ruokonen 2009, 22). Musiikin avulla pystytään kokemaan tunteita ja käsittelemään niitä ja sen kautta pystytään oppimaan tunne-elämän taitoja. Musiikilla ja siihen liitetyt liikkeet vaikuttavat lapsen hermoston, koordinaation, viestimiskyvyn ja tarkkavaisuuden kehittymiseen. (Hurme 2011, 16.)

3-vuotialle lapsille voi olla vielä vaikea keksittyä laulamaan ja soittamaan samaan aikaan. Kuitenkin tässä on eroja lasten välillä. Kun lauletaan riittävän kauan ja toistetaan tuttujen laulujen sanoja, alkaa laulaminen niin sanotusti automatisoitua, jolloin lapsi alkaa kehittymään yhtä aikaa sekä soittoon että lauluun. Tämän ikäinen lapsi myös on tärkeä opettaa pysähtymään ja kuuntelemaan hiljaisuutta. Kun lapsi oppii kuuntelemaan, hän oppii paljon muuta ja uutta kuunnellessa esimerkiksi hiljaisuutta, satuja tai luontoa. (Luukkala & Grahn 2018. 38 & 39.)

Laulu on myös tärkeää lapsen kehitykselle. Kun lapsi laulaa tai puhuu, hänen melodiantajunsa kehittyy samalla lapsi saa esteettisiä ja sosiaalisia elämyksiä ja kokemuksia. Valittaessa lapsille lauluja ne on hyvä jakaa kahteen ryhmään: lauluihin, joita voi laulaa lasten kanssa ja lauluihin, joita lauletaan lapsille. Nämä erottuvat toisistaan esimerkiksi niin, että lapsille laulettavat laulut ovat pidempiä ja niissä on mukana monta säkeistöä. (Luukkala & Grahn 2018. 38 & 39.)

6.5 Sanataide

Sanataiteella tarkoitetaan kaikkea luovaa toimintaa, jota tehdään kielen kanssa. Näitä toimintoja ovat: puhuminen, kirjoittaminen, kertominen, lukeminen ja kuunteleminen. Sanataiteen avulla lapsi pääsee ajattelemaan ja käyttämään mielikuvitustaan, luovuuttaan ja kekseliäisyyttään. Pienten lasten kanssa sanataidekasvatus on lukemista, loruilua, kuuntelemista ja yhdessä keksimistä ja kehittelyä. (Hurme 2011, 26.)

Kielen oppiminen on suuri asia lapsen elämässä. Kieli mahdollistaa jatkuvasti kehittyvän ja laajenevan vuorovaikutuksen muiden ihmisten kanssa. Kielen avulla lapsi pystyy jakamaan havaintojaan, jäsentämään niitä, kertomaan kokemuksiaan ja olemaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lapsi myös rakentaa kielen avulla omaa kuvaa itsestään ja luo omaa identiteettiään. (Suojala 2009, 40.)

Varhaiskasvatuksessa olisi tärkeää, että pyrittäisiin tarjoamaan jokaiselle lapselle mahdollisuus tutustua lastenkirjallisuuteen ja sen eri lajeihin sekä luomaan myönteinen suhde kirjoihin (Suojala 2009, 41). Erityisen tärkeää on, että lastenkirjallisuutta luettaisiin niille lapsille, joiden kotona ei lueta lasten kirjoja tai kerrota satuja. Olisi hyvä pitää lasten kuvakirjoja lasten ulottuvilla ja rohkaista kirjojen katseluun ja omatoimiseen lukemiseen eli kuvien ja tuttujen tarinoiden kerrontaan. Lapsia kiehtovia satuja tai tarinoita voidaan jatkaa draamaleikeillä tai niistä voidaan saada aihe kuvalliseen ilmaisuun tai musiikilliseen keksintään. (Ruokonen 2020, 14.)

6.6 Draama ja teatteri

Draamakasvatus on yleiskäsite, joka sisältää kaikki erilaiset draaman ja teatterin muodot varhaiskasvatuksessa. Teatteri- ja draamatoiminnassa on hieman erilainen painotus. Teatteria tehtäessä tähdätään esitykseen, ja teatterissa keskeistä on esityksen valmistaminen eli produktio. Draamassa taas keskitytään enemmän toimimiseen kuten leikeissäkin. Draamatyöskentelyssä yhdistetään leikki ja kasvatus teatterin keinoihin. (Toivanen 2009, 30.)

Draamassa työskentely perustuu leikinomaiseen ja lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan, joka edistää lapsen kielellistä kehitystä ja uuden oppimista. Toiminnassa hyödynnetään lapsen kykyä kuvitella ja toimia mielikuvitusmaailmassa sekä lapsen tarvetta oppia leikin kautta. Draamallisessa työskentelyssä yhdistyvät eri taideaineet, lasten kokemukset ja tietoa, joita työstetään yhdessä ajankohtaisen aiheen, sadun tai tarinan pohjalta. Käsiteltävä aihe voi olla mikä tahansa, koska draama pystyy muuttamaan sen tarkastelun toiminnaksi ja koettavaksi. (Toivanen 2009, 31; Toivanen 2022, 107 & 112.)

Draaman ja teatterin kautta lapset pääsevät harjoittelemaan mielikuvitusta, luovutta ja kehon sekä kielien ilmaisukeinoja. He pääsevät esiintymään ja katseiden kohteeksi, mutta myös olemaan katsojia ja harjoittelemaan paikallaan olemista, kuuntelemista, näkemistä ja tunteiden vastaanottamista. Roolileikien, teatterin ja draaman kautta lapsi oppii aina jotakin uutta itsestään. Näiden avulla lapsi kehittää myös omaa itsetuntemustaan ja itseluottamustaan. (Hurme 2011, 51.)

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli auttaa Kokkolan suomalaisen seurakunnan varhaiskasvatusta hyödyntämään taidekasvatusta toiminnassaan ja luoda heille kokonaisuus, jossa on erilaisia taidekasvatuksen toimintamuotoja ja materiaalia. Olimme yhteydessä Kokkolan suomalaisen seurakunnan varhaiskasvatuksen työntekijöihin ja kysyimme heiltä heidän toiveistaan ja tarpeistaan materiaalipakettiin liittyen. Olemme myös esitelleet luomiamme toimintoja heille, ja he ovat saaneet antaa meille niistä palautetta.

Keskustellessamme seurakunnan työntekijöiden kanssa heiltä tuli pyyntö, että materiaalipaketissa olisi kristillisiä Raamattuun perustuvia toimintoja ja harjoituksia, mutta myös muita toimintoja, jotka eivät liity Raamattuun. Kysyimme seurakunnan työntekijöiltä, mitä Raamatun kohtia he käyvät läpi ja mitkä ovat lapsille tunnettuja kertomuksia. Tämä loi meille pohjaa siihen, mitä me voisimme käyttää niitä muun muassa värityskuvien käytössä. Halusimme käyttää kertomuksia uudesta että vanhasta testamentista. Muutenkin halusimme, että materiaalipaketissa on hyödynnetty paljon erilaisia toimintoja ja materiaaleja eli halusimme materiaalipakettimme olevan monipuolinen ja monipuolisesti hyödynnettävissä seurakunnan varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Kysyimme myös seurakunnan työntekijöiltä, haluisivatko he materiaalin digitaalisena vai paperisena versiona. He toivoivat paperista versioita, sillä heillä suurimmaksi osaksi omat materiaalinsa olivat paperisina versioina, jotka olivat erilaisissa kansioissa. Tästä syystä loimme heille työstämme kirjan tapaisen teoksen, jonka sivut tulostimme ja laitoimme kansioon, minkä jälkeen annoimme kansion seurakunnalle. Kirjasen sivut on luotu Canvassa, joka on graafiseen suunnitteluun tarkoitettu verkkosivusto. Innostuimme kirjaideasta, jonka halusimme myös näkyvän opinnäytetyön liiteosiossa. Tämän takia käytimme sivujen luonnissa kirkkaita värejä, paljon erilaisia kuvia ja annoimme töille hauskoja nimiä. Kirjamaisuutta halusimme myös korostaa sillä, että laitoimme sivujen alareunaan sivunumeroita.

Opinnäytetyössä pääsimme käyttämään hyödyksi vahvuuksiamme. Me molemmat piirrämme ja luomme taidetta fyysisesti ja digitaalisesti eivätkä kädentaidotkaan ole meille vieraita. Meillä on myös henkilökohtaisia vahvuuksia; toisella on urheilutaustaa ja toinen on harrastanut musiikkia, joten saimme käyttää vahvuuksiamme suurimpaan osaan materiaalipaketin töistä. Kuitenkin draama ja sanataide olivat meille hieman vieraita kokonaisuudessaan, mutta kirjoista ja internetistä löytyi aiheisiin ideoita ja informaatiota, joita voitiin hyödyntää materiaalipaketin tehtävien luonnissa.

Olisi ollut hyvä, että olisimme päässeet testaamaan luomiamme toimintoja lasten kanssa, mutta koska halusimme materiaalipaketista mahdollisimman laajan ja monipuolisen, työstä olisi tullut liian laaja. Tämän takia jouduimme rajamaan työtämme ja päädyimme siihen, ettei meidän kannata yrittää ehtiä testata toimintaamme lasten kanssa. Tästä johtuen halusimme seurakunnan työntekijöiltä palautetta ja kommentteja luomistamme toiminnoista opinnäytetyömme aikana, koska halusimme, että luomamme materiaalipaketti toimisi heidän toiminnassaan mahdollisimman hyvin.

7.1 Taidetta pikku käsille-materiaalin esittely

Oppiessamme taidekasvatuksesta asioita huomasimme sen, että kirjoissa esiintyvät eniten piirtäminen, kädentaidot, draama ja musiikki. Näistä aiheista muodostui materiaalikokonaisuuden selkäranka. Tiukan pohtimisen jälkeen nimesimme materiaalimme ”Taidetta pikku käsille” (LIITE 1). Nimi syntyi ajatuksesta, että lapsi itse pääsee itse tekemään erilaisia harjoitteita ja samalla oppimalla niistä jotakin. Halusimme tuoda tämän esille jo otsikossa. Myös päätimme jakaa materiaalimme kuuteen osioon, jotka ovat värityskuvat, askartelu ja kuvataide, luova liikunta, musiikki, sanataide ja draama sekä muuta luovaa toimintaa. Otsikot ovat tiivistys siitä mitä harjoitteita se osio pitää sisällään. Halusimme eri osa alueiden erottuvan toisistaan, minkä takia valitsimme otsikoille kirkkaat ja selkeät värit, koska halusimme helpottaa ohjaajia löytämään toimintoja helposti.

Aloitimme ensin värityskuvien tekemisen, koska se tuntui meistä kaikista luontevimmalta. Tiesimme myös sen, että niiden suunnittelu ja toteutus veisi meiltä eniten aikaa. Aloitimme Kokkolan seurakunnan käyttämien eläinhahmojen piirtämisestä. Heillä on ollut käytössä aasi, jonka nimeksi on annettu Nonni ja leijona nimeltään Lii (LIITE 1). Näiden jälkeen aloitimme suunnittelemaan Raamatun liittyviä värityskuvia. Yksi hienoimmista asioista oli se, että pääsimme tekemään Kokkolan kirkon lasimaa-lauksesta värityskuvan. Tähän kysyimme Kokkolan suomalaiselta seurakunnalta luvan, ja he antoivat meille luvan käyttää sitä opinnäytetyössämme. Ajattelimme, että tätä pystyisi hyödyntämään, kun kirkkoon tutustuttaisiin ja se on lapsille hyvä esimerkki kirkkotaiteesta.

Askartelu- ja kuvataide -osiossa halusimme käyttää mahdollisimman paljon erilaisia materiaaleja, ja että niitä voidaan hyödyntää erilaisilla tavoilla. Halusimme käyttää erilaisia materiaaleja, koska materiaalimme olisi monipuolinen ja lapset pääsisivät kokemaan erilaisten materiaalien kanssa työskentelyä. Osioon oli helppo keksiä asioita ja täytyikin rajata se, mitä halusimme ottaa mukaan opinnäytetyöhön.

Halusimme käyttää erilaisia tekniikoita, joissa lapset pääsevät harjoittamaan erilaisia taitoja kuten helmien pujottelua ja leikkaamista.

Luova liikunta oli samaan aikaan todella yksinkertainen ja haastava aihe keksiä toimintoja, sillä halusimme, että kuka tahansa ohjaaja pystyy ohjaamaan lapsille tähän aiheeseen liittyviä toimintoja. Kaikki ohjaajat eivät koe omakseen sitä, että ohjaisi lapsille jonkinlaista tanssia. Halusimme myös, että kuka tahansa lapsi pystyy olemaan harjoitteissa mukana eivätkä harjoitteet tai toiminta olisi heille liian haastavaa. Emme halunneet myöskään kuvata pelkkiä leikkejä. Tavallisten leikkienkin voidaan katsoa kuuluvan luovaan liikuntaan, sillä niissä lapsi pääsee myös kokeilemaan sitä, kuinka hänen kehonsa toimii ja liikkuu.

Musiikkiosiossa piti myös miettiä sitä, että kaikki pystyvät ohjaamaan niitä lapsille. Musiikki voi myös olla haastava ja voi tuntua kokemattomalta ihmiseltä pelottavalta. Lapset eivät kaipa täydellistä solistia, joka ymmärtää musiikista kaiken, vaan lapsille riittää se, että tekeminen on kiinnostavaa ja lapset pääsevät kokeilemaan esimerkiksi yksinkertaisia rytmejä. Esimerkiksi todella helppo musiikkiharjoitus on se, että keksitään erilaisia rytmejä ja toistetaan niitä yhdessä (LIITE 1). Halusimme myös yrittää saada musiikkia monipuoliseksi toiminnaksi, jota kaikki pystyisivät tekemään niitä musiikkitaidoistaan huolimatta. Monissa kirjoissakin mainitaan siitä, että se, että ei osaa soittaa mitään soitinta ei haittaa, koska siinä tilanteessa voi käyttää CD-levyjä tai internetsivuja, joissa voi kuunnella musiikkia.

Musiikkiosion tehtäviä miettiessämme halusimme, että osioon tulisi jonkinlaisia laululeikkejä. Löysimme Kirkkomuskari -laulukirjoja ja aloimme tutkia niitä. Keskustellessamme Kokkolan suomalaisen seurakunnan työntekijän kanssa suunnitelmastamme tehdä laululeikin hyödyntäen Kirkkomuskari laulukirjaa hän suositteli niiden hyödyntämistä. Innostuimme kappaleesta nimeltä Hytkyn, hytkyn. Teimme itse laululeikin Hytkyn, hytkyn -kappaleesta (LIITE 1) ja saimme kappaleen tekijältä eli Kristiina Larjavalta luvan käyttää kappaletta opinnäytetyössämme. Laululeikit ovat helppo tapa hyödyntää musiikkia kerhotoiminnassa, ja lapset pitävät siitä, että pääsevät liikkumaan.

Aluksi meillä ei ollut kovin hyvää ideaa siitä, kuinka voisimme tuoda sanataidetta tai draamaa esille näin nuorten lasten kanssa. Kuitenkin asiaa tutkiessamme tarkemmin ideoita alkoi syntyä. Halusimme hyödyntää Raamatun kertomuksia ja lasten satuja, joissa virittäisimme lasten omaa mielikuvitusta. Tästä toiminnasta hyvänä esimerkkinä toimii 'Jatka tarinaa' -tehtävä (LIITE 1), joissa lapsille luetaan teksti joko Raamatusta tai muusta lasten sadusta, minkä jälkeen lasten tulee kuvittaa se, miten he usko-

vat, että teksti jatkuisi. Ajattelempa, että harjoittelun päätteeksi, kun kaikki ovat saaneet piirroksen tehtyä, olisi esittelykierros, jossa lapset voisivat esitellä ohjaajan tuella omaa piirrostaan muille. Tämä tukisi lapsen puhetta ja selitystaidon kehitystä sekä lapsen luovuutta.

Muu luova toiminta oli se paikka, jonne laitoimme ohjeistukset, joille emme osannut määrittää yhteen tiettyyn osioon ja sinne päätyi myös muutama luontoteemainen tehtävä. Niissä lapset pääsevät tutkimaan ympärillään olevaa maailmaa. Tästä esimerkkinä toimii 'Aarteita luonnosta' -tehtävä (LIITE 1). Siinä lapset pääsevät olemaan ulkona, jossa he voivat vapaasti temmeltää. Tehtävänä on tutkia ja etsiä löytyykö lähistöltä asioita tietyllä kuvauksella. Samalla tehtävää tehdessä voidaan lasten kanssa yhdessä pohtia sitä, mitkä asiat ovat esimerkiksi sileitä ja mikä määritetään sileäksi asiaksi. Jollekin lapselle kivi voi olla sileä, kun toinen näkee kiven pelkästään kovana asiana. Osio pitää myös sisällään ohjeistuksia, joissa on monia muiden osioiden teemoja esimerkiksi askartelua, luovaa liikuntaa ja musiikkia.

7.2 Materiaalin hyödyntäminen

Halusimme, että kehittämämme materiaali olisi mahdollisimman helppo ja monikäyttöinen. Päätehtävänä oli, että materiaali sisältäisi helposti toteutettavia toimintoja, joita pystyy hyödyntämään seurakunnan varhaiskasvatuksessa ja samalla tehtäviä, joita kuka tahansa voisi ohjeistaa lapsille. Monikäyttöisellä tarkoitamme sitä, että joitain toimintoja voidaan käyttää monilla erilaisilla tavoilla. Eri askarteluja voidaan esimerkiksi toteuttaa pelkästään askartelutuokiossa tai ne voivat olla osana toiminnallista hartautta tai askartelujen tulokset voidaan ottaa hartauteen mukaan, joka visualisoi lapsille jonkin hartauden sanomaa tarkemmaksi.

Opinnäytetyössä on käsitelty luovuutta ja työssämme haluamme kannustaa oman luovuuden käyttämiseen ja kehittämiseen. Esimerkiksi käytämme Raamatun kertomuksia toiminnoissamme, mutta jos ei halua hyödyntää niitä, kertomus voidaan vaihtaa esimerkiksi tavalliseen lasten satuun. Ohjaajalla on vapaus hyödyntää materiaalia haluamallaan tavalla ja olla luova sen kanssa. Kehittämämme materiaali voi toimia myös vain ideana, jota ohjaaja pystyy kehittämään ja muokkaamaan, jonka kautta hän pääsee toteuttamaan oman näköistä toimintaa lapsille. Me kaikki olemme omalla tavalla luovia. Jos jokin toiminta herättää inspiraation, haluamme kannustaa sen inspiraation seuraamiseen.

Ohjeistuksen muokkaaminen voi olla myös lapsilähtöistä, sillä toiminnot ovat muokattavissa vastaamaan heidän tarpeitaan ja kiinnostuksen kohteita on. Esimerkiksi jos lapset ovat kiinnostuneita jostain tietystä satukirjasta tai hahmoista, voidaan sitä käyttää hyödyksi osana kuvataidetta tai toiminnoissa, jossa hyödynnetään satuja. Jos lapset ovat kiinnostuneita tietystä tanssista tai kappaleesta, se voidaan ottaa osaksi luovaa liikuntaa. Ohjaajan rooli ohjaamistilanteissa on tutkia ja kokeilla lasten kanssa erilaisia taiteen muotoja sekä mahdollistaa lapsille erilaisia kokemuksia taiteen parissa.

Tärkeintä näissä toiminnoissa ei ole se, mikä on sen lopputulos, vaan se, mitä toiminnan aikana opitaan ja oivalletaan. Halusimme sen ottaa myös sen ohjeistuksen sanoituksessa esille. Emme käyttäneet ilmauksia kuten 'Käytä tätä', 'Täytä näin paljon' tai 'Teette nyt näin', koska ne tuntuvat pakotetulta ja täydellisyyttä hakevalta. Tämän takia ohjeistuksissa kirjoitimme 'Kun asioita on tarpeeksi', 'Halutesasi voit' tai 'Kun olet tyytyväinen'. Näin halusimme tuoda lapsen päätösvaltaa esille. Lapsi saa itse tehdä haluamansa verran omaa työtään, vaikka se joskus meistä aikuisista tuntuu, että lapsi on tehnyt työtään liian vähän. Lapsesta kuitenkin voi tuntua, että on tehnyt työtään juuri sopivasti. Juuri sitä meidän kannattaa kunnioittaa ja kannustaa lasta ilmaisemaan itseään ja olemaan luova. Taidetta tehdesään on tärkeää, että ihminen saa olla vapaasti luova omalla tavallaan iästä riippumatta.

8 POHDINTA

Kehittämistehtävät toteutuivat hyvin. Opinnäytetyömme kehitystehtävät olivat taidekasvatuksen luominen Kokkolan suomalaiselle seurakunnalle, ja tarkoitus auttaa taidekasvatuksen lisäämistä ja hyödyntämistä seurakunnan toiminnassa. Pystyimme luomaan taidekasvatusmateriaalia Kokkolan seurakunnan varhaiskasvatukseen. Materiaalista tuli laaja ja monipuolinen. Kuitenkin haasteena oli se, ettei materiaalia pystytty testaamaan. Tämän takia meillä ei ole kovin hyvin tietoa siitä, kuinka hyvin tuottamamme materiaali käytännössä toimii 3–5-vuotiaiden lasten kanssa. Materiaalin luomisessa haasteena oli luoda toimintaa, joka sopisi 3–5-vuotiaille lapsille, koska tämän ikäisten lasten välillä voi olla todella suuret kehityserot. Toiminta ei saa olla haastavaa, mutta ei myöskään liian helppoa. Toiminnan pitää myös olla tarpeeksi kiinnostavaa, että lapset kiinnostuvat toiminnan tekemisestä. Samalla pitää huomioida taidekasvatuksen näkökulma ja kuinka se toteutuu luomassamme toiminnassa.

Toinen kehittämistehtävämme oli taidekasvatuksen lisääminen ja sen tukeminen Kokkolan seurakunnan toiminnassa. Tämä kehitystehtävä liittyy vahvasti ensimmäiseen kehitystehtävään, koska ensimmäinen kehitystehtävä sisältää helppoja toimintoja, joita ohjaaja pystyy hyödyntämään lasten kanssa, vaikka ohjaajalle ei olisi kokemusta esimerkiksi musiikillisen toiminnan ohjaamisesta. Materiaalia luodessamme pyrimme siihen, että kuka tahansa voi ohjata luomamme toiminnot eikä aikaisempaa kokemusta tarvita. Materiaalin avulla pyrimme auttamaan ohjaajaa siinä, että hän uskaltaa ja kykenee ohjaamaan ehkä vähän tuntemattomastakin aiheesta lapsille tuokion. Materiaalimme tukee myös lasten ohjaajaa työssään, kun on valmiita ohjeita eikä ohjaajan tarvitse itse suunnitella ja miettiä tehtäviä alusta asti. Kuitenkaan emme voi olla varmoja siitä, kuinka paljon Kokkolan seurakunta aikoo hyödyntää materiaaliamme. Kuitenkin toivomme, että Kokkolan seurakunta ottaa materiaalimme käyttöön ja ohjaajat innostuisivat hyödyntämään taidekasvatusta heidän toiminnassaan.

Onnistuimme kehitystehtäviin liittyvistä huolista huolimatta todella hyvin. Otimme monia eri teemoja opinnäytetyössämme esille, jotka eivät olleet meille kovinkaan tuttuja eivätkä ne kuuluneet meidän vahvuusalueisiimme. Kuitenkin saimme koottua hyvin materiaalia vaikeimpiinkin aiheisiin ja pääsimme toteuttamaan itsemme tavalla, josta nautimme. Pystyimme luomaan materiaalia, joita voimme ja pystymme hyödyntämään tulevaisuudessa. Työstäessämme opinnäytetyötämme saimme käyttää omaa luovuuttamme ja kokemuksiamme hyödyksi, mikä auttoi paljon opinnäytetyömme tekoa ja pystyimme luomaan monipuolista materiaalia seurakunnan varhaiskasvatukseen.

Kokkolan suomalaisen seurakunnan työntekijät ovat olleet hyvin innoissaan opinnäytetyöstämme ja ovat kommentoineet työn eri vaiheista. Suurin osa kommenteista on ollut positiivisia ja kehuja on tullut esimerkiksi paketin laajuudesta ja uusista näkökulmista toimintamahdollisuuksiin liittyen. Seurakunnan työntekijöiltä saimme myös vinkkejä ohjeistusten sanoituksiin sekä ohjeiden parantamiseksi. Näihin parantamishdotuksiin olemme halunneet kiinnittää huomiota ja yrittäneet muokata ohjeistuksia seurakunnalta tulleiden kommenttien mukaan.

Meillä sujui hyvin yhteistyö tehdessämme opinnäytetyötämme. Yksi hyvä esimerkki yhteistyön sujuvuudesta on adventtikynttilät (LIITE 1), jotka teimme yhteistyönä. Suunnitteluvaiheessa keskustelimme erilaisista näkökulmista, miten haluaisimme toteuttaa adventtiin liittyvän värityskuvan. Päädyimme tekemään adventtikynttilät. Adventtikynttilöiden suunnittelussa jaoinme kynttilät niin, että molemmat suunnittelivat kaksi kynttilää. Suunnittelimme kynttilät itsenäisesti, mutta kuitenkin kommentoimme ja annoimme muutosehdotuksia sekä mielipiteitä toistemme luomista kuvista. Tuloksena oli neljä kynttilää, jotka esittävät meidän molempien piirtämistyyliä. Samalla tavalla toimimme myös teoria osiota kirjoittaessa. Molemmilla oli omat vastuu alueensa, mutta kommentoimme ja lisäsimme toisten teksteihin asioita, kun löysimme lisätietoa toisen aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyöstä opimme paljon uutta. Opinnäytetyön aikana huomasimme, kuinka laaja käsite taidekasvatus on ja mitä se pitää sisällään. Huomasimme myös, että meiltä molemmilla oli hieman stereotyyppisiä mielikuvia sanasta taide. Tästä esimerkkinä on esimerkiksi se, että hiekkakakkujen rakentaminen tai muukin liikunnallinen toiminta kuin tanssi voi olla taidetta ja taidekasvatusta. Opimme myös sen, että taidekasvatus kehittää ja tukee monipuolisesti lapsen kehitystä. Taidekasvatus ei ole pelkästään, sitä että lapsi oppi tekemään taidetta, vaan lapsi oppii paljon taiteen kautta esimerkiksi sosiaalisia, kielellisiä, fyysisiä ja kognitiivisia taitoja.

Saimme myös uusia tapoja ja ideoita, siihen kuinka taidekasvatusta voidaan hyödyntää lasten, että myös nuorien kanssa. Nämä tavat ja ideat liittyvät esimerkiksi satuihin, luovaan liikuntaan, musiikkiin ja draamaan ja siihen, kuinka näitä voidaan hyödyntää sekä lasten että nuorten kanssa. Vaikka kaikki taidekasvatuksen liittyvät aihealueet eivät kuuluneet meidän vahvuksiimme, saimme tämän opinnäytetyön kautta ideoita, siihen kuinka voimme käyttää epämuukavuusalueellamme olevia asioita lasten kanssa. Olemme onnellisia siitä, että pääsimme käyttämään ja kehittämään sekä omia vahvuksiamme että heikkouksiamme opinnäytetyön aikana. Sitä työstäessä tunsimme, että pääsimme tekemään jotain merkittävää yhdessä, vaikka se ei helppoa ollutkaan.

Kuinka meidän opinnäytetyötämme voidaan kehittää jatkossa? Voitaisiin testata, kuinka luomamme toiminnot toimivat käytännössä vai toimivatko ollenkaan. Voidaan myös tutkia kyselyn avulla, kuinka opinnäytetyömme on toiminut seurakunnan lastenohjaajien näkökulmasta ja selvittää heidän kokemuk-
sistaan. Lapsia voi myös haastatella, siitä mitä he ovat pitäneet toiminnasta ja mikä on ollut mielekästä tekemistä. Voidaan luoda taidekasvatuspaketti tai taidekasvatusvihko vanhemmille kotiin käytettä-
väksi. Lapset ja vanhemmat voisivat yhdessä tutustua ja kokeilla taidekasvatusta helppojen toimintojen kautta kotona. Mahdollisuutena on myös luoda taidekasvatukseen pohjautuvaa toimintaa myös van-
hemmille lapsille ja nuorille, jota seurakunta voisi hyödyntää toiminnassaan.

LÄHTEET

- 3–4-vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Julkaistu 22.2.2019. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/> Viitattu: 15.3.2022.
- 4–5-vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Julkaistu 22.2.2019. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/4-5-v/4-5-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/> Viitattu: 15.3.2022.
- 4–5-vuotiaan älyllinen kehitys. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Julkaistu 30.6.2017. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-alyllinen-kehitys/> Viitattu: 15.3.2022.
- 5–6-vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Julkaistu 22.2.2019. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/5-6-v/5-6-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>. Viitattu: 15.3.2022.
- Anttila, R., Eronen, S., Kallio, M., Kanninen, K., Kauppinen, L., Paavilainen, P. & Salo, S. 2010. *Persoonaa: 2, Kehityopsykologia*. 3.–8. uud. p. Helsinki: Edita.
- Dunderfelt, T. 2011. *Elämänkaaripsykologia: Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen*. 14. uud. p. Helsinki: WSOYpro
- Dower, R. C. 2020. *Creativity and the arts in early childhood: Supporting young children's development and wellbeing*. London; Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Einon, D. & Ryytty, O. 2003. *Luova lapsi: Kannusta lasta käyttämään luontaisia lahjojaan ja löytämään luovuuden monet muodot*. Hämeenlinna: Karisto.
- Eskola, R., Hassinen, T., Jäntti, R., Nyssönen, E., Torri-Tuominen, M., Vapaakallio, H. & Pelliconi, S., 2020. *Kirkkomuskari: 3*. Helsinki: Publiva Oy / Lasten Keskus.
- Fröbel, F. & Helenius, A. 2012. *Ihmisten kasvatus: Die Menschenerziehung*. Tampere: Aili Helenius.
- Gallahue, D. & Cleland-Donnelly, F. 2003. *Developmental physical education for all children*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Haapsalo, T. 2013. Kasvatuskumppanuus. Teoksessa S. Saarinen (toim.) *Tää olis keskellä: Lapsi seurakunnan varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Lasten keskus & Kirjapaja Oy, 143–153.
- Hakkarainen, P. & Brädikytö, M. 2013. *Kehittävän leikkipedagogiikan perusteet*. Majavesi: Kogni.
- Halme, L. 2010. *Lapsen parhaaksi: Uskontokasvatus kokonaisvaltaisen ihmiskuvan valossa*. Helsinki: Lasten keskus.
- Huisman, T. 2001. Liikkuva lapsuus. Teoksessa S. Karppinen, A. Puurula & I. Ruokonen (toim.) *Taitteen ja leikin lumous: 4–8-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatus*. Helsinki: Finn Lectura, 62–70.
- Hurme, V. 2011. *Tehdään taidetta: 100 vinkkiä lapsiperheen luoviin hetkiin*. Helsinki: Minerva.

- Jantunen, T., Suutarla, S. & Heino, N. 2019. *Leikin taikaa: Miksi leikki on niin tärkeää?* Helsinki: Into.
- Järvilehto, P. & Järvilehto, L. 2019. *Pim! Olet luova.* Jyväskylä: Tuuma.
- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. *Varhaiskasvatusta ammattitaidolla.* Helsinki: Kirjapaja.
- Kalliala, M. 2013. Me leikitään!. Teoksessa S. Saarinen (toim.) *Tää olis keskellä: Lapsi seurakunnan varhaiskasvatuksessa.* Helsinki: Lasten keskus & Kirjapaja Oy, 93–104.
- Karling, M., Ojanen, T., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén M. 2009. *Lapsen aika.* Helsinki: WSOY Op-pimateriaalit Oy.
- Karlsson, L. 2014. *Sadutus: Avain osallisuuden toimintakulttuuriin.* 3. uud. p. Helsinki: PS-Kustannus.
- Karppinen, S. 2009. Kädentaidot ja käsityökasvatus. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A. Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä.* Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 56–65.
- Kinnunen, S. 2003. *Anna mun olla lapsi.* Helsinki: Kirjapaja.
- Kivelä, N., Liukkonen, T. & Niemi, A. 2015. *Kasvun ja hoidon osaaja.* 1. p. Helsinki: Sanoma Pro.
- Kronqvist, E. & Pulkkinen, M. 2007. *Kehityopsykologia: Matkalla muutokseen.* Helsinki: WSOY Op-pimateriaalit.
- Lappalainen, M. 2018. *Laulupiirtäen lammelta avaruuteen: Iso repullinen lauluja ja toimintavinkkejä uusiin laulupiirtämisseikkailuihin.* Helsinki: Laulau Oy.
- Lappalainen, M. & Ruokonen, I. 2022. Iloa, osallisuutta ja oppimista laulupiirtämisestä. Teoksessa I. Ruokonen (toim.) *Ilmaisun ilo: Käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen.* Jyväskylä: PS-kustannus, 209–228.
- Lapset seurakuntalaisina.* 2013. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Lehtovirta, M. & Peltola, L. 2012. *Ihminen mielessä: Psykologian perusteet lähihoitajille.* Helsinki: Edita.
- Litja, T. & Oinonen, M. 2000. *Mä en haluu!: Leikki-ikäisen arjen pulmia.* Helsinki: Edita.
- Luukkala, M. & Grahn, P. 2018. *Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja musiikkimatkoille.* Helsinki: Suomen Musiikkimatka Oy.
- Lyytinen, P. & Lautamo T. 2014. Sosiaaliset taidot. Teoksessa Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) *Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa.* 4. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 226–246

- Malmelin, N. & Poutanen, P. 2017. *Luovuuden idea: Luovuus työelämässä, yhteisöissä ja organisaatioissa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Nousiainen, S. 2020. *Sukupuoleen katsomatta: Kuinka kohdata moninaisuus*. Jyväskylä: Atena.
- Numminen, P. 2005. *Avaa ovi lapsen maailmaan*. Tampere: Pilot-kustannus.
- Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruopila I. 2018. *Ihmisen psykologinen kehitys*. 7. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ojell, R. 2013. Varhaiskasvatus seurakunnassa. Teoksessa S. Saarinen (toim.) *Tää olis keskellä: Lapsi seurakunnan varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Lasten keskus & Kirjapaja Oy, 17–31.
- Pentikäinen, L. 2006. Kuvataidekasvatuksen poluilla. Teoksessa T. Tarkkonen & P. Sassi (toim.) *Lapsi ja taide: Puheenvuoroja taidekasvatuksesta*. Helsinki: Cultura, 27–35.
- Pleshette Murphy, A., Pages, G., Ilvas, M. & Murphy, A. P. 2010. *Lastenleikkiä: Kuinka kasvatat fiksuja, terveitä ja huomaavaisia lapsia syntymästä 12-vuotiaaksi*. Helsinki: Schildt.
- Poikkeus, A-M., Aro, T. & Adenius-Jokivuori, M. 2014. Sosiaaliset taidot. Teoksessa Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) *Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa*. 4. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 286–310.
- Puustjärvi, A. 2010. Uskonto ja lapsenmielenterveys. Teoksessa M. Ubani, A. Kallioniemi & J. Luodeslampi (toim.) *Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto*. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 157–168.
- Pönkkö, A. & Sääkslahti, A. 2011. Liikkuva lapsi. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus, 136–149.
- Reunamo, J. *1–3-vuotiaiden lasten leikit varhaiskasvatuksessa. Leikkipäivä*. Saatavissa: <https://leikkipaiva.fi/1%E2%88%923-vuotiaiden-lasten-leikit-varhaiskasvatuksessa/> Viitattu: 8.5.2022.
- Rothbart, M. K. 2011. *Becoming who we are: Temperament and personality in development*. New York: Guilford Press.
- Ruokonen, I. 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A. Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, 22–28.
- Ruokonen, I. 2020. *Varhaiskasvatuksen taidekasvatus – leikkiä, lumousta, oppimista ja hyvää elämää*. Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto VOL. Saatavissa: https://www.vol.fi/uploads/2020/02/de8a96fe-varhaiskasvatuksen-taidekasvatus_suomi_low.pdf. Viitattu: 7.2.2022.
- Rusanen, S., Kuusela, M., Rintakorpi, K. & Torkki, K. 2014. *Musta tuntuu punaiselta: Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä*. Helsinki: Lasten keskus; Kirjapaja.
- Rusanen, S. & Torkki, K. 2001. Mistä on lapsen kuvat tehty. Teoksessa S. Karppinen, A. Puurula & I. Ruokonen (toim.) *Taiteen ja leikin lumous: 4–8-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatus*. Helsinki: Finn lectura, 88–105.

- Saarinen, S. L. 2014. *Aistiseikkailu: Elämyksiä ja toimintaa koko vuodeksi*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Saarinen, S. L. 2016. *Aistiseikkailu: 2, Matka maailman ympäri alkaa*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Storvik-Sydänmaa, S., Talvensaari, H., Kaisvuori, T. & Uotila, N. 2012. *Lapsen ja nuoren hoitotyö*. 1. p. Helsinki: Sanoma Pro.
- Suojala, M. 2009. Lastenkirjallisuus kielen ja kuvittelukyvyyn laajentajana. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A. Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 40–44.
- Sääkslahti, A. 2007. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, & T. Huovinen (toim.) *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö. 32–40.
- Sääkslahti, A. 2015. *Liikunta varhaiskasvatuksessa*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Toivanen, T. 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A. Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 30–35.
- Toivanen, T. 2022. ”Mennäänkö me taas sinne ruumaan?” – Draaman riemua. Teoksessa I. Ruokonen (toim.) *Ilmaisun ilo: Käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen*. Jyväskylä: PS-kustannus, 105–115.
- Ubani, M. 2010. Lapsen kokonaisvaltaisuus uskontokasvatuksessa. Teoksessa M. Ubani, A. Kallioniemi & J. Luodeslampi (toim.) *Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto*. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 39–53.
- Varhaiskasvatus*. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/varhaiskasvatus>. Viitattu: 4.2.2022.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Opetushallitus. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf. Viitattu: 10.3.2022.
- Vasu kirkossa*. vasukirkossa.fi. Saatavissa: <https://issuu.com/kirkonkasvatus/docs/vasu-printti-taitto-versio-final>. Viitattu: 29.3.2022.
- Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2007. *Lapsuus erityyppinen elämänvaihe*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Vuorinen, R. 1998. *Minän synty ja kehitys: Ihmisen psyykinen kehitys yli elämänkaaren*. 2. uud. p. Helsinki; Porvoo: WSOY.
- Yliverronen, V. 2022. Käsityöilmaisu varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A. Välimäki (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 165–177.

Taidetta pikku käsille

Taidekasvatusmateriaalia varhaiskasvatustyöhön

SISÄLLYSLUETTELO

Luki jalle

3] Värityskuvat

25] Askartelu ja kuvataide

46] Luova liikunta

63] Musiikki

72] Sanataide ja draama

79] Muuta luovaa toimintaa

Terkkuja tekijöiltä

Olet saanut käsiisi Taidetta pikku käsille-kirjasen. Täällä ovat tämän kirjasen tekijät Nea ja Tuuli. Teimme tämän opinnäytetyönä vuonna 2022. Kirjasesta löydät ohjeistuksia värityskuviin, askarteluun, kuvataiteeseen, luovan liikuntaan, musiikkiin, sanataiteen ja draamaan liittyen.

Ohjeistukset on jaettu osioihin ne ovat värikoodattu, jotta tiettyjä ohjeistuksia löytäisi helposti. Ohjeiden alakulmasta voit löytää Vinkki vitosella nimettyjä laatikoita. Niistä löytyy ohjeita, ideoita ja vinkkejä, jotka voivat auttaa eri toimintojen ohjauksessa. Toivottavasti näiden ohjeistusten kautta innostut ja uskallat hyödyntää taidekasvatusta omassa toiminnassasi. Toivotamme sinulle luovia taidekasvatushetkiä lasten kanssa.

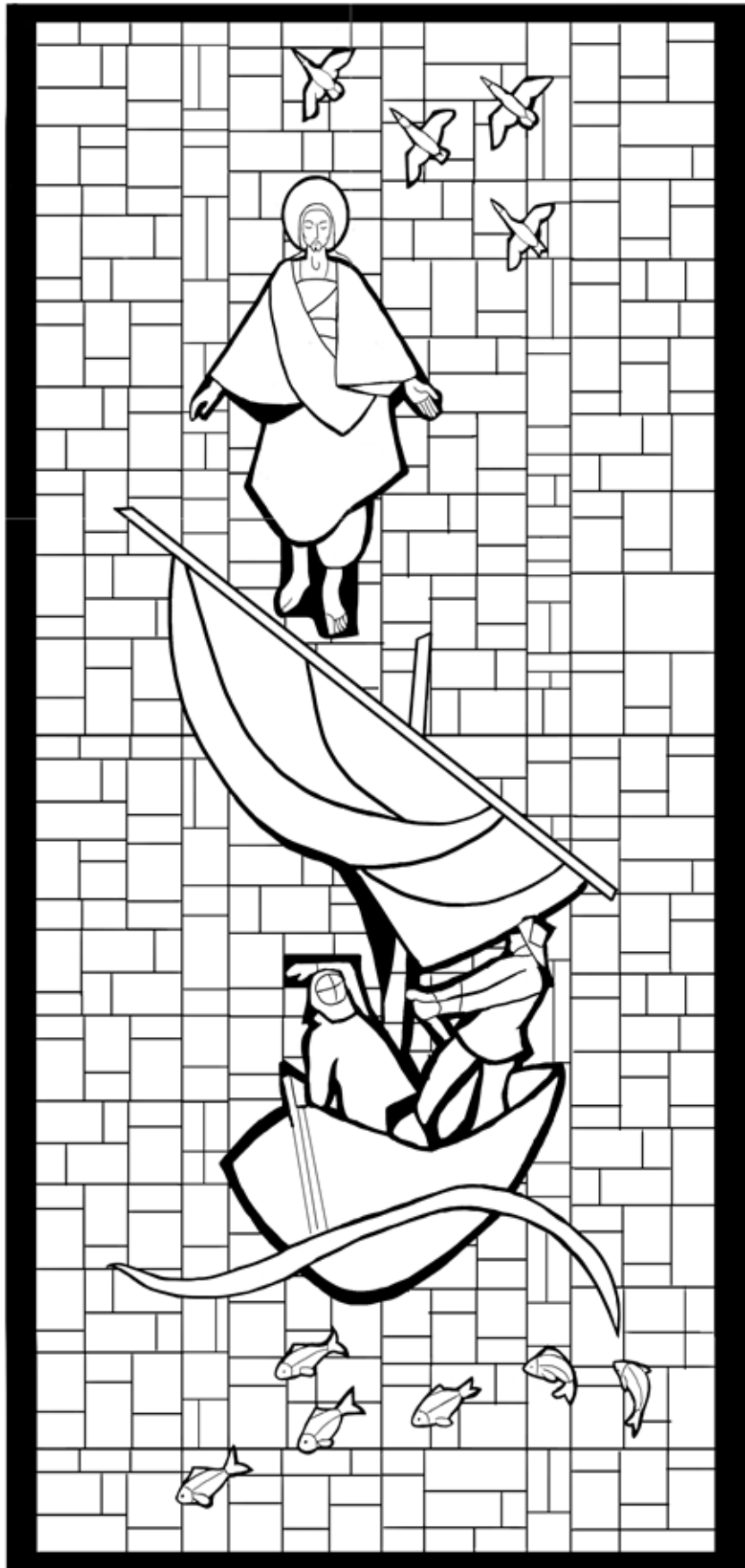

Värityskuvat

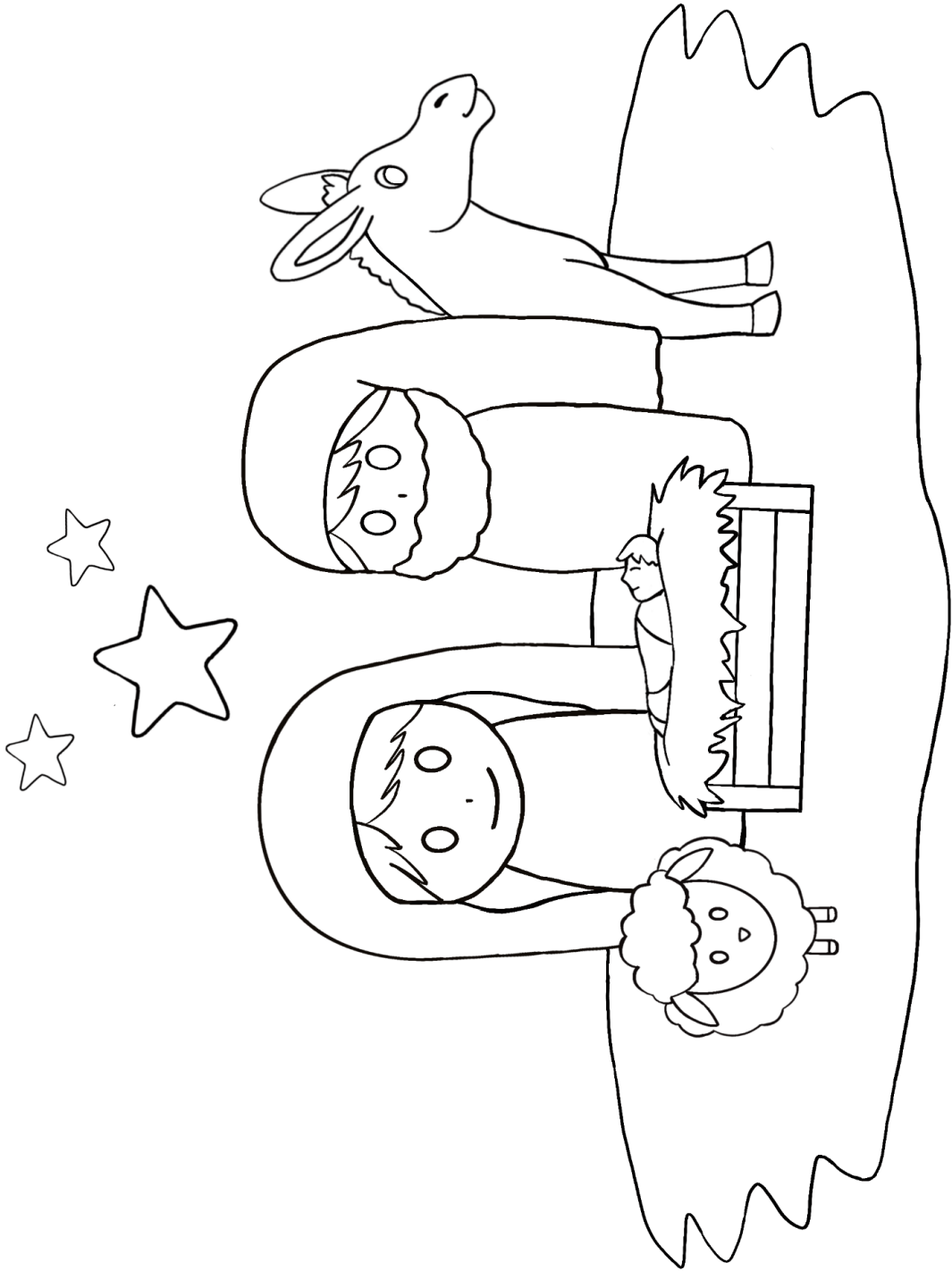

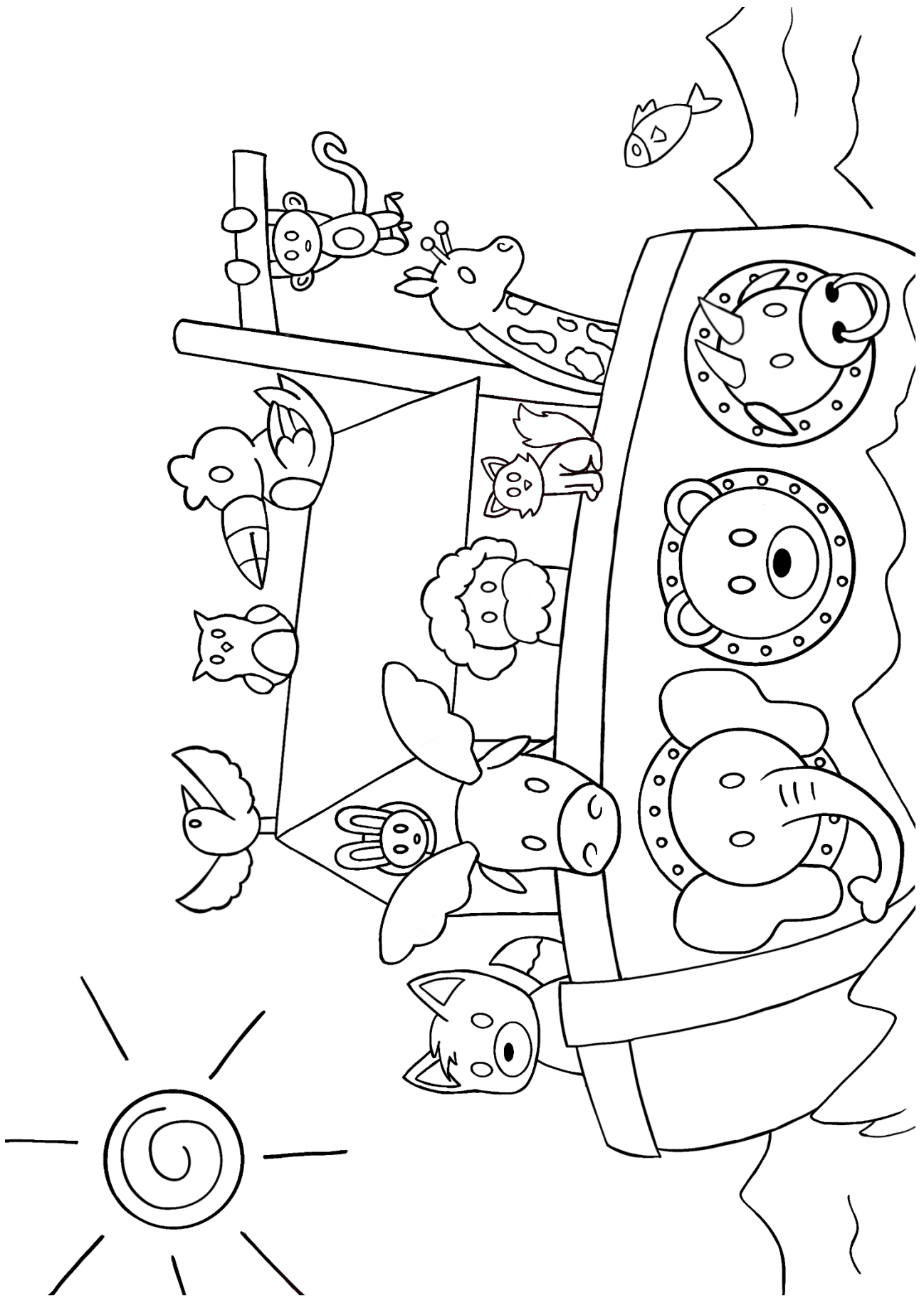

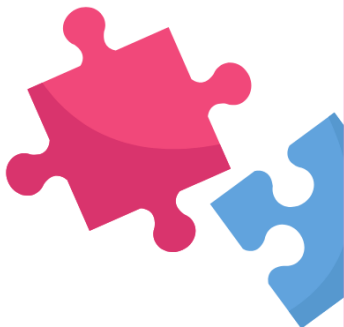
Alkuperäinen teos: "Minä olen kanssanne joka päivä." 1960.

Värityskuvapalapeli

Tämän voi tehdä kokoryhmän kanssa tai pienryhmissä. Valitkaa värityskuva ja leikatkaa se niin moneen osaan kuin ryhmässä on lapsia. Jokainen saa oman palan, jonka he värittävät haluamallaan tavallaan. Kun kaikki ovat saaneet oman palan väritettyä niin sitten tarkoituksena on koota palapeli yhdessä. Huomioi, että jos tätä tehdään isommassa ryhmässä niin värityskuvan tulisi olla mahdollisimman yksityiskohtainen, jotta jokaisella olisi jotain väritettävää.

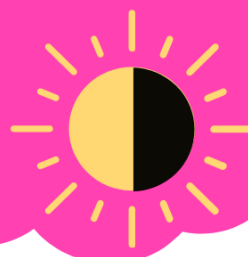

VINKKI VITONEN
On myös hyvä huomioida tässä lasten taso, koska mitä enemmän paloja on, sitä haastavampi palapeli on.

Luomis-sarjis

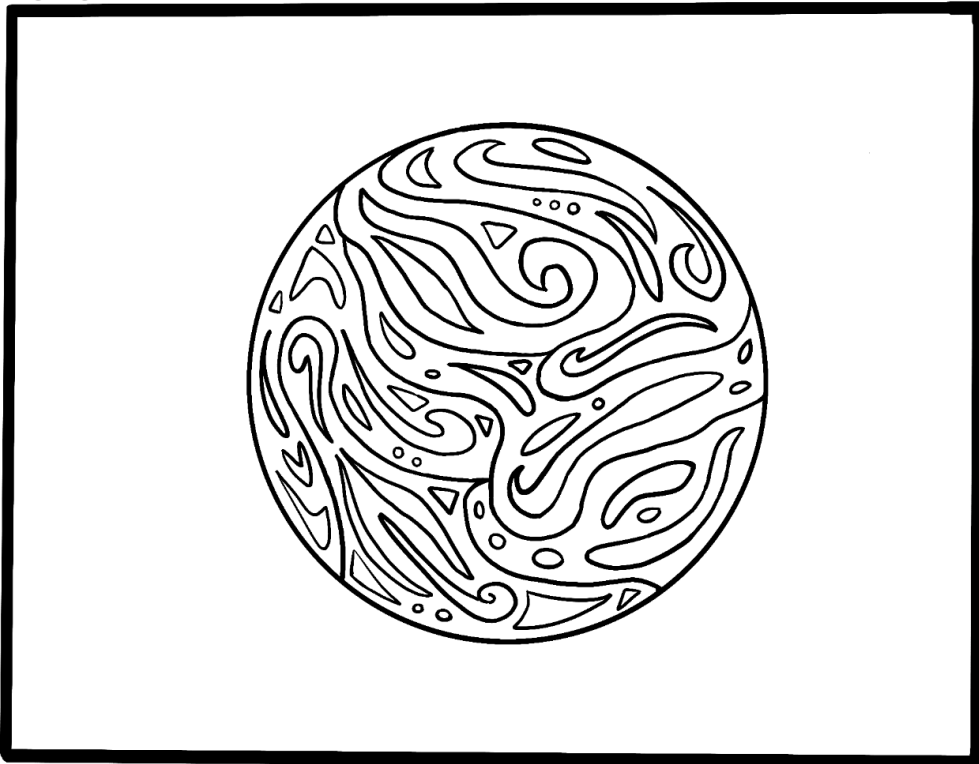
Luomis sarjiksessa käydään läpi luomiskertomusta samalla kun käydään läpi seitsemää värityskuvaa, joihin lisätään itse eri asioita. Sarjakuvaa voidaan myös käyttää hyväksi toiminnallisena osuutena hartauden yhteydessä. Kuvat voidaan lopuksi liimata kartongille ja rakentaa siitä sarjakuvalehti.

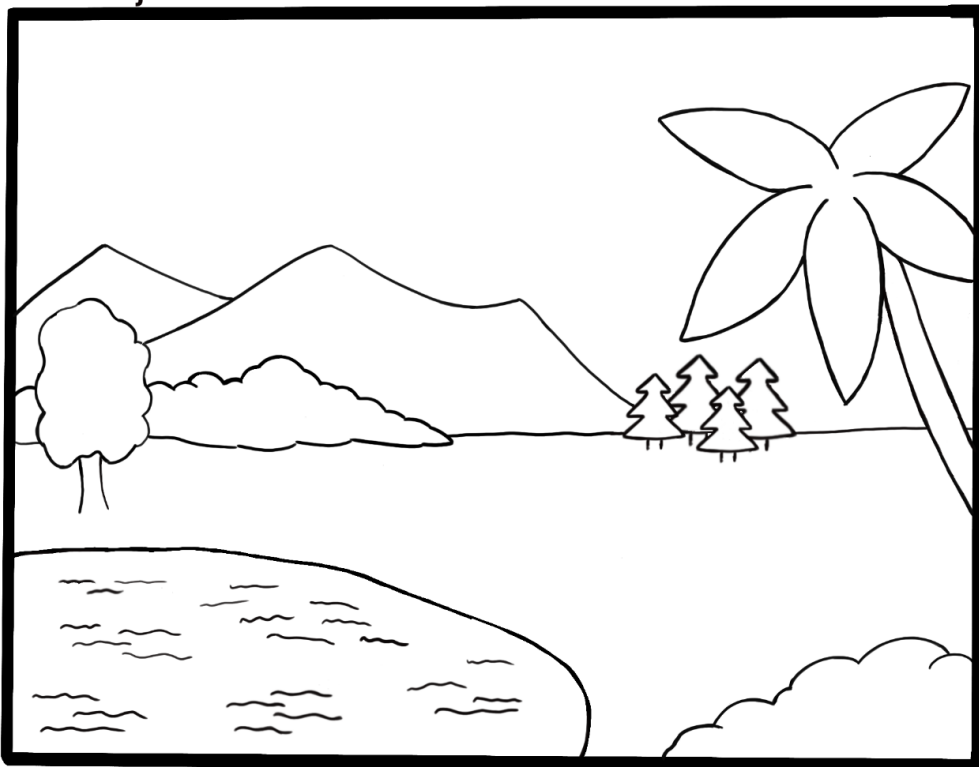
- Ensimmäinen päivä, Jumala erottaa pimeyden valosta. Päivä ja yö lisätään ykköskuvaan värittämällä vaalealla ja tummalla värillä.
- Toinen päivä ja kolmas päivä on yhdistetty samaan kuvaan. Toisena päivänä Jumala erotti vedet ja loi taivaan kannen. Kolmantena päivänä Jumala teki maan ja meret sekä loi kasvillisuutta. Kuvaan lisätään pilviä ja lisää kasvillisuutta (kukkia, hedelmiä ja kasveja).
- Neljäntenä päivänä Jumala loi auringon, kuun ja tähdet. Kuvaan siis lisätään aurinko, kuu ja tähdet.
- Viidentenä päivänä Jumala loi mereen kaloja ja taivaalle lintuja. Kuvaan tulee lisätä kaloja ja lintuja.
- Kuudentena päivänä Jumala loi lisää elämää maan kamaralle. Hän loi eläimiä ja ihmisen. Kuvaan on tarkoitus lisätä ihmisen ja haluamiansa eläimiä.
- Seitsemäntenä päivänä Jumala lepäsi ja pyhitti lepopäivän. Kuvaan saa piirtää itse, kuinka lepää tai hiljentyy parhaiten. Ennen piirtämiseen ryhtymistä on kuitenkin hyvä vähän keskustella ryhmän kanssa siitä, mitä lepääminen voi tarkoittaa, koska lepääminen ole aina nukkumista.

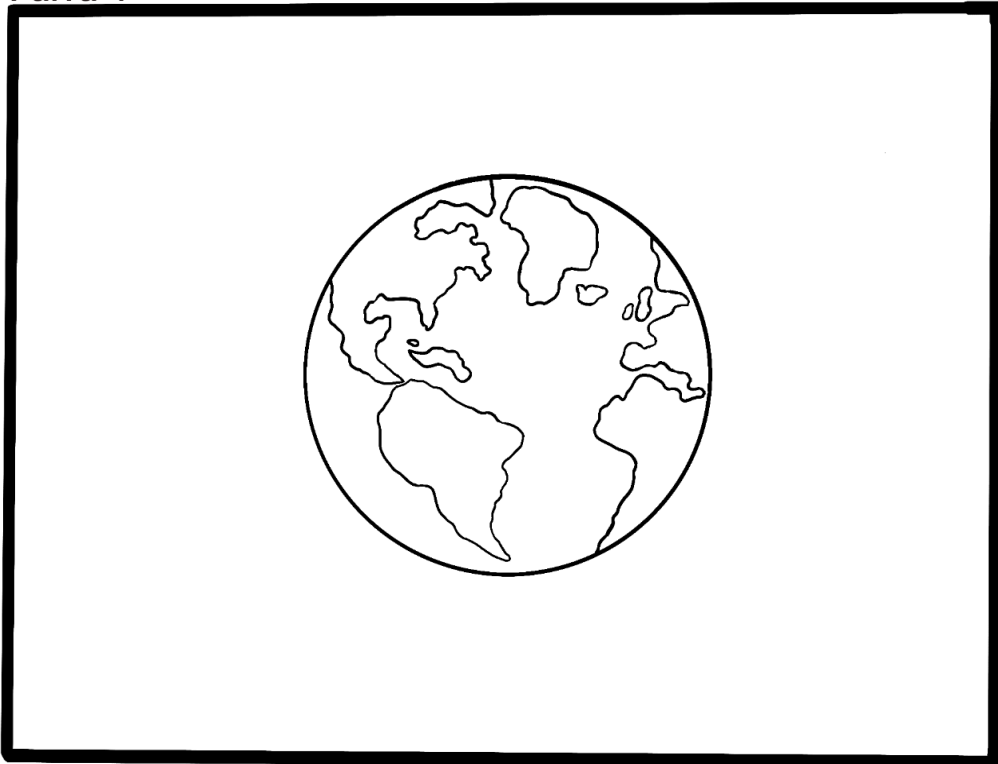
Päivä 1

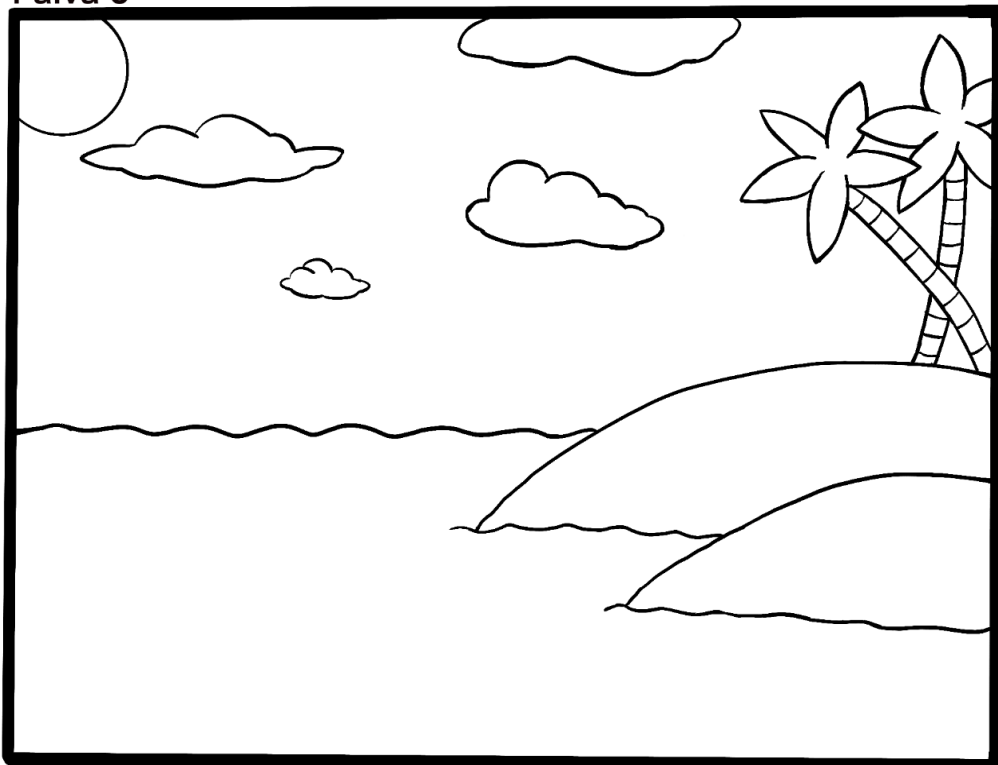
Päivä 2 ja 3

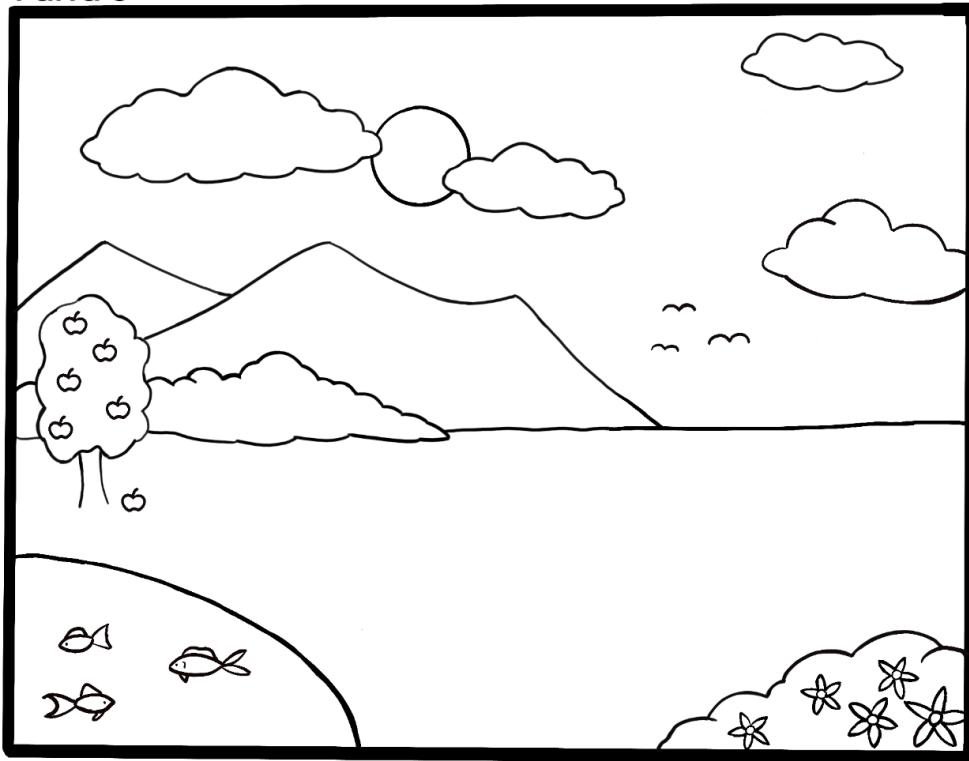
Päivä 4

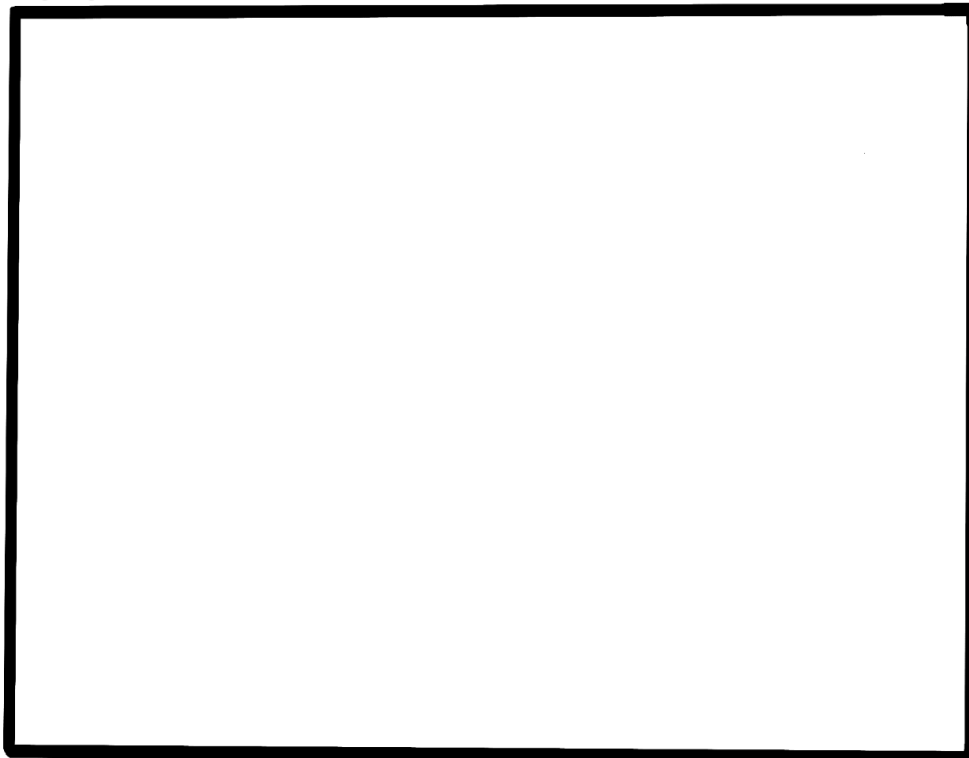
Päivä 5

Päivä 6

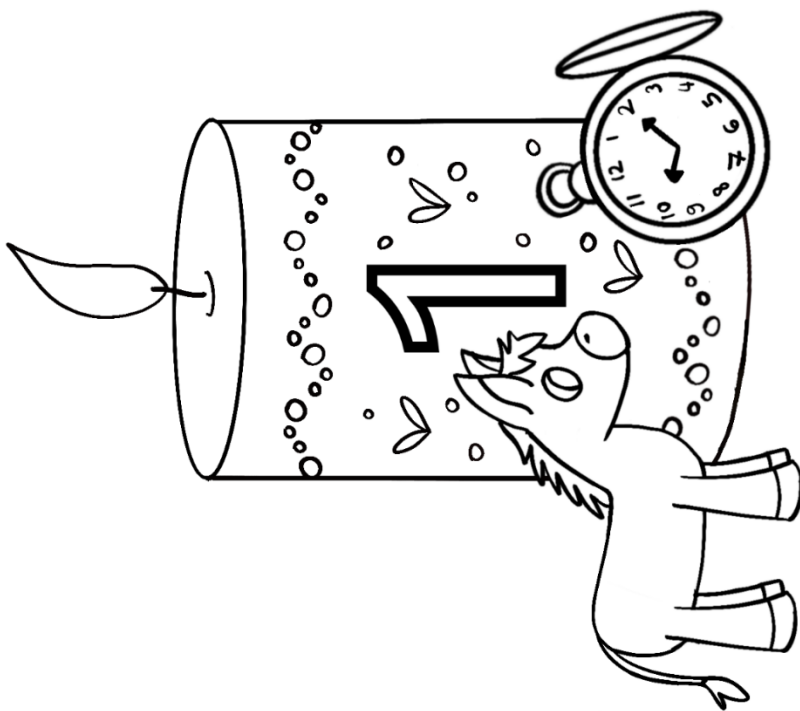
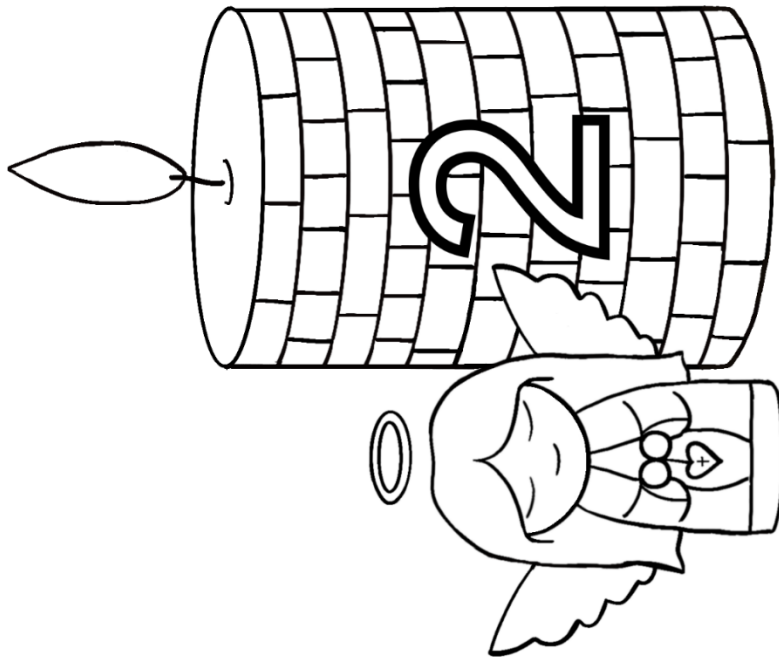
Päivä 7

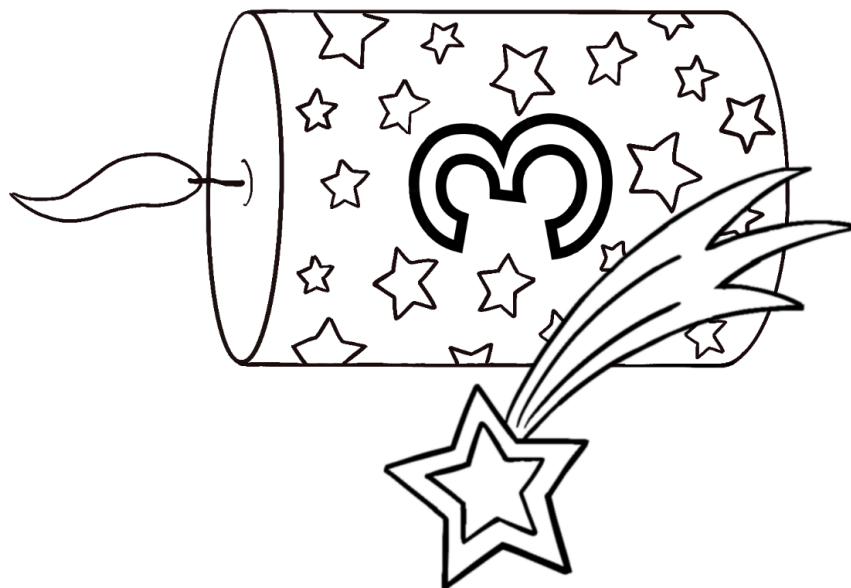
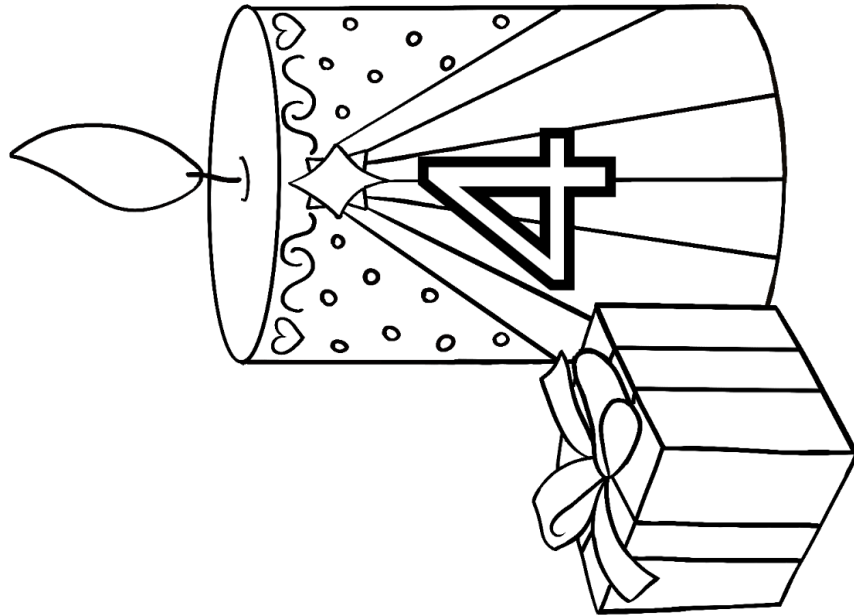

Adventtikynttilät

Adventtikynttilöitä voidaan käyttää hartaustoiminnassa tai muuten kuvata tai seurata vaan adventtiin liittyvä ajan odotusta. Samalla lasten kanssa voi luoda keskustelua siitä mitä kuvat herättävät ja kuinka he tulkitsevat adventin aikaa. Alla on esimerkki, kuinka näitä pystyy hartaudessa.

ADVENTTIKYNTTILÄT HARTAUSTEKSTEJÄ

1. Adventti – Aasi

Tämä ensimmäinen kynttilä on odotuksen kynttilä. Ensimmäinen Adventti on suuren odotuksen aloitus. Kynttilän vieressä on aasi sillä se kuvastaa pientä aasin poikasta tallissa. Tämä pieni aasi tietää, että jotakin suurta on tulossa, vaikka hän ei vielä tiedä mitä. Hän voi tuntea suurta jännitystä ja kiinnostusta siihen, mitä hänelle on luvassa. Tästä ensimmäisestä adventista alkaa odotus Jeesus lapsen syntymiseen, joka tulee syntymään tallissa. Kuunnelkaamme aasin tavoin suurilla korvilla asioita ja olkaamme uteliaita.

Kaikurukous:

*Jumala, Isä meidän kaikkien
Anna meille joulun odotus ihmeellinen
Auta meitä aasinlailla kuulemaan
Yhdessä näin olemaan
Matka suuri odottaa
Yhdessä me se kuljetaan.
Siunaa meitä,
Aamen.*

2. Adventti – Enkeli

Tämä toinen kynttilä on valon ja samalla toivon kynttilä. Sillä pieni liekki voi valaista isonkin pimeän huoneen melko hyvin. Tämä valo voi olla myös toivon valo ja merkinä siitä, että emme koskaan tule olemaan yksin vaan voimme luottaa siihen, että Taivaan Isä on aina meidän kanssamme ja rakastaa meitä juuri sellaisena kuin me olemme. Kynttilän vieressä on pieni enkeli. Ensimmäisenä jouluna enkelillä oli suuri tehtävä julistaa monille ihmisille sanaa: Menkää katsomaan sillä tänään teille on syntynyt Vapahtaja. Löydätte hänet seimestä kapaloituna.

Kaikurukous:

*Jumala, Isä meidän kaikkien
 Anna meille joulun odotus ihmeellinen
 Auta meitä enkelin lailla valaisemaan
 Yhdessä näin olemaan
 Matka suuri odottaa
 Yhdessä me se kuljetaan.
 Siunaa meitä,
 Aamen.*

3. Adventti – Tähti

Tämä kolmas kynttilä on hyvätahdon kynttilä. Lähestyvä joulu onkin hyvän tahdon juhla, jolloin voimme ilahduttaa meille tärkeitä ihmisiä auttamalla heitä. Kynttilän vieressä on tähdenlento. Sanotaan että, kun näkee tähdenlennon, voidaan toivoa jotakin. Usein toive liittyy meihin itseemme, mutta voisimme joskus toivoa jotain hyvää muille ihmisille. Samalla tavalla voimme myös rukoilla toisten puolesta ja tehdä heille joitain hyvää. Ensimmäisenä jouluna taivaalle syttyi kirkas suuri tähti. Se oli merkinä siitä, että Jeesus oli syntynyt. Tuo tähti toimi merkinä paimenille ja itämaan tietäjille, jotka tähden avustuksella saapuivat siihen talliin, jossa Jeesus oli syntynyt Betlehemissä.

Kaikurukous:

*Jumala, Isä meidän kaikkien
 Anna meille joulu ihmeellinen
 Kehota meitä muita auttamaan
 Yhdessä näin olemaan
 Matka suuri odottaa
 Yhdessä me se kuljetaan.
 Siunaa meitä,
 Aamen.*

4. Adventti – Lahja

Tämä neljäs kynttilä on lahjan kynttilä. Samalla kynttilän vieressä on lahja. On todella mukavaa saada itselleen lahja, mutta on myös mukavaa antaa toiselle lahjoja. Hyvä lahja on sellainen, joka lähtee omasta sydämestään ja haluaa saada lahjansaajan iloiseksi. Myös Jumala mietti tarkkaan lahjansa, jonka antoi meille ihmisille. Suurin lahja, jonka Jumala meille antoi, oli Jeesus, Hänen ainoan poikansa. Se kertoo hänen rakkaudestansa meitä kohtaan.

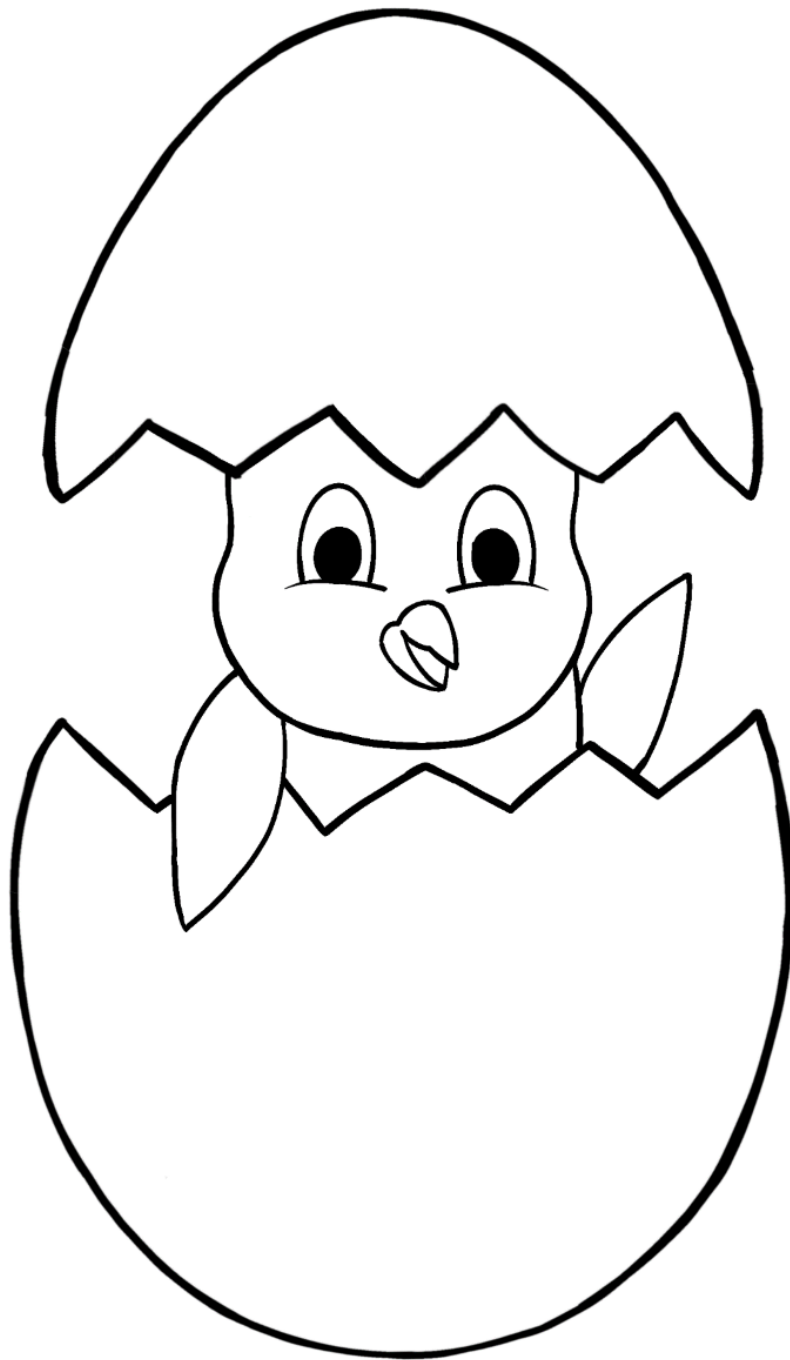
Kaikurukous:

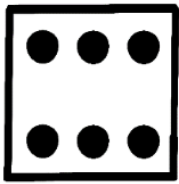
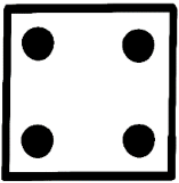
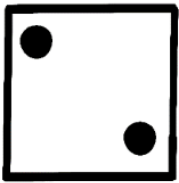
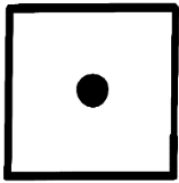
*Jumala, Isä meidän kaikkien
Anna meille joulu ihmeellinen
Auta meitä lahjojamme jakamaan
Yhdessä näin olemaan
Matka suuri odottaa
Yhdessä me se kuljetaan.
Siunaa meitä,
Aamen.*

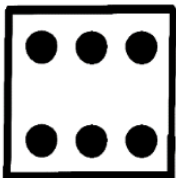
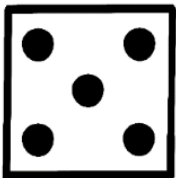
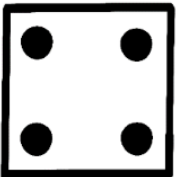
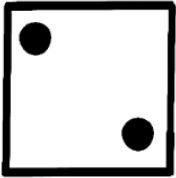
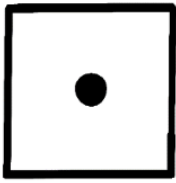
Randomit munat

Tulosta lapsille tipukuva ja kuviomallit. Lapset heittävät noppaa ja nopan osoittama silmäluku näyttää tietynlaisen kuvion, joka tulee piirtää pääsiäismunaan. Noppaa heitetään niin monta kertaa, kun halutaan. Kun on valmis, voidaan tyhjätila värittää toisilla väreillä tai käyttää toisia välineitä. Kuten jos viivoihin käytettiin tusseja niin munan voi värittää puuväreillä tai liiduilla.

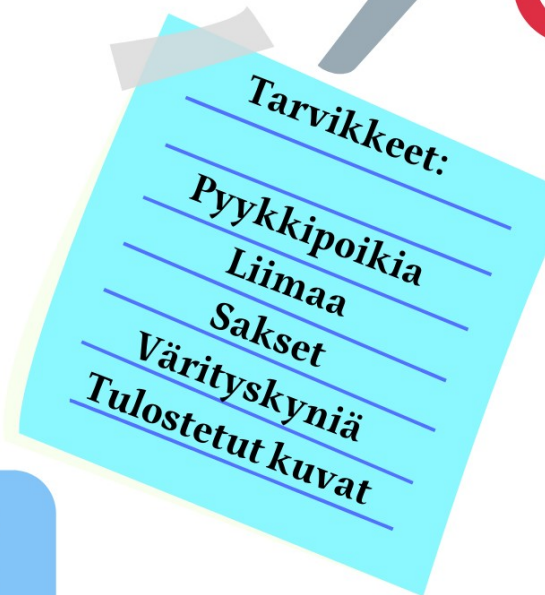

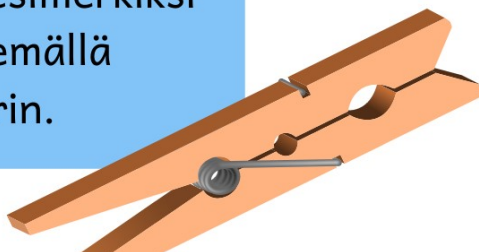

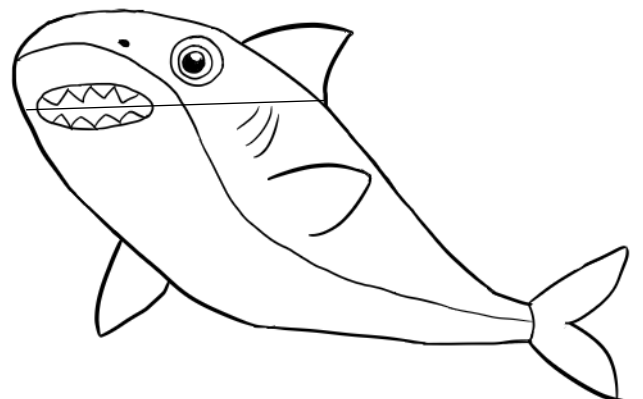
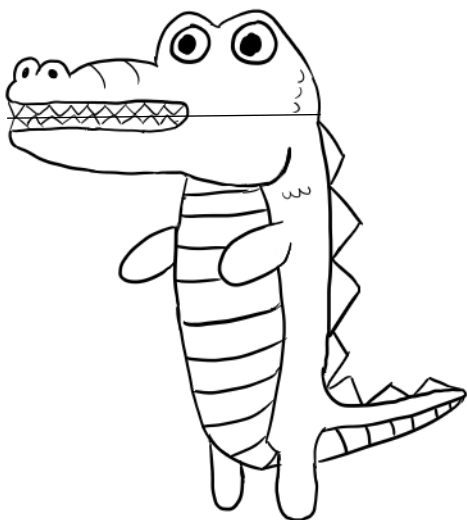
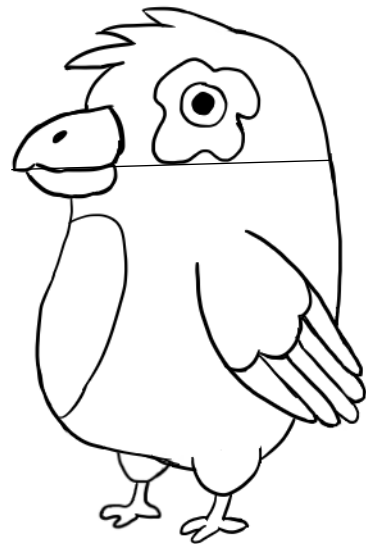
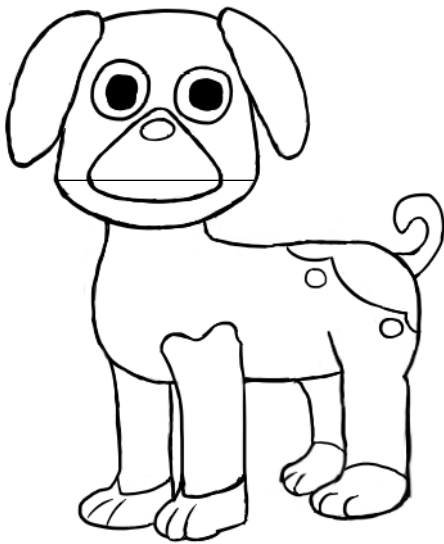
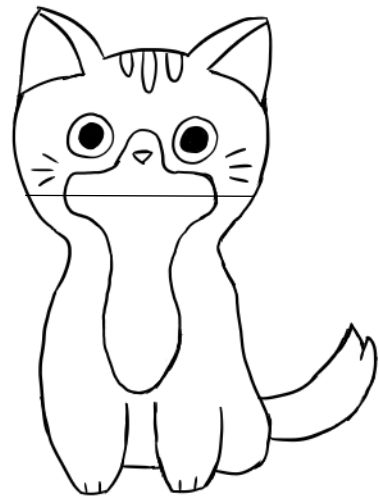
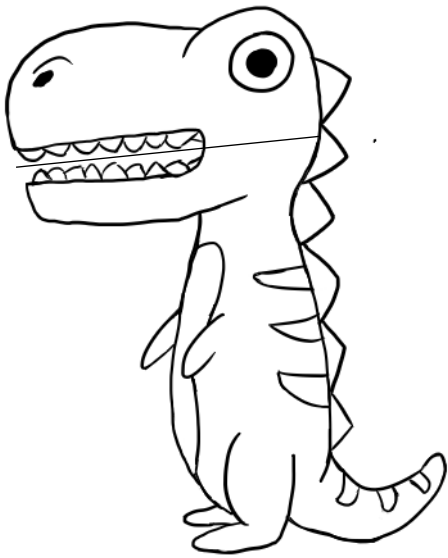
Askartelu ja Kuvataide

Pyykkipoikanuket

Tulosta pyykkipoikanuket A4 paperille. Anna lapsen valita haluamansa hahmon ja anna hänen värittää se haluamallaan tavalla. Kun hahmo on väritetty valmiiksi, se leikataan irti paperista. Hahmo leikataan myös suun kohdalta poikki, jotta tulee kaksi osaa. Nämä osat liimataan sitten pyykkipoikaan kiinni. Tämän jälkeen pyykkipoikanukke on valmis ja näitä voi esimerkiksi hyödyntää tekemällä nukketeatterin.

Tuikku

Tarvikkeet:
 Lehtiä tai silkkipaperia
 Liimaa
 Lasipurkkeja
 Sakset

Leikkaa tai revi silkkipaperista eri kokoisia paloja, jos käytät lehtiä niin irrota niistä niiden varret irti niin että vain lehti osa jää jäljelle. Jos käytetään lehtiä, ne kannattaa prässätä. Tämä helpottaa lehtien liimaamista lasipurkkiin.

Silkkipaperin liimaamisessa liima kannattaa levittää lasipurkinpinnalle, kun taas lehtiä käyttäessä liima voidaan levittää suoraan lehteen. Kun lasipurkkia on koristeltu tarpeeksi, anna liiman kuivua kunnolla. Lasipurkin sisälle voi laittaa patterilla toimivan tai oikean tuikun.

Maalausta eri välineillä

Tarvikkeet:
 Erilaisia materiaaleja,
 joista voidaan tehdä
 erilaisia
 maalausvälineitä
 Maaleja
 Paperia

Ensin askarrellaan ja rakennetaan erilaisia maalausvälineitä, joista saadaan maalaukseen erilaisia tekstuureita ja muotoja.

Maalausvälineiden teossa voidaan käyttää, vaikka mitä. Esimerkiksi erilaisia kierrätysmateriaaleja tai luonnosta kerättyjä materiaaleja. Voit käyttää hyödyksi kuvassa olevia esimerkkejä, maalausvälineitten rakentamisessa. Kun maalausvälineet ovat rakennettu voidaan aloittaa maalaaminen

VINKKI VITONEN

Aiheen voit keksiä itse, mutta voit antaa lasten oman luovuuden kukoistaa. Voit laittaa esimerkiksi musiikkia soimaan taustalle ja lapset pääsevät maalaamaan, mitä heille tulee musiikista mieleen.

Silkkipaperiset lasimaalaukset

Tarvikkeet:
Tulostettu mallikuva
Sakset
Silkkipapereita
Kontaktimuovi

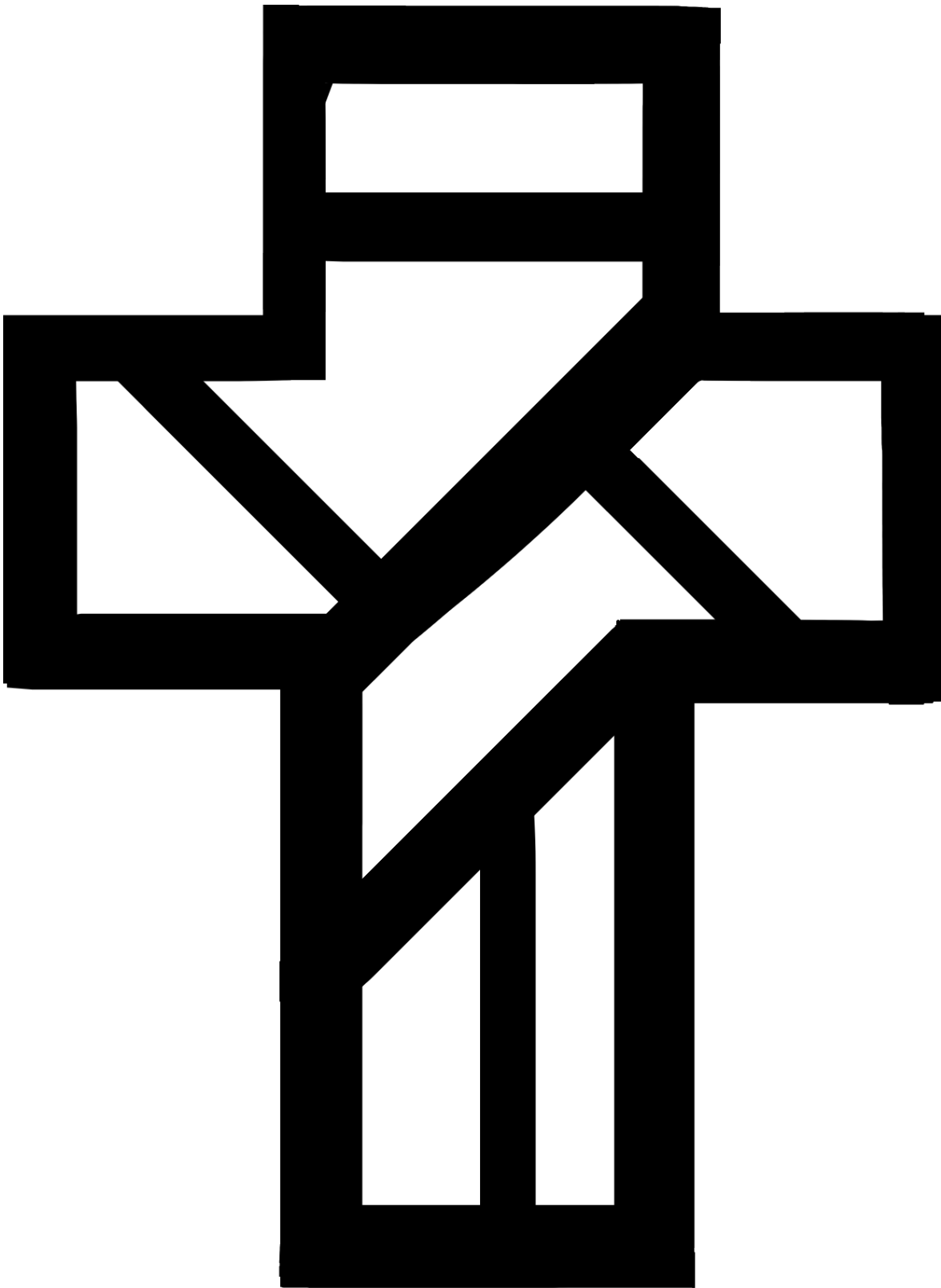
Tulosta kuva. Kuvasta pitää leikata kaikki valkoiset osat pois. Leikkaamista voi halutessaan helpottaa, leikkaamalla vain kuvion reunat. Kun malli on leikattu, asetetaan se varovasti kontaktimuovin päälle musta puoli alaspäin. Tämän jälkeen voidaan ruveta leikkaamaan silkkipaperia ja asetella niitä kuvan rajojen sisäpuolelle. Kun kuviota on täytetty silkkipaperilla tarpeeksi, laitetaan toinen kontaktimuovi kuvion päälle. Tämän jälkeen leikataan ylimääräinen kontaktimuovi kuvion ympäriltä pois. Valmistuotos voi tämän jälkeen kiinnittää ikkunaan teipillä tai sinitarralla.

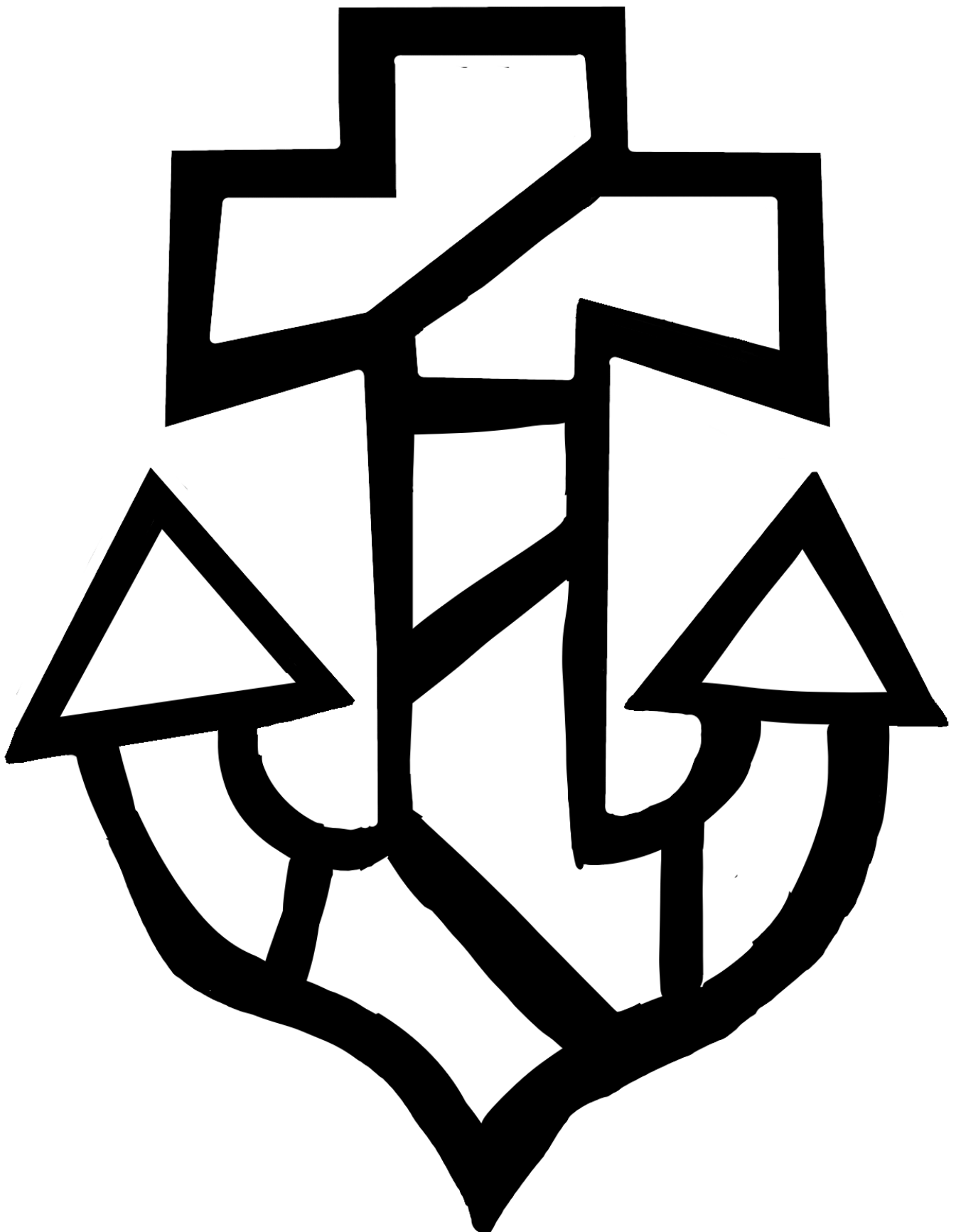

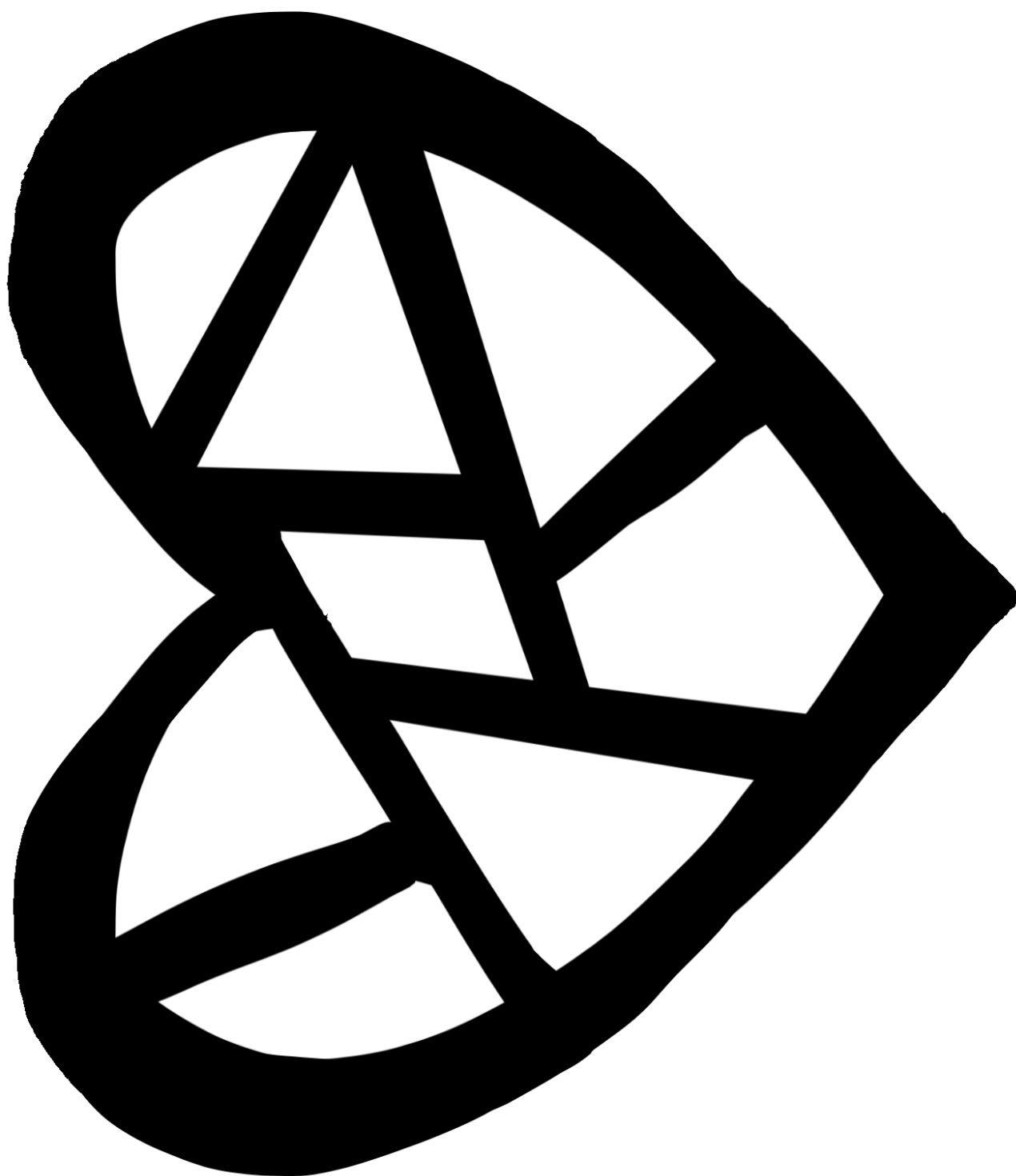
VINKKI VITONEN

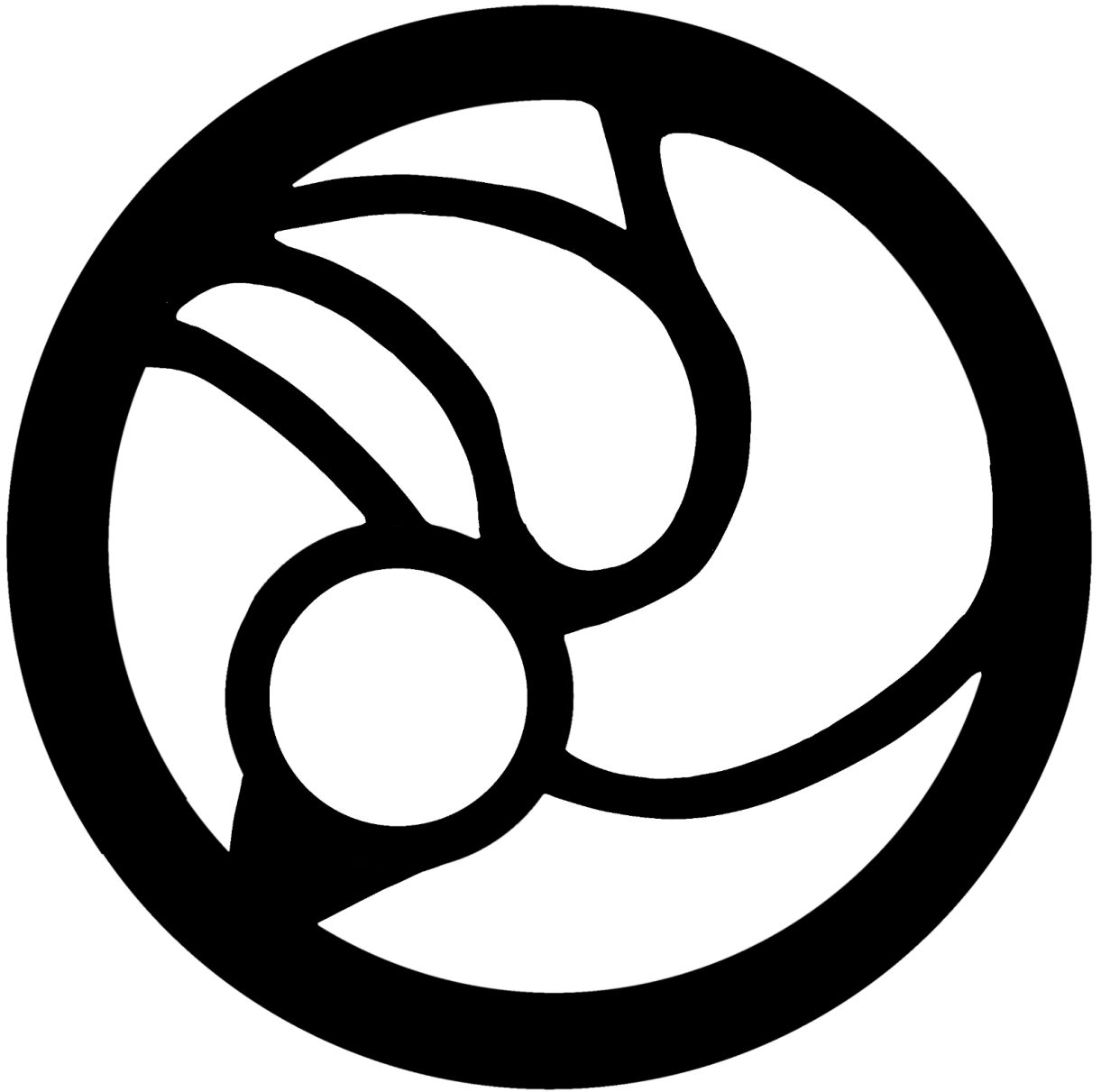
Silkkipaperiset lasimaalaukset voidaan hyödyntää hartauden yhteydessä kristinuskon symboleina.
(1. Kor. 13:1-13)
Näitä voidaan myös hyödyntää värityskuvina.

Tuulisieppari

Tarvikkeet:

Oksa

Erilaisia helmiä

Kumilankaa

Sakset

Aloita leikkaamalla kuminauhasta samapituisia pätkiä (n.45 cm pituisia) ja sido helmi kumilangan toiseen päähän tai tee solmu, josta helmet eivät pääse tippumaan.

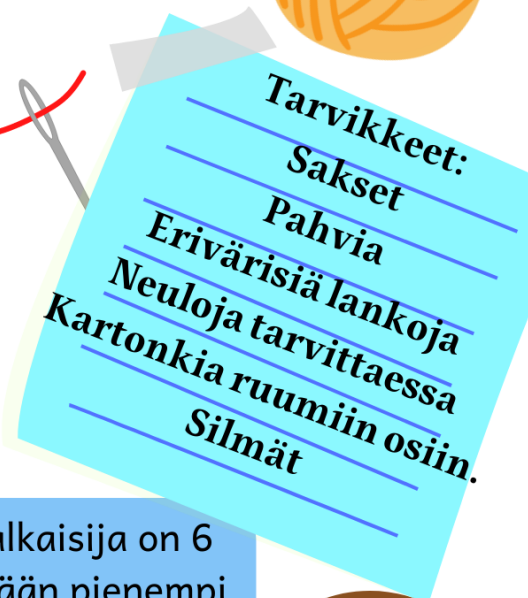
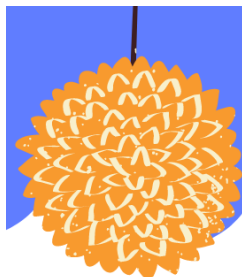
Tämän jälkeen voidaan pujotella muita helmiä lankaan, kunnes helmiä on tarpeeksi. Muista kuitenkin jättää sitomisvaraa langan päähän, koska langanpää sidotaan kiinni keppiin, kun helminauha on valmis. Kun kepissä on haluttu määrä helminauhoja, sidotaan kepin molempiin päihin lanka, josta tuulisieppari voidaan ripustaa johonkin roikkumaan.

VINKKI VITONEN

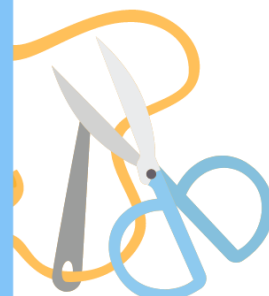
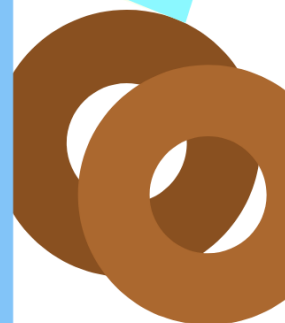
Halutessaan voidaan myös hyödyntää muita asioita, joita voidaan solmia lankaan kiinni. Esimerkiksi kelloja, kulkusia, käpyjä, höyheniä jne. Keppiä voidaan myös koristella esimerkiksi maalaamalla, mutta se tulee tehdä ennen kuin helminauhoja ruvetaan ripustamaan keppiin kiinni. Myös nauhaa, josta sieppari roikkuu, voidaan tehdä koristeellisemman pyörittämällä kolmea pitkää lankaa yhteen jonka jälkeen molemmat päät yhdistetään solmulla.

Tupsueläin

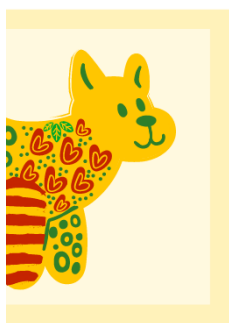
Piirrä pahviin kaksi ympyrää, joiden halkaisija on 6 cm. Näiden ympyröiden keskelle piirretään pienempi ympyrä, joiden halkaisija on 3 cm. Leikkaa ympyrät irti pahvista ja myös keskellä oleva ympyrä pois. Kun olet saanut leikattua ympyrät laita ne yhteen ja aloita langan pujottaminen ympyrän läpi, jos haluat nopeuttaa tätä vaihetta, taita lanka kahdenkertaiseksi tai nelinkertaiseksi. Jos lanka loppuu kesken niin uuden langan voi kiertää vanhan langan päiden päälle. Lankaa on tarkoitus kiertää niin kauan, että ympyrässä oleva reikä umpeutuu. Mitä enemmän lankaa pahvin ympäri on kierretty, sitä tuuheampi tupsusta tulee. Kun pahvissa on tarpeeksi lankaa. Leikataan lanka poikki kahden ympyrän välisestä. Kun se on leikattu, ota langanpätkä ja kierrä se levyjen välistä tupsun ympärille sekä tee umpisolmu. Ota pahvit pois ja siisti tupsun pyöreäksi. Seuraavaksi leikataan pahvista eläimen ruumiin osat ja liimataan ne tupsuun kiinni.

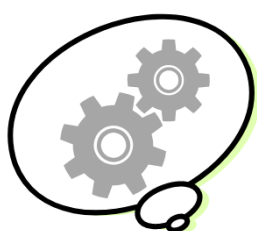
Piirrä miltä tuntuu

Tarvikkeet:

Värikyniä tai maaleja
Paperia
Laatikko tai pussi

Valitse laatikko tai pussi, jonne voi laittaa erilaisia tavaroita niin, että lapset voivat koskea niitä, mutta ei nähdä. Valitse jokin erilaiselta tuntuva esine ja laita se laatikkoon. Sitten lapset voivat tulla kokeilemaan, miltä tämä esine tuntuu. Kun kaikki ovat päässeet tunnustelemaan esinettä, voivat he mennä piirtämään kuvan siitä, mitä heille tulee esineestä mieleen. Kun kaikki on piirtänyt oman piirroksen valmiiksi, voidaan katsoa, mitä muut ovat piirtäneet ja mitä muille on tullut mieleen. Lopuksi voidaan katsoa laatikon sisältö.

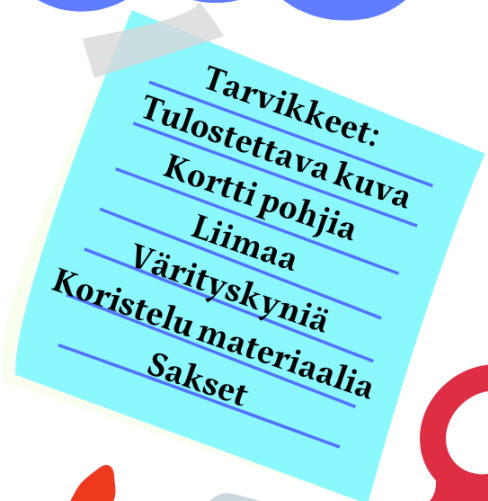

VINKKI VITONEN
Kannusta lapsia miettimään:
Mikä asia laatikossa on?
Mitä sillä tehdään?
Kenen se on?
Ja näin he voivat piirtää tämän asian.

Kortti kummille

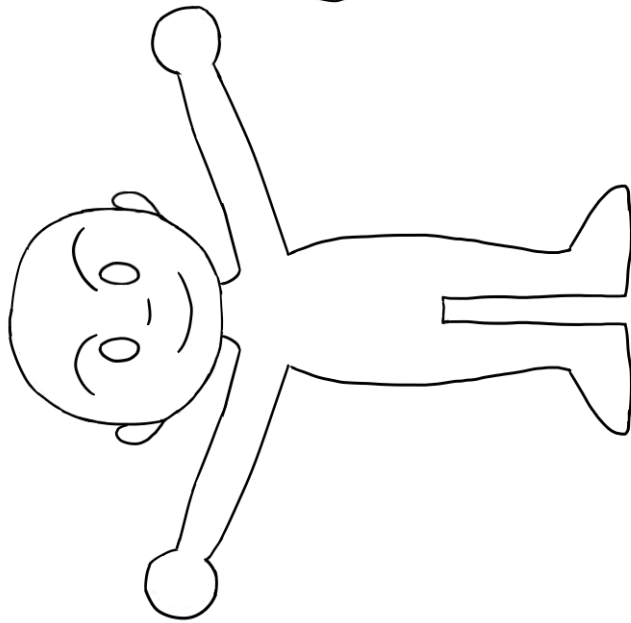
Tulosta paperi, jossa on hahmo ja puhekuplat. Anna jokaiselle lapselle se puoli paperista, jossa ihmishahmo. Tähän lapsi pääsee piirtämään hahmon itsensä näköiseksi. Sen jälkeen valitaan yksi puhekupla ja kirjoitetaan teksti katkoviivoja seuraten. Tämän jälkeen voidaan leikata puhekupla ja oman kuvansa irti ja liimata ne kiinni korttipohjaan. Kortin voi sen jälkeen koristella, kuinka sen itse näkee hyväksi.

VINKKI VITONEN

Kummit ovat merkittävässä tehtävässä, jonka on heille myönnetty. Harvoin kummeja muistetaan. Korteilla on tarkoitus muistaa lapsille tärkeitä aikuisia. Seurakunta voi itse lähettää kortit eteenpäin tai kortit voi antaa lasten vanhemmille lähetettäväksi. Tässä korttipohjassa on sanontoja, jotka sopivat kenelle tahansa.

OSTAJALLE
MUKILLE

KITOS, KUVA OLET
KUMMIN

HALATAAN KUVA
TAVATAAN

VÄLTÄÄ SIMUSTA
VÄÄÄN PALJON

VÄLTÄÄ SIMUSTA
VÄÄN PALJON

Mikä tunne?

Tarvikkeet:

Tulostettava A4

Haaraniittejä

Värikyniä

Kartonkia

Paperilautasia

Lankaa

Liimaa

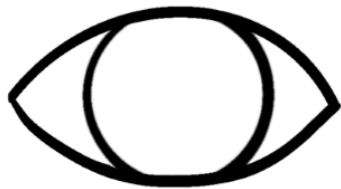
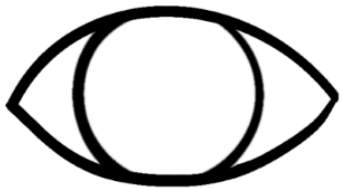
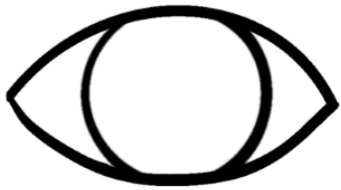
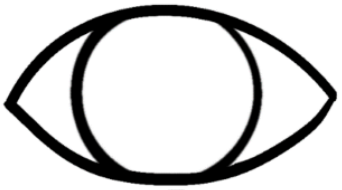
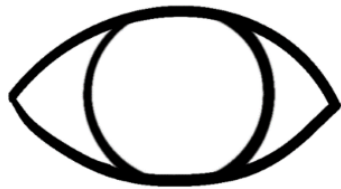
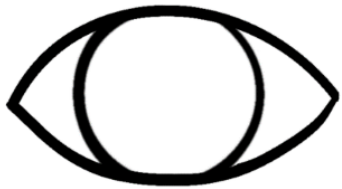
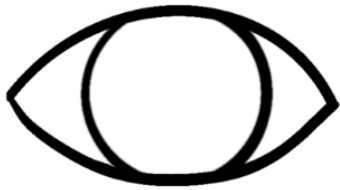
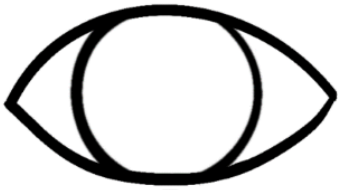
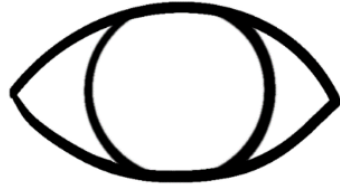
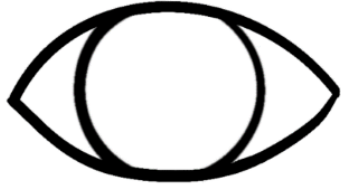
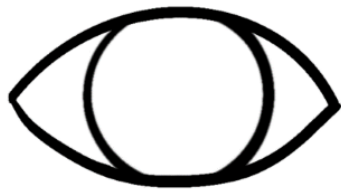
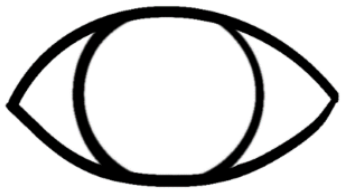

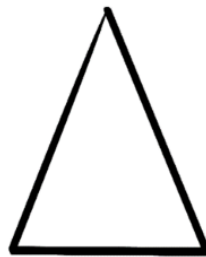
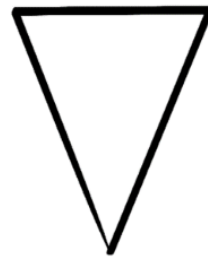
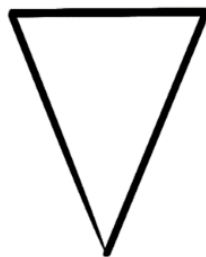
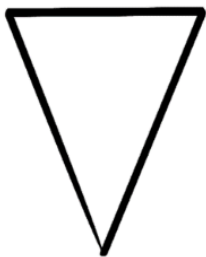
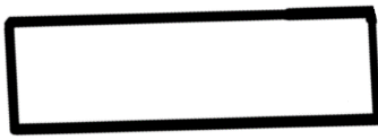
Tulosta A4 kokoiset paperit, jossa on eri kasvon osia. Tämän jälkeen voidaan aloittaa askartelu. Paperista leikataan ensin kasvon osat irti. Liimata paperista leikatut osat kartonkiin ja leikata sitten osat irti. Muista laittaa värillisen puolen ylöspäin, kun näitä osia aletaan kiinnittää paperilautaseen. Silmät voidaan liimata valkoiselle kartongille tai paksulle paperille ja kiinnittää paperista leikattu puoli ylöspäin sekä silmissä oleva iiris voidaan värittää. Kasvon osien kiinnityksessä käytetään haaraniittejä, jotta kasvon osia voidaan liikuttaa. Ennen kiinnitystä on hyvä sovitella kasvonosia paperilautaselle ja sitten, kun osat ovat paikoilleen tehdä pieni reikä osiin ja lautaseen. Kun reiät ovat tehty voidaan ujuttaa haaraniitit reikien läpi. Kun osat ovat paikallaan, voidaan lautasesta tehdä oman näköinen kuva.

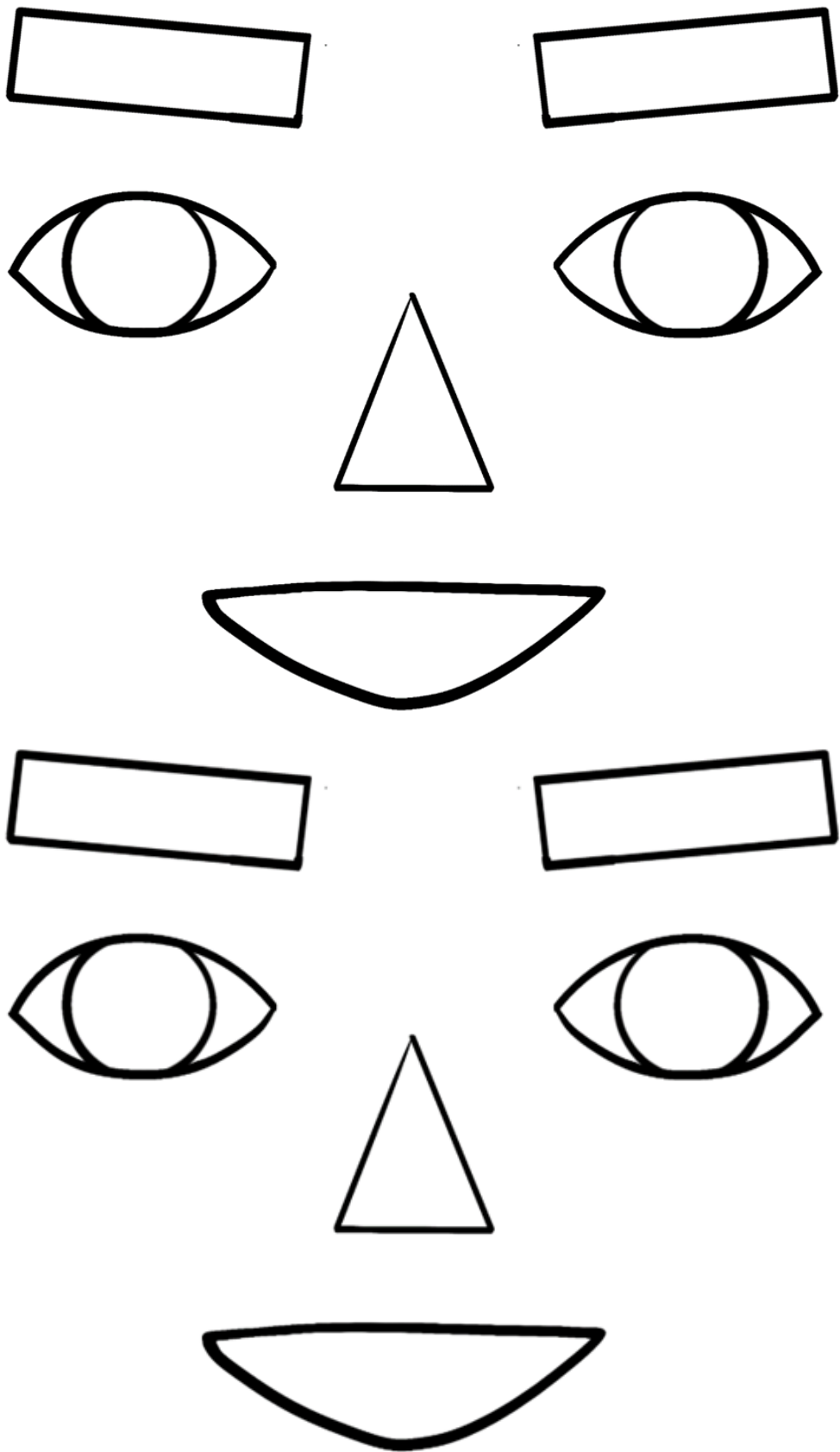
VINKKI VITONEN

Askartelua voidaan hyödyntää esimerkiksi lapsen tullessa kerhoon hän voi muokata omia kasvojaan, miltä hänestä siinä kohdassa tuntuu. Valmis työ voidaan ripustaa, vaikka seinälle, johon lapset ylettyvät itsenäisesti muutamaa kasvojen piirteitä. Näiden valmiiden töiden viereen voidaan asetella hymiöitä auttamaan lapsia kuvamaan omia tunteitaan. Voidaan myös harjoitella miltä eri tunteet näyttävät.

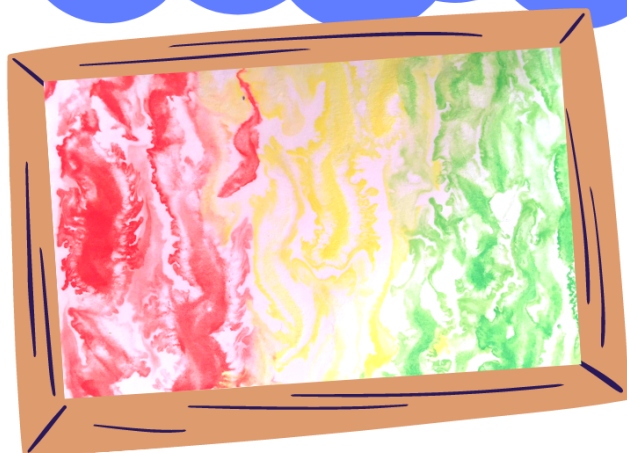

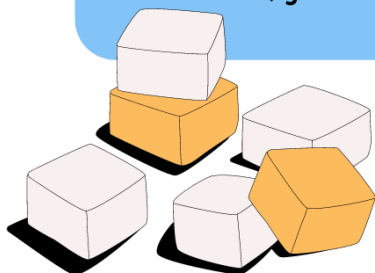
Sokerivesivärimaalaus

Tarvikkeet:
Sokerivesiliuos (1 dl
sokeria, ½ dl vettä)
 Paperia
 Teippi
 Vesivärejä

Sokerivesiliuos tehdään lisäämällä vesi ja sokeri kattilaan ja kiehattamalla liuoksen. Valmistettu liuos kiehattamisen jälkeen laitetaan astiaan jäähtymään ja se voidaan säilöä jääkaapissa, jos sitä ei käytä samana päivänä.

Teippaa paperi kiinni pöytään, jonka jälkeen sivele pensselillä paperi kokonaan sokerivesiliuoksella. Tämän jälkeen paperille voi töpötellä tai maalata mitä haluaa. Tämä tekniikka luo todella jännittäviä ja hauskoja kuvia. Anna kuivua kunnolla, joka saattaa mennä seuraavaan päivään.

Elmukelmumaalaus

Tarvikkeet:

Elmukelmu

Teippi

Paperia

Vesivärejä

Kun paperi on teipattu kiinni pöytään, kehota lapsia käyttämään runsaasti vettä maalauksen tekemiseen. Kun lapsi on valmis, laitetaan märän vesiväri märän maalauksen päälle elmukelmu jota taputellaan kiinni paperiin. Sitten vedetään elmukelmu pois paperista ja annetaan kuivua. Tämän jälkeen kuivuneen teoksen päälle voi piirtää tusseilla.

Luova liikunta

Vuodenaikajumppa

Eri liikkeiden harjoittaminen on tärkeää. Vuodenaikajumpassa käydään läpi neljä vuodenaikaa, joissa on oma tarinansa ja aiheensa. Tarinaa käydään läpi erilaisten liikkeiden kautta. Pyydä lapsia ottamaan oma tila, jotta he voivat liikkua vapaasti paikoillaan. Liikkeiden kannattaa olla selkeitä ja tarinaan tulisi eläytyä niin lapset innostuvat matkimaan mukana. Ohjeissa tekeminen on ilmaistu * merkillä ja puhe osuudet - merkillä.

VUODENAIKAJUMPPA TEKSTIT

Talvi

-Nyt on aika lähteä matkalle. Pääsemme seikkailemaan ja tutkimaan eri vuoden aikojen läpi ja tekemään erilaisia asioita ja kokemaan erilaisia seikkailuja. Aloitamme talvesta.

Kysytään lapsilta mitä he tykkäävät tehdä talvella tai mitä heillä tulee talvesta mieleen

-Olemme nyt päässeet meren rantaan ja sää on todella loistava hiihtämiseen ja pilkkimään. Minulla on tiedossa salainen pilkki paikka, josta tulemme varmasti saamaan isoja vonkaleita. Ennen kuin voimme lähteä matkaan, täytyy laittaa sukset jalkaan.

Laitetaan sukset jalkaan Venyttämällä alaspäin koskemalla ensin toinen jalka ja sitten toinen.

-Varmistetaan vielä, että sukset ovat kunnolla kiinni.

Varmistetaan että sukset ovat kiinni monoissa Ravistamalla ensin toista jalkaa ja sitten toista.

-Nyt kun sukset on kunnolla jaloissa kiinni, voimme aloittaa hiihtomatkan pilkkipaikalle. Se onkin jonkin matkan päässä rannasta.

Aloitetaan hiihtämään Nostamalla kädet pään yläpuolelle ja heiluttamalla ne lanteiden kohdalle samalla joustuen polvista. Kun kädet ovat ylhäällä jalat ovat suorina ja kun kädet laskeutuvat, taivutetaan polvista alaspäin. Matkan aikana voidaan hiihtää hitaasti tai nopeasti.

-Hyvä olemme päässeet pilkki paikalle. Nyt voimme ottaa kairan ja porata jäähän reiän.

Porataan reikä Pyöritetään toista kättä kehon mukana

-Nyt kun reikä on porattu voimme nostaa kairan ylös.

Nostetaan pora ylös tehdään kaksi syvää kyykkyä

- *Hienoa! Voimme nyt aloittaa pilkkimisen*

***Istutaan lattialle ja aloitetaan liikuttamaan kuvitteellista pilkkimisvapaa ylös ja alaspäin.**

- **Gasp* Tunsitko sen, nyt on jotakin kiinni koukussa, se tuntuu aika painavalta, yritetään nostaa se ylös*

Ison kalan nostaminen 'vavan' taivuttaminen edestakaisin keinuttamalla kehoa eteen ja taakse sekä nousta hiljalleen seisomaan. Kun kala on saatu ylös, voidaan lapsilta kysyä mikä kala voisi olla kyseessä.

- *Nostetaampa tämä kala pulkkaan. Yks kaks kolme hiiop!*

Esitetään jonkun painavan esineen nostoliike

-*Tästä kalasta saa ruokaa perheelle ainakin viikoksi. Voidaankin lähteä takaisin. Mutta hei mehän voimme tehdä toisille pilkkijöille mukavan teon ja merkitä tämä pilkkireiän jollakin. Tehdäänpä lumiukko*

***Lumiukon teko liikkeet** *tehdään liike, joka kuvastaa lumipallon pyörittämissä maassa

- *Lumiukko näyttää melko yksinäiseltä. Tehdäänpä hänelle vielä kaveri, enkeli se olisi kiva. Tehdään siis yksi lumienkeli lumiukolle tähän viereen.*

Lumienkeli liikkeet Mennään maahan makaamaan ja tehdään lumienkeli lattialla

-*Nehän näyttävät niin onnellista yhdessä, hiihdetään nyt takaisin*

Hiihto takaisin Lopussa voidaan tehdä loppukiri.

Kevät

-Talven jälkeen meitä vastaan tulee kevät silloin lumet sulailevat. Nyt olemme päässeet keskelle metsää. Katselleenpa mitä meidän ympärillämme tapahtuukaan.

Katsellaan ympärillemme uteliaasti

Kysytään lapsilta mitä he kuulevat ja näkevät onko lämmin kylmä mitkä hajut minkä värisiä puita

-Aurinko alkaa kurkistamaan puiden välistä. Tehdään mekin oman aurinkomme ja näytetään, kuinka se loistaa.

Tehdään käsillä iso ympyrä pari kertaa

-Tunne kuinka aurinko alkaa lämmittämään ihoasi se tuntuu kuin ystävän tai vanhemman halaukselta.

Halataan itseämme ja kierretään kehoa puolelta toiselle

-Aurinko alkaa myös lämmittämään eläinten kotikoloja ja ne alkavat heräilemään

Haukotellaan isosti ja tehdään aamu venyttelyjä

Kysytään lapsilta mitkä eläimet asuvat tässä metsässä

-Keväällä myös kukat alkavat kasvamaan. Yleensä kevään ensimmäinen kukka on pienen pieni leskenlehti. Kaikki kasvit aloittavat kasvunsa siemenestä.

Tehdään itsestämme pieni pallo

- Siitä pienestä siemenestä kasvit alkavat kasvamaan

Selän suoristaminen hitaasti, josta tehtäisiin aurinko liike uudestaan

-Jos olemme hyvin hyvin hiljaa voimme kuulla, kuinka vesi tiputtelee puiden oksilta, kun lumi sulaa. Nämä pisarat luovat vesilätäköitä, lähdetäänkö hakemaan kumisaappaita?

Juostaan kiireellä ja puetaan kumisaappaat ja sitten juostaan etsimään vesilätäköitä

- *Vesi lätäköiden päällä on pieni jääkerros, tömistellään ne ensin rikki, että vesi tulee esille.*

Hypitään vesilätäköissä* voidaan hieman juosta lätäköiden välillä ja tehdä isoja hyppyjä lätäköihin

*-Kuuletko tuon ***käsi korvalle*** Minä kuulen lintujen laulua mitäköhän lintuja täältä löytyykään, juostaan ja haetaan kiikarit, niin pääsemme näkemään ne vielä lähempää.*

***Katsellaan lintuja kiikareilla* voidaan kommentoida mitä nähdään esim. kuinka isoja lintuja tai mitä lintuja nähdään.**

Laitetaan kiikarit pois

-Me olemme nähneet ja kuulleet tänään paljon erilaisia asioita. Nyt on aika levähtää.

Kesä

-Kevään jälkeen tulee kesä. Silloin luonto on täydessä kukoistuksessaan. On todella lämmintä ja saa vain olla. Nyt pääsemme lähtemään mökille. Se onkin jonkin päässä. On niin kaunis kesäpäivä, että lähdetäänpä sinne pyörällä.

***Laitetaan kypärä päähän ja aloitetaan pyöräileminen* nostamalla polvia ylöspäin vuoro-**
tellen.

-Edessä on tulossa iso mäki. Ihan varmasti päästään pyöräilemällä sen huipulle, mutta polkeminen varmasti on todella raskasta

***Suurennetaan pyöräily liikettä* Voidaan myös huudella jaksaa, jaksaa kohta olemme huipulla.**

-Huh! se oli raskasta, mutta nyt pääsemme laskemaan mäen alas.

Nopeutetaan pyöräily liikettä* Mäen jälkeen jatketaan hetken aikaa pyöräilyä, mäkiä voi olla enemmän ja eri koisia ja loppu suoralla tehdään kiri, jolloin pyöräily liikettä nopeutta niin nopeaksi kuin pystyy

-Vihdoin perillä, täällä on niin kaunista. Minulle tuli tuosta pyöräilymatkasta ainakin hiki, niin tekisi mieli lähteä uimaan. Kävelläänpä rantaa.

***Kävelyä tai juoksua rantaan*voidaan kuvata miltä ranta näyttää tai kysyä lapsilta miltä tämä ranta voisi näyttää.**

-Täällähän on loistavia leipäkiviä. Heitetään muutama kivi ja katsotaan, kuinka monta leipää saamme tehtyä.

Nostellaan kiviä ja heitetään muutama heitto kiviä veteen

Hypitään niin, että liike pienentyy sitä mukaa mitä enemmän leipiä tulee

*-Hienoa! Saimme tehtyä tosi monta leipää peräkkäin. Vesi tuntuu olevan todella lämmintä, lähde-
täänkö uimaan?*

***Kiiruhdetaan veteen. Sammakko uinti liike voidaan uida ympäriinsä hetken aikaa, voi-
daan myös käyttää muita uinti tyylejä***

*-Huh. Näettekö jotakin kiiltävää järven pohjassa. Voisikohan se olla jotakin arookasta? Kokeillaan su-
keltaa se sieltä pintaan.*

***Vedetään henkeä otetaan nenästä kiinni ja mennään pinnan alle kyykkyyyn, nouseaan ta-
kaisin***

-Melkein saatiin se kokeillaanpa uudestaan

Toistetaan liike

*-Jes, nyt saatiin se! Se tuntuu todella sileältä. Täytyy uida rannalle, että sitä voisi katsoa tarkemmin,
mitä me löysimme.*

Uidaan rantaan

*-Tämä on todella kaunis helmi ja se on vielä tosi iso. Kävipä meillä tuuri! Mennäänpä kuivattelemaan,
koska kohta on ruoka.*

***Otetaan esille pyyhe. Tehdään pyyhkeellä kuivaus liikeitä ja kuivataan selkä, jalat kädet
ja pää hieromalla niitä***

Syksy

-Kesän jälkeen tulee syksy. Sen tunnistaa siitä, kun puut muuttavat väriä kirkkaan vihreistä muihin sävyihin kuten punaiseen ja keltaiseen. Syksyllä myös sienet alkavat kasvamaan ja marjat alkavat olemaan kypsiä, joita voidaan mennä keräilemään metsästä.

-Puetaan nyt lämpimästi päälle, koska olemme menossa ulos.

***Venytetään varpasiin ja puetaan saappaat jalkaan, venytys liike, joka esittäisi takin laittamista päälle. ***

-Noniin nyt ollaan valmiita! Nyt voidaan lähteä ulos.

-Lähistöllä on metsä. Mennään katsomaan näyttääkö se, kuinka erilaiselta nyt syksyllä. Mutta otaanpa ämpäri mukaan, jos sattuisi tulla erilaisia marjoja vastaan.

Kävely korin kanssa

-Ennen kuin pääsemme metsään meidän pitää hypätä ojan yli.

Hypätään ojan yli

-Noniin kaikki ovat päässet ojan ylitse. Nyt voimme jatkaa kävelyä metsään.

Kävellään

-Ohoh tielle on kaatunut puita. Ennen kuin pääsemme metsään meidän pitää mennä noiden puurunkojen yli.

***Voidaan nousta seisomaan varpaille ja nostetaan toinen jalka mahdollisimman ylös koukistettuna sekä lasketaan sitten se alas. Tämän jälkeen nostetaan toinen jalka ja laitetaan maahan * Tätä liikettä voidaan toistaa muutaman kerran.**

-Nyt olemme päässeet metsään. Onpa täällä hyvän näköisiä sammalmättäitä, hypitäänpä muutaman kerran mättäältä mättäälle.

***Hypätään mättäältä mättäälle* Voidaan hyppiä eteen, taakse tai sivuille.**

-Huh huh tulipa hypittyä. Nyt voitaisiin jatkaa matkaa.

Kävellään vähän matkaa eteenpäin

Katsokaan maasta löytyy paljon marjoja, kerätäänpä marjat talteen.

***Marjojen keräämisliike* Mennään kyykkyyyn ja kerätään marjoja lattialta.**

-Hyvä olemme saaneet kerättyä paljon marjoja ja ämpäri tuntuu aika painavalta. Nyt voisimme lähteä kotiinpäin

Kävellään samalla esitetään, että kannetaan painavaa ämpäriä

-Alkaako satamaan? Tunsin pisaran osuvan kasvoihin. Tunsitteko te jotain?

***Kokeillaan tuntuuko sade kädessä ***

-Oho kyllä nyt alkoi satamaan vettä. Meidän pitää kiristää tahtia.

***Aletaan kävelemään nopeammin* Toistetaan samat liikkeet, mitä tehtiin metsään mennessä takaperin, mutta nopeammin. Eli ensin puitten yli ja sitten hypätään ojan ylitse.**

-Koti jo hämmöttää juostaan nopeasti sisälle, ennen kuin sade yltyy todella kovaksi.

Juostaan kotiin avataan ovi ja laitetaan ovi kiinni

-Huh nyt ollaan sisällä kuivassa, ravistellaan vesi pois vaatteista

Ravistellaan eri kehon osat

Taidetta keholla

Lapsilla on luontainen kyky tanssia ja liikkua. Laita musiikkia soimaan ja ohjeista lapsia liikkumaan tai tassimaan musiikin tahtiin haluamallaan tavalla. Voit antaa myös erilaisia tapoja, kuinka voisi liikkua. Esimerkiksi liiku hitaasti, suuresti, hassusti, kankeasti tai löysästi. Voit myös käyttää apuna erilaisia eläimiä ja kuinka ne voisivat liikkua musiikin tahtiin.

VINKKI VITONEN

Musiikki voi olla instrumentaalista tai klassista musiikkia. Tässä on myös hyvä mahdollisuus tutustua muiden kulttuurien musiikkiin.

Peili

Tämän voi tehdä pareittain tai ryhmässä. Jos toimitaan pareittain, sovitaan kumpi aloittaa olemalla peili. Ryhmässä yksi, joka näyttää muille, miten liikutaan muut ovat toimivat peleinä ja seuraavat mitä edessä oleva ihminen tekee.

Asetutaan vastakkain ja peilinä oleva seuraa liikkeillään, miten toinen liikkuu. Liikkuminen tapahtuu paikallaan, mutta muuten kaikenlainen liikkuminen ja kehon liikuttaminen on sallittua. Liikkujan roolia vaihdetaan tietyn ajan kuluttua henkilölle, joka toimi peilinä. Ryhmässä voidaan vaihdella useamman kerran, jotta kaikki halukkaat voivat olla liikkujia.

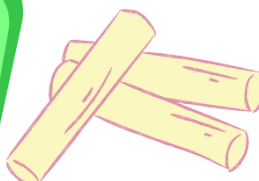
Temppurata

Rakentakaa yhdessä temppurata. Käyttäkää hyödyksi ympärillä olevia esineitä tai asioita hyödyksi. Esimerkiksi tuoleista voidaan rakentaa tunneleita, hyppynarulla voidaan tasapainotella, palloa tai hernepussia voidaan yrittää heittää ämpäriin tai koriin, voidaan hyppiä eri tavoin ja erilaisia kävelytyylejä voidaan hyödyntää (rapukävely, karhukävely, jne.). Temppuradan voi myös rakentaa ulos. Ulkona voidaan hyödyntää esimerkiksi leikkipaikan välineitä esimerkiksi liukumäkeä tai voidaan käyttää hyväksi myös katuliituja tekemällä esimerkiksi erilaisia viivoja tai ruutuja, joita voi seurata tai niiden päällä voidaan tasapainotella tai hyppiä. Tärkeää tässä olisi se, että lapset itse pääsisivät luomaan temppurataa ohjaajan kanssa.

VINKKI VITONEN

Temppurata voi myös rakentaa, jonkin teeman tai aiheen ympärille. Aiheena voi olla esimerkiksi vesi ja vedenalainen maailma, metsä tai

Kehon herätys

Asetutaan piiriin ja asetetaan jalat pieneen haara asentoon. Sitten pyydetään lapsia nostamaan oikea käsi, jolle sanotaan: ”Hyvää huomenta käsi.” Tämän jälkeen voidaan ravistella ja taputella tämä kehon osa ’hereille’. Tämä sama toistetaan toiselle kädelle, jaloille ja keskivartalolle. Kun siirrytään kasvoille, pyydetään lapsia rauhallisesti taputtelemaan poskia, otsaa ja silmäluomia samalla sanomalla: ”Hyvää huomenta minä.” Samalla voidaan pyytää lapsia miettimään itsekseen tai kertomaan miltä heistä juuri tällä hetkellä tuntuu. Tämän jälkeen voidaan tehdä pari venytystä kuten tekemällä aurinko liike tai kurkottamalla mahdollisimman korkealle.

VINKKI VITONEN

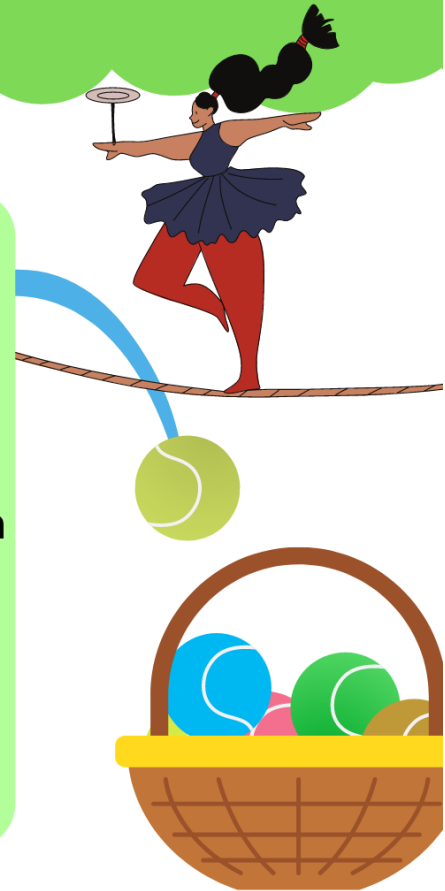
Tämä harjoitus sopii hyvin päivän aloitukseen tai jos lapset tuntuvat väsyneiltä ennen jotain muuta toimintaa

GOOD
MORNING

Temppuילua esineillä

Alla on erilaisia leikkejä, jossa temppuillaan esineiden kanssa. Kuten hernepussien, pallojen ja ilmapallojen kanssa. Leikkien avulla harjoitellaan liikkumista ja erilaisten motoristen taitojen kehittämistä yksinkertaisilla liikkeillä. Leikkejä voidaan tehdä pienissä ryhmissä, pareittain tai yksin.

Liikutaan kuin...

Lapset liikkuvat ympäriinsä ja yrittävät pitää hernepussia päänsä päällä. Tänä aikana voit sanoa silloin tällöin lasten liikkussa "Nyt liikkukaa kuin norsut, kävellen mahdollisimman isoilla askeleilla" tai "Nyt liikkukaa kuin ravut, kävellen takaperin" Muita liikkumisehdotuksia voisi olla pyydetään lapsia liikkumaan hitaammin tai nopeammin, hyppimään hetki paikallaan, menemällä kyykkyyyn ja takaisin ylös yms. Keksi niille jokin asia tai eläin, kun he liikkuvat. Kun he ovat tehneet liikettä hetken aikaa voidaan palata takaisin normaaliin kävelyyn. Jos lapsen herne pussi putoaa, voi lapsi vaan nostaa hernepussin takaisin pänpäälle ja jatkaa matkaansa.

Pallon heitto hulavanteeseen

Jaetaan lapset pareihin tai kolmen hengen ryhmiin. Kiinnitä jätösäkkejä hulavanteisiin ja anna tämä hulavanne toiselle lapselle. Toisen lapsen tehtävänä on heittää tietyn matkan päästä mahdollisimman monta palloa koriin. Se joka pitää koria auttaa heittäjää saamaan mahdollisimman monta palloa koriin. Kun kaikki pallot ovat heitetty vaihdetaan rooleja ja heittäjästä tulee kori. Tämä voi myös toimia niin, että ohjaaja/ohjaajat pitää korista kiinni ja kaikki lapset heittelevät palloja koriin samaan aikaan tai vuorotellen.

Tasapainoilu

Luodaan maalarinteipillä viiva lattiaan ja lasten tehtävänä on liikkua viivan toiselle puolelle pysyen mahdollisimman paljon teipatulla viivalla. Tasapainon kanssa voi kehottaa lapsia levittämään kädet sivuille kulkiessaan viivalla.

Tasapainoilua voidaan myös tehdä niin, että teipillä kulkevalla on keppi, joka molemmissa päissä on rengas. Lapsen tulee tasapainoilla viivan toiseen päähän niin että renkaat eivät putoaisi.

Ilmapallon ylhäällä pitäminen

Annetaan lapsille ilmapalloja ja kerrotaan heille, että heidän tulee pitää ilmapalloja mahdollisimman pitkään ylhäällä niin, että kaikkien lasten tulee ainakin kerran koskea palloon. Kuitenkaan yksi lapsi ei saa koskea palloon kahta kertaa peräkkäin.

Pallo jono

Asetetaan lapset jonoon ja annetaan jonon ensimmäiselle pallo. Tehtävänä on kuljettaa pallo jonon ensimmäiseltä viimeiselle erilaisin tavoin. Nämä tavat voi olla pään yli takimmaiselle, jalkojen välistä takimmaiselle ja jommaltakummalta sivulta takimmaiselle lapselle.

Pallojen heittäminen ohjaajan koriin

Annetaan lapsille palloja aseta lapset kahteen riviin. Sido naru koriin ja sido narun toinen pää sinun selkäsi taakse niin, että kori kulkee sinun liikkuessasi perässäsi mahdollisimman tasaisesti. Kerro lapsille, että heidän tehtävänänsä on heittää niin monta palloa, kuin mahdollista sinun takanasi olevaan koriin. Kun olet valmis, kulje näiden kahden rivin välissä niin, että lapset saavat heidän kaikki pallot heitettyä.

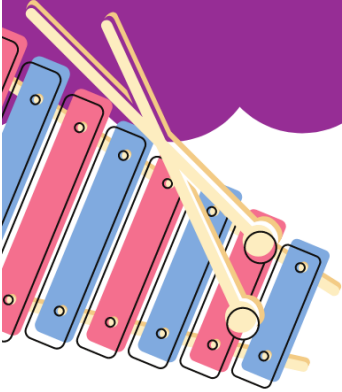
Pallojen tasapainottelu A4-paperilla

Jaa lapset pareihin ja anna jokaiselle parille yksi A4-paperi arkki. Tämän jälkeen aseta kori vähän matkan päähän. Lasten tehtävänä on kuljettaa pallo paperin päällä lähtöviivalta koriin. Jos pallo putoaa, niin nostetaan pallo takaisin paperille ja jatketaan matkaa. Kun eri parit tekevät tätä tehtävää muut lapset voivat kannustaa toisia jatkamaan toisia tekemään asioita.

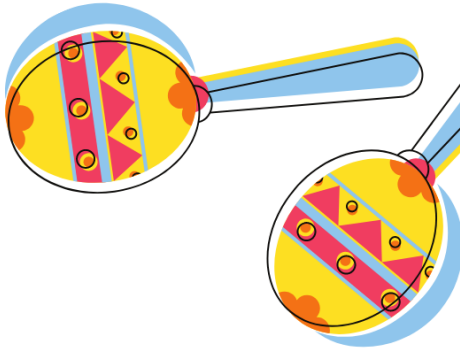

Musiikki

Rytmirinki

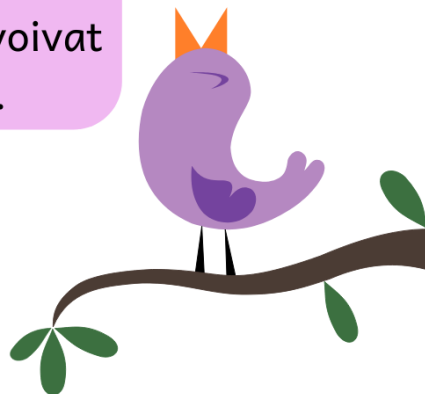
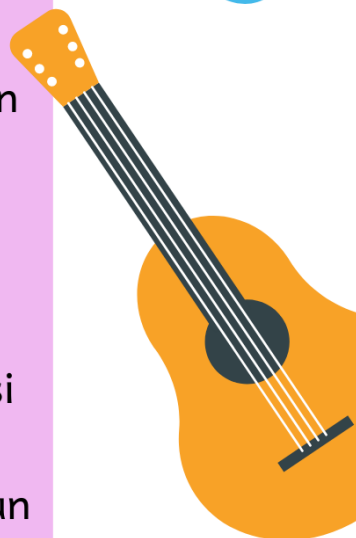
Mennään piiriin istumaan tai seisomaan. Yksi leikkiin osallistujista antaa jonkin rytmin. Jokainen piirissä oleva toistaa saman rytmin vuoroteleen. Kun ollaan, saatu kierros loppuun mietitään, onko rytmi pysynyt samana. Seuraavalla kierroksella joku toinen saa keksiä uuden rytmin. Rytmin tekemiseen voidaan käyttää taputtamalla eri kehon osia tai tömistelemällä jalkoja tai hyödyntämällä erilaisia rytmisoittimia.

Lauluvisa

Valitse lapsille tunnettuja kappaleita esimerkiksi lasten virsikirjasta tai laulu tuulesta. Kappaleet voivat olla myös ihan muita tunnettuja lasten lauluja. Tämän jälkeen valitse esineitä tai kuvia, jotka kuvaavat valitsemiasi kappaleita. Laita nämä esineet ja kuvat pussiin tai laatikkoon, josta voidaan vetää niitä yksi kerrallaan ulos. Tavoitteena on arvata esineeseen tai kuvaan sopiva kappale. Kun laulu arvataan, lauletaan tämän kappaleen ensimmäinen säkeistö yhdessä. Halutessaan voidaan myös soittaa kappaleiden melodioita, josta lapset voivat arvata mikä kappale on kyseessä.

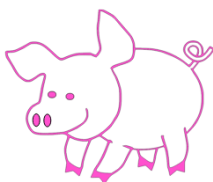

Polun varrella

Tämä leikki voidaan tehdä ryhmänä tai pienryhmissä. Maahan asetetaan iso paperi ja siihen piirretään sulkeutuvapolku, jos tarpeeksi isoa paperia ei ole, voidaan pienempiä papereita teipata yhteen tai leikkiä voidaan leikkiä ulkona ja piirtää polku asfaltille. Kun polku on piirretty, jaetaan kaikille eri värisiä kyniä ja aletaan yhdessä kynällä piirtäen kiertämään ympäri polkua laulaen laulua tai lausumalla laulun sanoja. Kun laulussa päästään kohtaan ”kunnes jotain näen!” pysähdytään ja aletaan piirtämään siihen kohtaan jotain, mitä polun varrella voisi nähdä. Kun kaikki ovat piirtäneet asian paperille voidaan käydä läpi, mitä polulla on nähty. Kun kaikki ovat saaneet sanoa, mitä on piirtänyt, leikkiä voidaan halutessaan jatkaa samalla tavalla. Laulun sanat ja nuotit löytyvät kirjasta Laulu piirtäen lammelta avaruuteen: Iso repullinen lauluja ja toimintavinkkejä uusiin laulu piirtämisseikkailuihin.

Polkua pitkin -laulun sanat:

*”Polkua pitkin, polkua pitkin minä kävelen.
Polkua pitkin, polkua pitkin minä kävelen.*

*Polkua pitkin, polkua pitkin minä kävelen.
Polkua pitkin, polkua pitkin, kunnes jotain näen.”*

(Minna Lappalainen 2018, 25.)

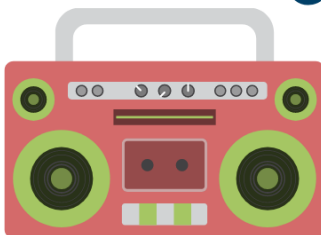
Laululeikki

Laululeikkejä pystytään myös tekemään tavallisista tutuista kappaleista. Niiden liikkeet eivät tarvitse olla mitään erikoisempia. Laulujen musiikin tahtiin voidaan liikkua, kuten laulujen sanoituksissa sanotaan tai voidaan itse keksiä aivan uusia liikkeitä. Alla on esimerkki meidän luomasta laululeikistä, joka löytyy Kirkkomuskari 3 -kirjasta ja kappaleen pystyy myös kuuntelemaan Youtubesta tai Spotifystä.

VINKKI VITONEN

Jos haluat löytää muita valmiita laululeikkejä, niitä löytyy helposti erilaisista kirjoista ja YouTubesta. YouTubesta löytyy esimerkiksi Nooan arkista tehty laululeikki.

Hytkyn, Hytkyn

LIITE 1/70

Säv. ja san.

Kristiina Larjava

Työnnetään kärryjä hitaasti piirissä eteenpäin

Kär - ryil - lä men - nään hyt - kyn, hyt - kyn mä - ke - ä y - lös - päin.

Työnnetään kärryjä nopeasti eteenpäin

Kär - ryil - lä men - nään hyt - kyn, hyt - kyn vauh - dil - la a - alas näin.

Taputetaan musiikin rytmissä

Keinutaan edestakaisin

On - pas mu - ka - vaa, kun kei - nu - tel - la saa.

Taputetaan musiikin rytmissä

Jazz kädet

On - pas mu - ka - vaa, kun pe - ril - le saa - vu - taan

Autolla mennään drnn, drnn, drnn, drnn, mäkeä ylöspäin.
Autolla mennään drnn, drnn, drnn, drnn, vauhdilla alas näin.
Onpas mukavaa, kun keinutella saa.
Onpas mukavaa, kun perille saavutaan.

Hevosella mennään kopsis, kopsis mäkeä ylöspäin.
Hevosella mennään kopsis, kopsis vauhdilla alas näin.
Onpas mukavaa, kun keinutella saa.
Onpas mukavaa, kun perille saavutaan.

Junalla mennään tsuk, tsuk, tsuk, tsuk, mäkeä ylöspäin.
Junalla mennään tsuk, tsuk, tsuk, tsuk, vauhdilla alas näin.
Onpas mukavaa, kun keinutella saa.
Onpas mukavaa, kun perille saavutaan.

Pyörällä mennään uh-huh, huh-huh mäkeä ylöspäin.
Pyörällä mennään uh-huh, huh-huh vauhdilla alas näin.
Onpas mukavaa, kun keinutella saa.
Onpas mukavaa, kun perille saavutaan.

Ajetaan autolla hitaasti
Ajetaan autolla nopeasti

Laukataan hitaasti
Laukataan nopeasti

Tehdään käsillä junan renkaiden pyörimistä hitaasti
Tehdään käsillä junan renkaiden pyörimistä nopeasti

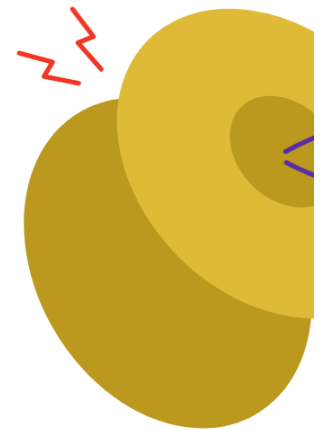
Ajetaan pyörällä, nostaen polvia hitaasti
Ajetaan pyörällä nopeasti

x -merkki tarkoittaa
taputus kohtia

(Julkaistu tekijän luvalla)

Kuvan rytmi

Näytä lapsille kuva ja miettikää yhdessä, mikä kuvan ääni tai rytmi voisi olla. Tästä esimerkkinä voisi olla ihminen kävelemässä, esineitä kuten kello tai pelkästään jonkinlaisia symboleja kuten spiraali. Näitä kuvien rytmejä voidaan soittaa keho- tai rytmisoittimilla. Kun ollaan sovittu, mikä kuvan ääni tai rytmi voisi olla, se soitetaan yhdessä ja siirrytään seuraavaan kuvaan. Jos ryhmässä on vanhempia lapsia tai harjoitus tulee tutuksi, lapsille voidaan ottaa monta kuvaa peräkkäin.

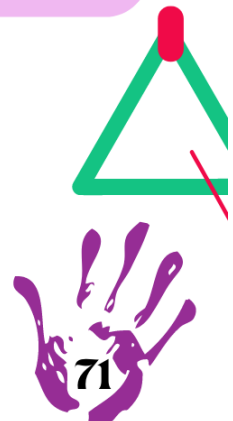

Äänimaisema

Tehtävänä on luoda lasten kanssa äänimaisema käyttäen kehoa, ääntä tai soittimia. Aloita esittelemällä kuva jostakin tilanteesta. Tämä voi olla kuva luonnosta kuten metsästä, kallion kielekkeestä, kiireisestä kaupungista, rauhallisesta puistosta tai säästä kuten myrskystä tai rauhallisesta pouta säästä. sitten voit miettiä lasten kanssa, mitä ääniä voisi kuulua ja kirjoittaa niitä samalla ylös. Tämän jälkeen, kun on mietitty minkälaisia ääniä kuvassa voisi olla, mietitään, kuinka äänet voitaisiin tehdä lasten kanssa. Tuulen ääntä voi tehdä, vaikka kauhistelemalla paperia imitoiden lehtiä tai lapset voivat tehdä tuulen ääntä suulla ulos puhaltuen. Sitten luokaa oma äänimaisema yhdessä aiheeseen liittyen.

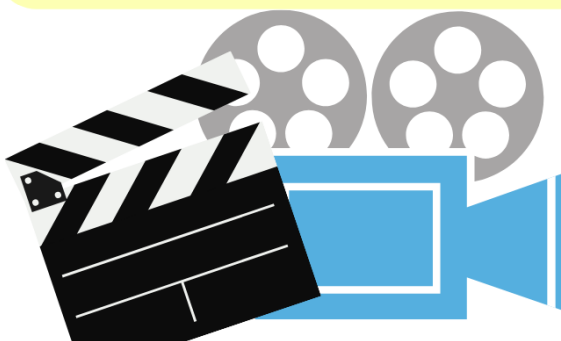
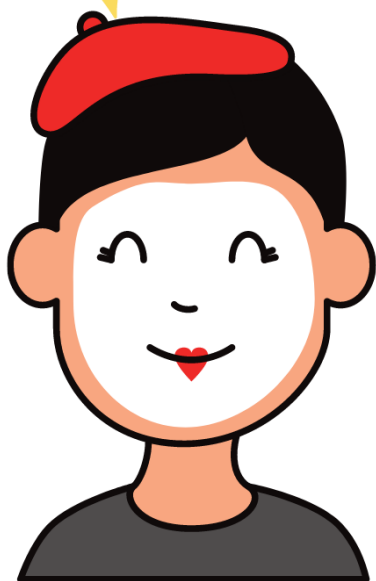

Sanataide ja Draama

Pantommiimi

Leikissä esitetään eleiden, ilmeiden ja liikkeiden avulla arvattava asia. Esittäjä ei saa sanoa tai puhua, mistä esitettävästä asiasta on kyse vaan hänen tulee esittää se pantomiimin avulla. Esitettävä aihe voidaan näyttää esittäjälle kuvakortin avulla tai kuiskaamalla hänelle. Esittäjä pyrkii esittämään asian mahdollisimman hyvin, ja muut yrittävät arvat esityksen pohjalta, mikä asia on kyseessä. Kun joku arvaa kyseessä olevan asian, hän voi mennä seuraavaksi esittämään seuraavan asian. On tärkeää, että kaikki halukkaat pääsisivät ainakin kerran esittämään jonkin asian. Esitettäviä asioita voi olla esimerkiksi tunteet tai eläimet.

Jatka tarinaa

Valitsen Raamatun kertomus tai satu, jonka haluat lukea lapsille. Lue tämä teksti lapsille ja muistuta heitä kuuntelemaan tarkasti, mitä luet. Kun olet lukenut tarinan tai Raamatun kertomuksen loppuun, haasta lapsia käyttämään mielikuvitusta, kuinka tarina tai Raamatun kertomus voisi jatkua. Tästä piirretään kuva. Kun kaikki ovat saaneet oman piirroksensa valmiiksi, katsotaan, mitä heille on tullut mieleen. Lukemaasi tekstiä voidaan myös pätkiä eli luet Raamatun kertomuksen tai sadun loppu osan, kun lapset ovat itse luoneet kertomuksen tai sadun lopun.

VINKKI VITONEN

Laupiaassa samarialaisen kertomuksessa voidaan pohtia sitä, mitä autetulle miehelle tapahtuu majataloon viemisen jälkeen. Tuhlaaja poika kertomuksessa voidaan lukea siihen asti, kun poika palaa isänsä luokse. Lapset voivat piirtää, kuinka isä ottaa pojan vastaan. Lopussa voidaan käydä läpi, mitä Raamatun kertomuksessa oikeasti tapahtui sekä puhua Jumalan rakkaudesta.

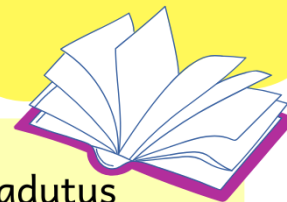
Satuhieronta

Satuhieronnassa voidaan hyödyntää Raamatun kertomuksia tai tavallista lasten satua. Lue Raamatun kertomus tai tarina ensin etukäteen. Lukiessasi mieti minkälaisia liikkeitä teksti sinussa herättää. Satuhieronnassa on tarkoituksena lukea pieni teksti ja samalla hieroa toisen selkää tekstissä ilmaantuvien elementtien ja tapahtumien mukaan. Lapset itse keksivät tekstissä tapahtuvien asioihin muistuttavia liikkeitä ja tekevät ne liikkeet toisen selkään. Voit antaa esimerkkejä lapselle, jos he eivät tiedä mitä tehdä. Tekstiä kannattaa lukea rauhalliseen tahtiin, jotta kokemus oli mahdollisimman mukava. Ohjaustilanteessa pyydä lapsia menemään piiriin, sillä tavalla, että pystyvät koskemaan vieressä olevan selkään. Ohjaajan tulee valita paikkansa ohjaustilanteen mukaan.

Ryhmän oma satukirja

Luodaan lasten oma satukirja käyttäen Sadutus käytäntöä. Satuja voi luoda, kun lapsi on yksin, pareittain tai he ovat ryhmässä. Satukirjaa voidaan luoda koko vuoden ajan ja kerhokauden lopussa voitaisiin lukea lasten satuja uudestaan heille läpi. Lasten kaikki sadut voidaan sitten tulostaa paperille ja luoda kirjaksi. Käytä kirjoittaessasi paperia ja kynää, jonka jälkeen kirjoita satu tietokoneelle. Kun aloitatte sadutusta, sano lapselle: ”Kerro satu sellainen kuin itse haluat. kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi sinulle ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat.” Älä korjaa lapsen niin sanottuja ’virheitä’. Tärkeintä sadutuksessa on se, että lapsen kertoma satu on kirjoitettu juuri sillä tavalla, miten hän on sen itse sanonut, vaikka se ei tue tai ole äidinkieli kielellisesti oikein ja tarina kirjataan sanan tarkasti, vaikka lasten tapa ilmaista voi tuntua niukalta se on heidän tapansa ilmaista itseään sanallisesti se ei ole väärä tapa vaan se on erilainen tapa.

VINKKI VITONEN

Sadutus on hyvä tehdä rauhallisessa paikassa, jossa lapsi voi keskittyä. Sadutukselle voi vaikka varata tietyn tuolin tai tilan. Nuorempien lasten kanssa kannattaa käyttää hyväksi piirtämistä ja kuvailla sitä toimintaa ja ääntelyä, jota hän tekee piirtäessään. Lisää vinkkejä sadutukseen löydät: Karlsson Liisan kirjasta Sadutus: Avain osallisuuden toimintakulttuuriin.

Still -kuva

Still -kuva voidaan tehdä yksin, pareittain tai ryhmässä. Yksilötehtävänä toteutettuna ohjaaja voi pyytää lapsia liikkumaan tilassa musiikin tahtiin ja kun musiikki pysähtyy, niin lasten tulee jähmettyä patsaiksi. Ohjaajan tulee antaa patsaalle aihe, ennen kuin laitetaan musiikki soimaan. Aiheena voi olla esimerkiksi kissa, kuningas tai tuoli.

Paritehtävänä toteutettuna lapsille annetaan toisiinsa liittyvä pari aiheeksi esimerkiksi kissa ja koira tai leijona ja leijonankesyttävä. Tällöin molemmilla pareilla on jotain mitä esittää. Ryhmätoteutuksena toteutettuna ohjaaja pyytää koko ryhmää muodostamaan yhden still -kuvan, joka voi kuvata tilannetta, paikkaa tai esinettä.

Kävelyharjoitus

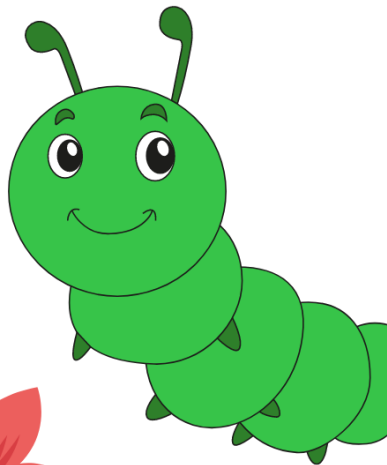
Taustalla voi soida rauhallista musiikkia. Tehtävän tarkoituksena on harjoittaa kävelyä ja kuinka kohdata muita ihmisiä. Ensin pyydä lapsia kulkemaan sekaisin niin, että he välttävät katsekontaktia toisten kanssa. Tämän jälkeen pyydä lapsia nostamaan katsetta ylöspäin toisten silmien tasolle. Kuitenkin he eivät vielä huomioi toisiaan. Seuraavaksi he voivat alkaa nyökyttämään vastaan tuleville lapsille. Seuraavaksi voidaan tervehtiä ääneen sanomalla 'Hei' tai 'Moi' nyökkäyksen kanssa. Viimeisenä kehoita lapsia kättelemään toisiaan tervehdyksen kanssa. Tämän jälkeen kysy lapsilta miltä harjoitus tuntui.

Muuta luovaa toimintaa

Aarteita luonnosta

Kun olette retkellä, voitte tutkia luontoa lasten kanssa. Siellä ollessanne antakaa lapsille adjektiiveja, joita voisi luonnosta löytyä (esim. jotain pehmeää, jotain keltaista, jotain kovaa jne.). Lapset voivat toimia pareina tai pienissä ryhmissä etsiessään näitä asioita. Kehottakaa sitä, että tämä ei ole kisa ja käveleminen ja luonnon tutkiminen kannattaa tehdä rauhassa. Alla olevia adjektiivilistaa voi hyödyntää tehtävässä.

Adjektiivilista:

-Pyöreää	-Pientä
-Kovaa	-Kevyttä
-Karheaa	-Tummaa
-Kaunista	-Värikästä
-Vanhaa	-Äänekästä
-Keltaista	-Pistävää
-Rumaa	-Uutta
-Sileää	-Pehmeää
-Valkoista	-Punaista

VINKKI VITONEN

Lasten löytämiä asioita voi hyödyntää myöhemmin esimerkiksi askartelussa.

Tätä toimintaa voidaan myös tehdä sisätiloissa, jos ei ole mahdollista mennä luontoon.

Luontobingo

Etsikää ruudukossa olevia asioita luonnosta pienissä ryhmissä tai pareittain. Kun löydätte jonkin ruudukossa olevan asian, merkitkää se ruudukkoon. Saatuanne neljän suoran vaaka- tai pystysuoraan huutakaa BINGO! Vaihtoehtoisesti voitte sopia, että bingon saa vasta, kun kaikki ruudukon asiat ovat löytyneet. Tehtävästä löytyy myös tyhjä ruudukko, joka voi itse täyttää haluamillaan asioilla ja hyödyntää sitä bingoruudukkona.

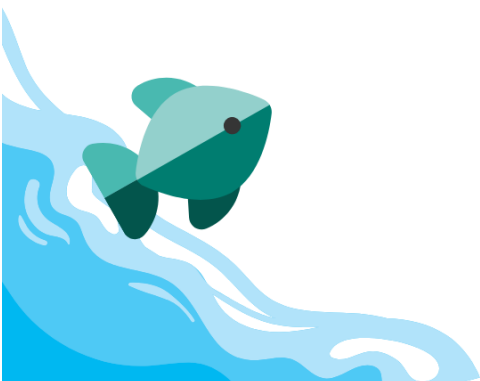

 <p>Lehti</p>	 <p>Käpy</p>	 <p>Pilvi</p>	 <p>Punaista</p>
 <p>Neulanen</p>	 <p>Keltaista</p>	 <p>Kukka</p>	 <p>Muurahainen</p>
 <p>Sieni</p>	 <p>Hämähäkki</p>	 <p>Oksa</p>	 <p>Ruohoa</p>
 <p>Kivi</p>	 <p>Marja</p>	 <p>Lintu</p>	 <p>Sinistä</p>

Luomisrastirata

Luomisrastiradassa pyritään tutustuman luomiskertomukseen toiminnallisin tavoin. Näistä toiminnoista olemme luoneet rastiradan. Toiminnat on tehty niin, että jokaiselle päivälle on oma toiminta, joka liittyy, jotenkin se luomispäivän aiheeseen. Voit hyödyntää haluamaasi lasten Raamattua tai käyttää alla olevien rastiohjeistuksien yläpuolella olevaa tekstiä. Luomisrastirata voi olla koko päivän teema tai yhtä rastin teemaa voidaan käyttää hartauden yhteydessä, jos luomiskertomus jaetaan osiin.

Rasti 1

Teksti: Oli aivan hiljaista. Oli aivan tyhjää. Tässä tyhjyydessä puhalsi tuuli, Jumalan tuuli. Ja Jumala alkoi luoda. Jumala sanoi: "Tulkoon valo!" Ja niin valo tuli. Jumala näki, että valo oli hyvä. Jumala nimittikin valon päiväksi ja pimeyden yöksi. Näin meni ensimmäinen päivä

Vaihtoehto yksi

Hämärässä huoneessa lapset ovat piirissä ja ohjaaja seisoo taskulampun kanssa piirin keskellä. Lapset vierittävät palloa toisilleen niin, että pallo ei osu valokeilaan. Valoa voi siirtää ympäriinsä.

Vaihtoehto kaksi

Piilotetaan hämärään huoneeseen heijastimia, joita lapset pääsevät metsästämään taskulampuilla. (Tämän harjoituksen voi tehdä myös enkeli heijastimilla ja puhua lapsille suojeleus enkeleistä)

Rasti 2

Teksti: Kaikkiällä oli vettä. Jumala sanoi Taivaankansi! Ja taivaankansi syntyi. Jumala erotti vedet toisistaan ja nimitti yläpuolen vedet taivaaksi ja alapuolella olevat vedet mereksi. Nyt oli olemassa yö ja päivä, taivas ja vesi, mutta kaikki ei ollut vielä valmista Näin meni toinen päivä.

Musiikki: Claude Debussy - La Mer (Meri) <https://youtu.be/nn0tZHOuTKQ?t=135>

Suositteltu aloitus aika 1.40 (*Suosittelaaan että kuuntele kappaletta jo etukäteen niin löydät parhaimman kohdan aloittaa sinun ryhmällesi*)

Harjoitus sifonkiliinoilla

Anna lapsille sifonkiliinoja tai erivärisiä huiveja. Kerro heille, että näitä tarvitaan pian ja istuta lapset. Lue sitten yllä oleva teksti, jonka jälkeen kysy lapsilta mitä liinoista tulee lapsille mieleen. Tämän jälkeen kerro lapsille, että kuten kertomuksessa Jumala erottaa taivaan vedestä niin nyt lasten omat liinat kuvaavat sitä isoa merta, jonka Jumala oli luonut. Kerro että nyt lapset voivat liikkua tai liikuttaa liinoja musiikin tahtiin. Pyydä lapsia nousemaan ja laita musiikki päälle. Kehota heitä liikkumaan musiikin mukaan ja anna musiikin viedä heidät mennessään. Toimi lapsille esimerkkinä. Musiikin jatkuessa voit antaa erilaisia adjektiiveja, joilla kuvaisit musiikin rytmiä kuten ” Kuulostaa siltä, että vesi on tyyntymässä, tyyntytään aaltojen voimakkuutta tai liikutaan rauhallisesti” tai ” Nyt alkaa yltyämään myrsky tehdään isoja ja nopeita liikkeitä” Debussyn teoksessa on kolme 8–9 minuutin pätkää, joten voit tehdä tätä sen verran tai valita muun tarvittavan ajan. Harjoituksen jälkeen kysytään lapsilta miltä tuntui liikkua meren aaltoina.

Harjoitus isolla yhteisellä liinalla

Pyydä lapsia istumaan piiriin ja levitä piirin keskelle iso, sininen liina. Lue sitten yllä oleva teksti, jonka jälkeen kysy lapsilta mitä liinasta tulee mieleen lapsille. Tämän jälkeen kerro lapsille, että kuten kertomuksessa Jumala erottaa taivaan vedestä niin nyt tämä iso liinaa kuvaa sitä isoa merta, jonka Jumala oli luonut. Kerro nyt ette lapset pääsevät luomaan liinasta aaltoja ja koko meren. Pyydä lapsia ottamaan liinan reunoista kiinni, nousemaan ylös ja laita musiikki päälle. Kerro lapsille, että nyt liikutaan musiikin mukaan ja annetaan musiikin viedä mennessään. Olen lasten kanssa mukana ja pidä myös liinan reunasta kiinni. Musiikin jatkuessa voit antaa erilaisia adjektiiveja, joilla kuvaisit musiikin rytmiä kuten ” Kuulostaa siltä, että vesi on tyyntymässä, tynnytetään aaltojen voimakkuutta tai liikutaan rauhallisesti” tai ” Nyt alkaa yltyämään myrsky tehdään isoja ja nopeita liikkeitä” Debussyn teoksessa on kolme 8–9 minuutin pätkää, joten voit tehdä tätä sen verran tai valita muun tarvittavan ajan. Harjoituksen jälkeen kysytään lapsilta miltä tuntui tehdä meren aaltoja

Rasti 3

Teksti: Sitten Jumala sanoi kiinteä kamara maan päälle järvet ja meret sen ympärille. Ja niin tapahtui. Jumala sanoi ruohoa ja kukkia ja puita! Ja maa alkoi vihertää. Ruohonkorret versioivat maasta, kukat avasivat nuppujaan ja puut kurottavat oksiaan kohti taivasta. Jumala katseli ruohoa, kukkia ja puita. Jumala näki, että näin oli hyvä. Nyt oli olemassa yö ja päivä, taivas ja maa, järvet ja meret. Nyt oli kukkia, ruohoa ja puita, mutta kaikki ei ollut vielä valmista. Näin meni kolmas päivä.

Tarvikkeet:

Purkkeja/maito tölkkejä

Sakset

Multaa

Siemeniä

Koristelu välineitä

Askarrellaan maitopurkista tai jugurttipurkista ruukku ja koristellaan se. Kun ruukku on tehty ja on kuivunut, voidaan siihen kylvää siemeniä. Ruukkuun voidaan kylvää esimerkiksi rairuohoa, kukkia tai yrttejä.

Rasti 4

Teksti: Jumala sanoi aurinko, kuu ja tähtiä! Niin Jumala loi auringon loistamaan päivällä ja kuun loistaman yöllä kaikkien tähtien kanssa ja asetti ne taivaalle. Nyt olivat olemassa taivas ja maa, meret ja järvet, nyt oli ruohoa ja, kukkia ja puita nyt olivat aurinko ja kuu, ja tähdet mutta kaikki ei ollut vielä valmista. Tässä oli neljäs päivä.

Avain sanat: Aurinko kuu ja tähdet (Askarrellaan taivas)

Tarvikkeet:

Silkkipaperia

Valkoista paperia

Kartonkia

Suihkepullo ja vettä

Sakset

Liimaa

Tehdään taivas. Otetaan valkoinen paperi ja teipataan se pöytään. Tämän jälkeen voidaan leikata tai repiä erivärisistä silkkipapereista eri muotoisia paloja. Kun silkkipaperia on leikattu tarpeeksi, kostutetaan valkoinen paperi vedellä ja ruvetaan asettelemaan silkkipaperia paperin päälle. Suihkuta suihkepullolla vettä silkkipaperien päälle ja poista silkkipaperi, kun silkkipaperin väri on irronnut maalauspaperiin. Tämän jälkeen anna paperin kuivua ja voidaan aloittaa kuun, auringon ja tähtien leikkaus kartongista. Kun kartongista on leikattu tarvittavat palat ja maalauspaperi on kuivunut, voidaan maalauspaperista irrottaa teipit ja liimata kuun, auringon ja tähdet maalauspaperiin.

Rasti 5

Teksti: Jumala sanoi: Viliskööt vedet kaloja ja lentääkö linnut maan yllä! Ja jumala loi suuret merieläimet ja kaikki pikkukalat ja kaikenlaiset linnut. Vesissä vilisi kaloja ja linnut lensivät maan yllä, mutta kaikki ei ollut vielä valmista ja näin meni viides päivä.

Avain sanat: Linnut ja kalat

Etsi internetistä erinäköisiä kaloja ja lintuja, tulosta ne. Piilota tulostetut kuvat ympäri kerhotilaa. Kuvia yritetään etsiä tai niitä voidaan etsiä vaan silmillä omalta paikaltaan. Jos lapset ovat omilla paikoillaan harjoitetaan viittaamista ja pyydetään lapsia kertomaan minkä linnun tai kalan he näkevät ja missä he näkevät sen. Jos lapset etsivät ympäri huonetta, jokaiselle lapelle olisi hyvä olla ainakin yksi lintu ja yksi kala. Näitä löydettyjä kaloja ja lintuja voidaan esitellä toisille, kun kaikki kuvat ovat löytyneet ja niitä voidaan yrittää nimetä.

Rasti 6

Teksti: Jumala sanoi: Kotieläimiä, matelijoita ja villieläimiä! Niin kotieläimet ja matelijat ja kaikki villieläimet alkoivat elää maan päällä. Nyt, olivat olemassa taivas ja maa, järvet ja meret, nyt oli ruohoa ja kukkia ja puita, nyt oli aurinko, kuu ja tähtiä, kaloja ja lintuja sekä kaikkia muita eläimiä, mutta kaikki ei ollut vielä valmista. Jumala sanoi: Ihmisiä, jotka muistuttavat minua! Niin Jumala loi ihmiset ja siunasi heidät. Jumala ammensi heille voimaansa ja antoi heille tehtäväksi huolehtia luomakunnasta. Ja näin meni kuudespäivä.

Muovailaan eläimiä savesta, massasta tai taikataikinasta. Lapset saavat itse päättää, minkä eläimen tekevät.

Taikataikina

4 dl Vehnäjauhoja

2 dl Suolaa

1 dl Vettä

Taikataikina ohjeesta tulee noin 3–5 henkilölle, riippuen myös siitä, mitä taikinalla ruvetaan teemmään.

Sekoita vehnäjauho ja suola keskenään. Kaada vesi sekaan ja vaivaa, kunnes taikina on taista, notkeaa ja helppo muotoilla. Kuivaa muovailut esineet huoneen lämmössä tai uunissa leivinpaperin päällä noin 70°C. Kuivumiseen saattaa kulua aikaa muutamasta tunnista muutama viikkoon, riippuen kuivatustavasta ja esineen koosta. Esine on kuiva, kun se liikkuu kevyesti leivinpaperin päällä, eikä pohja ole enää pehmeä ja kostea. Kun esineet ovat kuivuneet, ne voidaan maalata vesi- tai peiteväreillä. Esineet voi myös lakata vesiohenteisella lakalla, jolloin ne säilyvät paremmin ja niistä tulee näyttävän näköisiä. Taikataikina säilyy jääkaapissa hyvin, ja kerran valmistettua taikinaa voi käyttää useampaan otteeseen.

Rasti 7

Teksti: Jumala katsoi luomistyötä ja näki, että se oli hyvä. Kaikella oli oma paikkansa ja kaikki kuului yhteen. Tästä seitsemästä päivästä tuli erityinen päivä, sillä sinä päivänä ei luotu mitään. Se oli lepopäivä ja silloin Jumala lepäsi.

(Harjoituksen aikana voi taustalla soida hiljaista ja rauhallista musiikkia. Lukiessasi harjoitusta, koita lukea mahdollisimman rauhallisesti. Voit pitää pieniä taukoja välillä.)

- Ota itsellesi nyt hyvä istuma-asento, niin että jalkapohjat koskevat lattiaan. Voit halutessasi myös sulkea silmäsi ja vain kuunnella ääntäni.
- Hengitetään muutaman kerran syvään ja ulos. Vedä ensin ilmaa sisälle nenän kautta ja sitten suun kautta ulos. Hengittäessä voit asettaa käden rinnan ja vatsan päälle. (Toistetaan tätä kolme/neljä kertaa)
- Tuo huomiosi käsiisi, Purista kätesi nyrkkiin ja jännitä käsiäsi niin, että tunnet sen olkapäisäsi asti. Lasken samalla ykkösestä kymmeneen. (Jännittämistä pitää kestä noin 8 sekuntia voit siis jännittämisen aikana tokaista esimerkiksi: "Jatka jännittämistä vielä hetki") 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- Hyvä, nyt voit rentouttaa kätesi kokonaan.
- Jännitä kätesi uudelleen, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- Rentouta kätesi taas ja vaikka ravistella niitä hiukan.
- Ja jännitetä kätesi vielä kerran. 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- Nyt voit rentouttaa kätesi rennoiksi ja asettaa ne, vaikka syliisi.
- Hengitetään taas syvään pari kertaan. Hengittäessä voit asettaa käden rinnan ja vatsan päälle. hengitetään nyt Sisään – ja ulos. Sisään – ja ulos.

- Seuraavaksi keskity jalkoihisi. Jännitä varpaitasi niin voimakkaasti kuin mahdollista. Voit puristaa varpaitasi kippuraan jännittäessäsi, jos haluat. Jännitä varpaita taas niin kauan, että olen laskenut kymmeneen 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- Nyt voit rentouttaa jalkasi kokonaan.
- Toistetaan tätä liikettä taas kaksi kertaa
- Jännitä taas jalkojasi ja varpaitasi taas mahdollisimman voimakkaasti. 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- Ja rentouta jalkasi.
- Vielä kerran jännitetään. 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- Nyt voit rentouttaa jalkasi ja vähän ravistella niitä.
- Hengitetään taas syvään pari kertaa. Hengittäessä voit asettaa käden rinnan ja vatsan päälle. hengitetään nyt Sisään – ja ulos. Sisään – ja ulos.

(Lopuksi keskitymme jännittämään vielä kasvot)

- Jännitä nyt kasvojesi lihakset tekemällä jätti-irvistys.
- Ja nyt rentouta kasvojesi kaikki lihakset niin hyvin kuin mahdollista. Rentouta siis otsa, silmien ympärökset, posket, suun ympärys ja leuka. Voit hieman taputella kasvoja auttamalla kasvoja rentoutumaan.
- Hengitetään vielä syvään muutama kertaan. Hengittäessä voit asettaa käden rinnan ja vatsan päälle. hengitetään nyt Sisään – ja ulos. Sisään – ja ulos. Sisään – ja ulos.
- Olemme tulleet harjoituksen loppuun. Voit avata silmät.

Lopussa voidaan kysyä lapsilta, miltä harjoitus tuntui.